

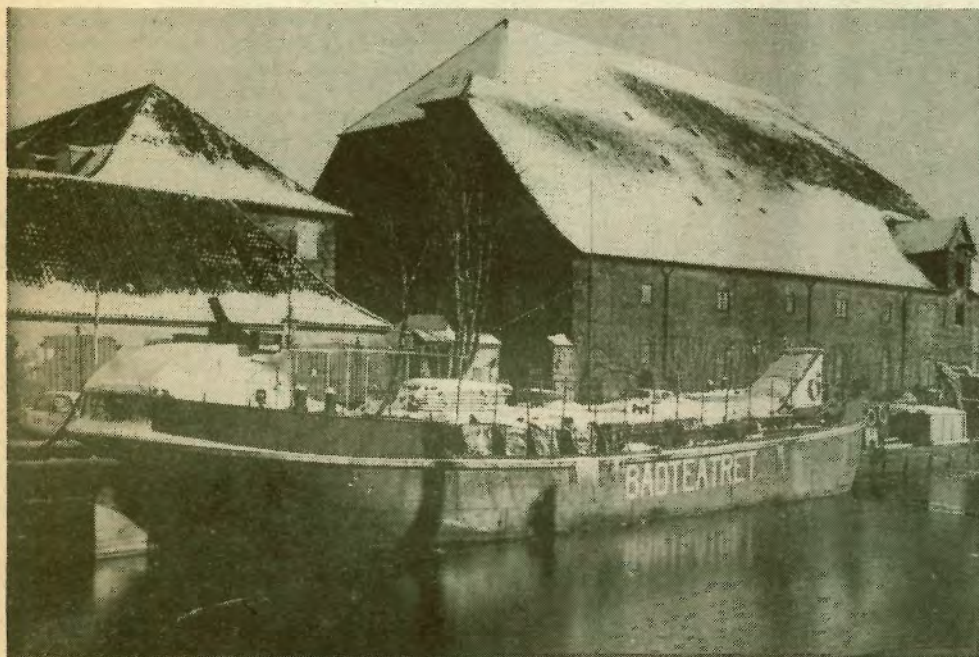
NR. 24

BØRNE

TEATER

AVISEN

MARTS 1979

Teaterlovsrevision

BØRNE

TEATER

AVISEN

NR. 24

MARTS 1979

Børneteateravisen udsendes af
»Samarbejdsudvalget«
Frederiksborggade 20, 3.
1360 København K.
Tlf. (01) 15 69 00

Redaktion:
Elin Andersen
Brita Bakkestrøm
Jørgen Nördenhof
(ansv. for dette nummer)

Børneteateravisen udsendes fire gange årligt til alle interesserede.
Private abonnenter opkræves 10 kr./år i abonnement, hvilket
dækker forsendelsesomkostningerne.
Flytning bedes meddelt skriftligt til Samarbejdsudvalget så hurtigt
som muligt.

Bestilling og afbestilling af abonnement foretages skriftligt.

Produktion: H.P. Sats I/S, Assens. Tryk: Ny Dag, Nakskov.

INDHOLD

Barnet i historiens sus

På baggrund af sin deltagelse i et seminar i Stockholm om barndommens vilkår i Norden har Elin Andersen lavet en fotomontage side 4

Fastelavn på Vesterbro i København

Egnsteatret TEATERBUTIKKEN fortæller om fastelavnsfest på Vesterbro i København side 8

Totalteater

Egnsteatret RIMFAXE i Roskilde har været med til at give den årlige byfest et nyt indhold side 10

Kampen for ytringsfriheden er en kamp mod højredrejningen

side 12

Garagen

Comedievognens nye børneteater side 14

Børneteaterfestival 1979

side 15

Repertoirenyt

side 19

Børneteaterbrochuren

har en gruppe lærere set kritisk på side 24

Udhængsskabet

side 24

Læserbrevkassen

side 25

Teaterlovsrevisionen

Vi citerer det nye lovforslag med bemærkninger og kommentarer side 26

Man kan ikke se det udenpå

— en sociologisk undersøgelse af børns opvækstvilkår i Stockholm side 30

Flere penge til børneteatrene?

Den 30. januar kunne kulturministeren på et pressemøde meddele, at han nu havde fået regeringens godkendelse til at fremsætte sit forslag til revision af teaterloven i folketinget.

I skrivende stund er forslaget endnu ikke kommet til første behandling, og der vil sandsynligvis gå en rum tid, inden folketinget har behandlet og vedtaget forslaget. Selv er ministeren tilfreds, hvis blot forslaget er endelig behandlet og vedtaget inden folketingets sommerferie — siger han.

For så vidt det overhovedet er omtalt i dagspressen — vi har kun set det omtalt få steder, men vi har dog ikke læst alle landets aviser — har revisionsforslaget fået overskrifter som: »Flere penge til børneteatrene og de opsøgende teatre.«

Det kan slås fast, at der her er tale om en tillempet sandhed. For den almindelige avislæser, der ikke har noget særligt kendskab til forslaget, må det fremstå sådan, at børneteatrene og de opsøgende teatre nu vil få den økonomiske basis de så længe har bedt om. Det er ingenlunde tilfældet.

Der er tale om et tilbud fra statens side. Der er tale om »hvis« og om »såfremt«. Og tilbuddet gælder ikke teatergrupperne. Det gælder primærkommunerne og amtskommunerne.

Der er tale om, at hvis én eller flere kommuner, evt. i forening med en amtskommune, vil betale driften af et egnsteater, der væsentligst driver opsøgende teater og børneteater, så vil staten refundere disse udgifter med 50 pct.

Der er tale om, hvis nogle amtskommuner, evt. alle i forening vil betale driften af en indtil videre undefineret antal opsøgende teatre, så vil staten refundere 50 pct. af disse udgifter.

Dette er der tale om, såfremt lovforslaget bliver vedtaget uændret. Dette og intet mere.

Alligevel må forslaget ses som et fremskridt på det kulturpolitiske område.

Amtsrådsforeningen i Danmark og Kommunernes Landsforening har, inden forslaget blev forelagt, godkendt det, og sagt at amtskommunerne og primærkommunerne principielt er villige til at medvirke i den skitserede ordning med et antal millioner, men at der selvfølgelig må være tale om frivillighed.

Hvor mange penge der fra nytår 1980 — hvor lovændringen skal træde i kraft — bliver til rådighed for børneteatrene og de opsøgende teatre, vil ganske afhænge af forløbet og udfaldet af de forhandlinger, hver enkelt gruppeteater skal føre for at blive »optaget« i den kommende § 16 eller § 16 a.

Vi venter spændt på at se, hvor mange kulturpolitiske fremskridt der i virkeligheden bliver tale om.

red.

Om forslaget i detaljer og pengemængden: se side 26.

Barnet i historiens sus

Indtryk fra et seminar af Elin Andersen

I slutningen af november 78 var børneteaterarbejdere og børnekulturarbejdere i Norden indbudt til et seminar i Stockholm om **Barndommens vilkår i Norden**, arrangeret af Nordisk teaterkomité. Her var indlæg fra forskere fra de nordiske lande, der beskæftiger sig med børn og barndommen under en række forskellige socialkritiske aspekter: barndommens historie og opdagelsen af barndommen, forældreskabet og barndommens professionalisering, børn i classesamfundet og opvækstvilkår for børn idag, var nogle af emnerne.

Abningen bagud i barndommen i historien, til forskellige tiders opfattelse af barnet synes jeg kan kaste interessante perspektiver ind over en praktisk arbejdsituation med børn. Ikke sådan, at der på stedet blev klart, hvordan børnekulturarbejdere præcist kan bruge historisk viden og erfaring i et børnearbejde i dag. Det mener jeg heller ikke kunne være seminarets opgave. Dertil var de forskellige deltageres praktiske arbejdsituation alt for forskellig. Men hvad historien *kan* gøre — mere end en blot og bar aktuel analyse og betragtning af børns vilkår under senkapitalismen — er f.eks. at pege ud over den kulturpessimisme, en kortlægning af vores og samfundets aktuelle attitude over for børn, let havner i. Historien viser jo, at verden og dermed også børnenes vilkår er foranderlige, trods alt. Det fortæller os, at vi som kulturarbejdere og som forældre også har ansvar for og pligt til at arbejde på forandringer, og at den lille kampplads, vi selv kan skabe os sammen med nogle børn, ikke er uden betydning i det større perspektiv, der hedder historiens gang.

Det er umuligt i denne sammenhæng at referere selv blot de vigtigste synspunkter i de forskellige indlæg. Det var de for omfattende og komplekse til. Den følgende billedmontage er lavet på baggrund af nogle af de emner, der var oppe på seminaret.

Den handler om barndommen i historien på nogle centrale stadier.

I det førindustrielle samfund fandtes ingen egentlig barndom eller børn, men kun små voksne, som det gjaldt om at få indøvet i deres sociale funktioner og pligter hurtigst muligt. Her var familien også rammen om produktionen

og opdragelsen — ud over de funktioner en kernefamilie har i dag. Allerede fra 5-6 års alderen deltog børnene i familiens arbejde ved at overtage stadig vigtigere opgaver: holde ilden vedlige, samle brænde, vogte geder og

køer eller som her være med i skrædderarbejdet. Det var skik og brug i alle klasser, såvel i aristokratiet, hos bønderne og håndværkerne som i det opkommende borgerskab.

Quiringh van Brekenlenkam (1620-68): Skædderværkstedet

Nogen modsætning mellem arbejde og fritid eksisterede ikke, hverken for børn eller voksne. Arbejdet fyldte det meste af tiden, men festen og legen hørte også til i alle lag. På Breugels billeder er det svært at udskille forskellige sociale kategorier og heller ikke børnene skiller sig ud.

Pieter Breugel: Børnelege (1560)

Fortsættes næste side

Barnet i historiens sus

fortsat fra foregående side

Små aristokrater. I disse lag og blandt mere velstående bønder blev børn ofte sendt ud i fremmed varetægt allerede ved to-tre års alderen. Der var ikke nogen spe-

ciel intimitet i forholdet mellem forældre og børn, som ikke kunne erstattes af et forhold til nye arbejdsledere. Disse små aristokrater blev tidligt konfronteret med

seksualitet og ægteskab. Giftermål og seksuelt samliv helt ned til 10-års alderen kendes fra memoire-litteraturen i disse kredse.

Når børn døde, betød det tilsyneladende ikke nogen større sorg hos forældrene. Den store børnedødelighed har givet været med til at bestemme denne holdning til tabet af børn I England døde op til 75 pct. af alle børn før femårsalderen i midten af 1700-

tallet.

Det enorme børnetab var da også regnet med i familieplanlægningen og kunne tilmed befri visse overbelastede børnerige familier for nogle byrder. Mange børn drev rundt som tiggerbander eller i slæng med voksne. Da børn

kunne dømmes og straffes allerede fra de var 7 år gamle, endte mange tiggerbørn da også som små dinglede kroppe i galgen.

Børn var ufornuftige, irrationelle, mærkelige skabninger omtrent som dyr. Barndommen var en sygdom, som kun tiden kunne

kurere. Det var den herskende indstilling. Når man tillige tænker på, at børn udgjorde et langt større antal af befolkningen dengang — op til halvdelen i 1600-tallets England f.eks. — kan man måske ane angsten for at det irrationelle, dyriske som barnet

besad skulle tage magten. I hvert fald vrimer det med eksempler på en usædvanlig hård og brutal adfærd over for børn, som ikke alene kan begrundes i en nødvendig tilpasning og optugtelse.

Lægen, professor Carl Otto med familie (foto ca. 1866)

Men det forindustrielle samfund fostrede også ideen om en anden barndom, om det uskyldige og det barnlige sind som noget oprindeligt og godt. Noget større gennemslag får denne idé imidlertid ikke, forend der er socialt grundlag for den; dvs. da børnenes sociale funktion i familien begynder at ændre sig. Under industrialiseringens fremvækst og handelssamkvemmets voksende

administration, flyttes produktionen mere og mere ud af familiesammenhængen og ind på fabrikker og kontorer etc. Kvinder og børn holder op med at deltage i produktionen og overlades til hinanden i hjemmet. Dermed er det sociale grundlag skabt for en intimitet mellem moder og barn og for fremvæksten af flere og nye typer skoler og akademier for de større børn.

Men denne udvikling gjaldt rigtignok ikke alle samfundets klasser. Det var det opstigende borgerskabs sønner, der skoledes til fremtidige roller som bedriftsledere, administratorer og tjenestemænd og døtre, der på pigerskoler indøvedes i kvinderollen — først til brug på et hårdt ægteskabsmarked og siden som hovedrolleindehavere i familiens intimitet.

Holbæk Cigar- og Tobaksfabrik
i 1894

For børn af håndværkere og bønder fortsatte det gamle mønster længe endnu — og for de børn, der i større stil blev indrulleret i industriarbejdet som børn af den fremvoksende arbejderklasse blev den nye forståelse af barndommen og dens særpræg en hån. Børnearbejdet i industrien var måske ikke mere fysisk krævende

end i den førindustrielle familieproduktion. Men det var farligere og børnene blev adskilt fra de voksne nu, de tog samtidig — som billig arbejdskraft — arbejdet fra fædre og mødre.

Kampen mod børnearbejdet og udbytningen i industrien blev en hovedhjørnesten i den revolutionære arbejderklassens indstilling

til barndommen. Først da roudriften på børn blev for urentabel (for mange dødsulykker og for ukvalificeret arbejdskraft ved stadig mere komplicerede maskiner) trækkes også arbejderbørn efter hånden ud af produktionen og indøves i deres fremtidige roller som arbejdere i familien og skolen.

I dag er alting meget anderledes. Vi elsker vores børn de sulter ikke de lider ikke materiel nød børnemishandlingen er begrænset og børnedrab (undtagen dem i trafikken) sker kun af absolut afvigere

Men derfor kan der fortsat siges meget — og meget skræmmende og tankevækkende om vores opfattelse af børn og om deres vilkår i dag. Også om de forskelle vi troede udjævnede forlængst. Dette vil vi vende tilbage til her i avisen ... gang på gang

Læseværdige bøger og artikler om barndommen og børns vilkår før og nu er:

Ronny Ambjørnsson: »Barnets fødsel — en skiss over barnet i historien«. Ord & Bild nr. 1/1976.
Anna Lise Andreasen: »Børnemarked, kritik af børnemedier og -miljøer«. Forlaget Borgen 1976.
Tania Ørum (red.): »Mens de voksne arbejder. Om børn og daginstitutioner«. Forlaget Tiderne Skifter, 1977.

Spædbørn og småbørn bringes til vuggestuer og børnehaver af travle forældre på vej til kontorer og fabrikker.

Skolebørn læser lektier på børneværelser, mens blerbørn på 3 dysses i søvn foran børne-TV.

Nøglebørn slår lange eftermiddage ihjel på børnebiblioteker og børnelegepladser, indtil enlige fædre vender hjem til tomme lejligheder.

I supermarkeder står unge mødre i kø foran kasseapparater med børneshampoo, baby-food og børneblade i deres kurve.

I banker serveres sodavand og vises børnefilm med pingvinen Pondus og Joakim von And — gratis.

I retssale slås forbitrede forældre om deling af bo og børn, samkvemsret og børnepengenes størrelse.

På børnehjælpsdagen sælger midaldrende damer lodsedler og tombolalodder til støtte for børnesagen.

Og op til hjerternes og børnenes fest slipper rigtige børnevenner gladeligt den sidste tier, så sultende børn på den anden side af jordkloden også kan få ris i munden, skriver aviserne.

BØRNEMAGT NU maler afmægtige børn på betonslummens mure og stationens pissoirvægge.

Fra »Mens de voksne arbejder«, Tiderne Skifter, 1977.

Fastelavn på Vesterbro i København

Fastelavn — en anledning for et egnsteater. For fjerde gang gennemfører TEATERBUTIKKEN et stort fastelavnsarrangement på Vesterbro i København. I de forløbne år er arrangementet blevet større i omfang og er idag et vigtigt led i TEATERBUTIKKENS egnsteaters arbejde i København.

Forskellige grupper og organisationer er indbudt til at deltage både i forberedelsen og i selve arrangementet fastelavnssøndag. Efter en spændende begyndelse, hvor vi kun samarbejdede med nogle få daginstitutioner på Vesterbro, er der nu kommet mange flere til.

At hele arrangementet: fastelavnsoptog, tøndeslagning, fastelavnsboller, musik og teater for både børn og voksne, finder sted om eftermiddagen, skyldes, at vi ikke må spille musik på gaden i kirketiden — før kl. fjorten — samt at vi ønsker, at så mange som muligt af Vesterbros beboerforeninger og lejerforeninger kan deltage. Der holdes tøndeslagning i mange af Vesterbros gårde om formiddagen, og de kan deltage i fællesarrangementet om eftermiddagen.

Fastelavn har lige som vore andre højtider og ceremonier sit udspring i vores folkekirkelige traditioner. Vi betragter fastelavn som en af de festligste traditioner og forsøger at bibeholde den. Samtidig tillader vi os at give traditionen et passende spændende indhold, vi benytter lejligheden til at manifestere vore ideer og holdninger på lige fod med de øvrige deltagere.

En væsentlig del af et egnsteaters arbejde består af kulturformidling i bredeste forstand. Fastelavnssfesten er lige så vigtig som vore teater-markeder, åbent hus-arrangementer og legepladsteater om sommeren, hvor vi søger at skabe rammen om en alternativ børnekultur, hvis mål i

den sidste ende er at blive en del af voksenkulturen og omvendt. I første omgang arbejder vi primært med børnekulturformidling, en opsplitning i børne- og voksenkultur, vi ikke ønsker, men som eksisterer idag.

Vort arbejde i København har vist, at det ikke er nok at spille teater og lave kunst, der skal meget andet kulturarbejde til — fastelavnsarrangementet er for Teaterbutikken et vigtigt led i dette.

Teaterbutikkens arbejde som egnsteater stiller store krav, både hvad angår kunsten at spille godt og relevant teater og som skaber af alternativ kultur i forhold til de store varehuse, biografrepertoire og den almindelige candy-flosskultur, børn og voksne tilbydes idag.

Vi kan ikke påstå, og har aldrig

gjort det, at vi har succes. Vi har haft mange nedture, men vi ser dog alligevel, at der er udvikling i tingene. Vi bliver flere og flere hvert år, vi kan mærke mange positive stemninger omkring vores arbejde, både blandt voksne og børnene.

Det har bl.a. vist sig, at antallet af fremmedsprogede børn, der møder op, bliver større og større. En fjerdedel af de fremmødte er fremmedsprogede, hvilket selvfølgelig har fået indflydelse på vort arbejde. Vi har registreret dem og arbejder nu videre med dette specielle problem.

Fastelavnssfesten som helhed er en god propaganda for vort arbejde og trækker mange børn til, som normalt ikke ville komme i nærheden af Teaterbutikken.

Optoget

Fastelavnsoptog starter klokken fjorten fra Gasværksvejens skoles gård. Skolegården er tæt pakket med børn og voksne, og organisering af optoget er nødvendig. Demonstrationen er anmeldt. De fleste er maskerede og sminket og klædt ud. De børn og voksne, som ikke er blevet det hjemmefra, tager turen over i Teaterbutikken lige over for skolen, hvor udklædningsstøj og smink mm. er lagt frem og kan bruges. Alle i optoget er klædt ud. Der er overraskende mange 12-14-årige.

Alle de grupper, som meldte sig allerede i januar måned til det første forberedelsesmøde, har

brugt tid til forberedelse af dragter og er med til at give optoget ikke bare liv, men også indhold. De medvirkende organisationer og grupper har vedtaget at arbejde ud fra temaet BARNETS ÅR! HVAD SÅ? Grupperne benytter lejligheden til at manifestere deres meninger, ikke i ord, som vi plejer, men i form, farve og figur, musik og løjer.

Det er et fantastisk syn og en varm stemning. Der er mødt et par uanmeldte grupper op, de må have læst vore opråb i Vesterbro-bladet. Vi er efterhånden oppe på ca. 800 deltagere. Medens optoget med et jazzband i spidsen bevæger sig ud af skolegården, står vi nogle stykker og konstaterer, at børneteatrene bruger denne teaterform alt for lidt. Vi kunne udmærket krydre gadebilledet lidt, når vi spillede rundt omkring i de enkelte grupper eller til festival'erne. Spørgsmålet er selvfølgelig, om det er kunst? Under alle omstændigheder er det teater og en måde at kommunikere på.

Fulgt af et par politibetjente på motorcykler og vore egne folk med walki-talkies til at dirigere både trafik og optog, bevæger optoget sig rundt på Vesterbro. De fleste voksne trafikanter er flinke til at tage hensyn (det er jo ikke nogen demonstration), men en enkelt buschauffør og en privatbilist brød dog ind i optoget, fordi det tog lidt tid at komme forbi gadekrydset. Men alt forløber rent trafikalt roligt. Selve optoget går mere livligt til, vi standser

nogle steder for at danse og synge.

Fem og fyre minutter efter bevæger optoget sig atter ind på Gasværksvej skole på trods af dansearrangementerne. Nogle af børnene har for lidt tøj på, men stemningen er høj, og vi har lidt problemer med at holde optoget intakt helt ind i skolegården, men det går, vi synger og danser ind i gården, så de sidste også kommer rigtigt med.

Optoget har trukket folk på gaden, og trods det kolde vejr blev mange vinduer lukket op, musik og sang gjaldede i gaderne. Medens optoget fandt sted, har en gruppe af Teaterbutikkens Venner (en selvstændig støtteforening) haft travlt med at hænge de tønder op, som børnene gennem den foregående uge har malet på værkstedet i Teaterbutikken. Tønderne hænger, så børnene og de voksne kan fordeles efter alder og styrke.

Folk fra daginstitutionerne har i mellemtiden lavet et par store gryder cacao, bageren har leveret for 900 kr. fastelavnsboller, og der er kørt en lastbil ind i gården som scene samt stillet anlæg op. Teaterbutikken og et par af de medvirkende grupper har opstillet plancher, som viser, hvad de enkelte grupper står for. Skolegården er kort sagt klar til at modtage optoget.

Tøndeslagningen

Børnene fordeles efter alder ved tønderne, en kølle og en voksen

ved hver tønde. Nu brager det løs — det varer ikke mange minutter, før de første pinde ryger. De store 13-15-åriges ryger først, det påmalede portræt af Pelle Jarmer ser ynkeligt ud, og der bliver jublet, da han ryger af snoren. De store spiller lidt rigeligt med musklerne, andre er lidt bange.

De mellemste børn behøver ingen hjælp for at banke deres tønde ned, men lidt mere tid. De skæver lidt til de store ved siden af og bliver også lidt imponerede af bragene. Der opstår lidt uro, fordi de store bliver så hurtigt færdige og begynder at sive over i de mellemste børns række. Lidt snak klarer problemet, og kattekongerne og -dronningerne findes efterhånden. Den sidste tønde var lidt svær at få ned, de tre- til fireårige kan ikke rigtig klare den store tønde (den fås ikke mindre). Det hele udløses ved, at en far giver tønden et par ekstra slag, og forældrene får et slag samtidig med børnene. Der er guld-pap-kroner til den, der slår sidste pind ned, vinderen får æren og intet andet.

Under tøndeslagningen har musikgruppen Van Dango med Sangerinden Anne Grethe stillet op, og vi danser og synger lidt samtidig med, at vi stiller op til uddeling af varm cacao og fastelavnsboller til børnene og en kop suppe til de voksne.

Underholdningen

Som et led i arrangementet har et par af grupperne forberedt lidt underholdning, som bruges i denne overgang fra tøndeslagningen og så til eftermiddagens teaterforestillinger.

En gruppe store børn fra Hudegrundens byggelegeplads lavede en parodi på popmusik ved at spille en tro kopi af vor tids Mabel, Jørgen Mylius, en skærende kontrast til Vesterbro Ungdomsgårds accept af »vrik med røven-

stilen«, nummeret fik stort bifald og vakte jubel.

Så gik turen ind i varmen; klokken femten tredive fordeles børnene på de forestillinger, der passer til deres alder, der opstår nogle problemer med alle dem, som har søskende med, som de skal passe på, ikke mindst hos de fremmedsprogede. Vi får de fleste overtalet til at skilles og så mødes efter forestillingerne, men det giver nogen utryghed. De små bliver lidt bange for at være alene, måske, men det værste er, at de store børn får lidt dårlig samvittighed. Vi prøver at hjælpe og tager ved hånden og prøver at fordele børnene — med lidt forsinkelse kommer vi igang. En spiller fra hver gruppe med et skilt, hvor der står titel og aldersklasse, er i gården, og det meddeles over højttaleranlægget, når gruppen forlader skolegården og går til spillestedet, som enten er skolens gymnastiksal, et klasserum eller på den anden side af gaden i Teaterbutikkens spillesal. Der er teater for både børn og voksne.

Efter forestillingerne, som afsluttes nogenlunde samtidig, samles de fleste til fællesafslutning i Teaterbutikken, hvor vi har indrettet, så både børn og voksne kan være der samtidig.

Vi har tidligere prøvet at afslutte med børnebal i skolens store gymnastiksal, således at de voksne kunne se teater og benytte folkecafeen i Teaterbutikken samtidig med børnebalen. Det viste sig dog, at det var svært at samle børnene og varme gymnastiksalen op og gøre den hyggelig. Teatret for de voksne blev — takket være Fair-play-forestillingen *Vi må videre* — en meget stor succes. Børnene fik vi derimod ikke rigtig samling på, de flippede meget rundt i ribberne, og vi havde svært ved at holde dem beskæftiget ved fællesdans og underholdning i de to timer, festen varede. I år gik det bedre,

vi er blevet bedre til at tilrettelægge tingene, og mange af de børn, som kommer, har været her før.

Hjælpen

Når et arrangement af den art skal løbe af stabelen, er det vigtigt at kunne få hjælp udefra, og foruden den hjælp, den tilmeldte gruppe kommer med, har vi hjælp fra »Teaterbutikkens Venner«, vores egen støttekreds. Men vi har også hjælp fra en række dygtige musikere. Det har aldrig været noget problem på trods af, at vi endnu ikke har kunnet tilbyde gage for det arbejde, disse musikere har gjort. Disse folk har set nødvendigheden af det arbejde, Teaterbutikken har sat igang, og de har også set, hvor vigtig denne fastelavnstradition er.

Derimod har vi haft problemer med at skaffe børneteaterforestillinger til arrangementet. Vi kan

ikke selv dække alle aldersklasserne på denne dag, ikke mindst fordi der skal bruges mange folk til mange opgaver. Ligeledes synes vi, det ville være spændende på denne dag, at der kommer andre grupper til Vesterbro, både for børnenes og for vores skyld. Men her har vi oplevet, at nogle grupper har sagt nej til at hjælpe os og har begrundet det på flere forskellige måder, men ikke desto mindre har taget arrangementer andre steder, hvor der var penge at tjene, f.eks. i Huset i Magstræde. Det er vi naturligvis kede af og skuffet over, og vi ser det som et politisk valg, som står i modsætning til de fine formålsparagraffer og anden snak om solidaritet.

Situationen skal ses i større sammenhæng og ud fra Teaterbutikkens arbejde som egnsteater og som ny gruppe mm. Turnus, Comedievognen og Teaterbutikken dækker alle aldersklasser,

men den hjælp og støtte, vi tidligere har fået fra Fair-Play, Liden Tue, Living Movement og også de foregående år af Turnus og Comedievognen, spiller en afgørende rolle for hele arrangementet, og vi håber, vi får lidt flere penge i år.

Teaterbutikken har i den forbindelse gjort sig nogle tanker om, hvad politisk teater er. Vi har ikke noget svar på spørgsmålet. Men vi ved, det ikke er at spille teater hvor som helst, bare fordi man får penge for det.

Hvad har så alt dette med egnsteater at gøre? Hvis vi snævrer begrebet egnsteater ind til at være kunst eller skuespil fra en eller anden form for scene, så har fastelavn ikke noget med dette at gøre. Breder vi derimod teaterbegrebet ud og gør teatret til noget brugbart for alle mennesker ved at bruge egnsmuligheder — en bydel, som i vores tilfælde hedder Vesterbro — så bliver teatret spændende. Gennem det vekselvirkningsforhold, der opstår mellem teater og bydelens beboere, opstår egnsteatret på den måde, at beboerne oplever et behov for Teaterbutikken. København har behov for et teater, der ikke bare spiller »Eventyr på fodrejsen« eller »Peer Gynt«, men skaber teater ud fra den situation, som både beboerne i bydelen (egenen) og teatret er en del af.

Fastelavnssøndag er ikke bare tøndeslagning og gamle traditioner, men egnsteatret og dets brugeres mulighed for at manifestere sine mere eller mindre politiske holdninger.

Kurt, Teaterbutikken

Totalteater i Roskilde

Den 9. august 1157 blev kong Knud Magnussøn slået ihjel af kong Svend Erikssøns mænd under et gilde, som kong Svend afholdt på Roskilde Kongsgård for sine to medkonger: kong Svend, også kaldet den sviende og kong Valdemar Knudssøn. Det lykkedes kong Valdemar under tumulterne i kongsgården i ly af mørket at undslippe kong Svends mænd — kun såret i låret

Gildet der endte i blod var begyndt den 8. august sidst på eftermiddagen i fryd og gammen, og skulle efter planen have været i tre dage, hvorefter kongerne i fordragelighed skulle have draget af hver til sit kongerige. Blodgildet skulle have været et forsoningsgilde — sådan var det ment fra kong Knuds side, der var festens vært.

Af Gunnar Malmgård
og Elisabeth Ericson

Den 25. august 1978 kl. 16.45 sadlar Kung Sven och hans bryn-
jekladda män upp vid Esso Motorhotell.

Kl. 16.50 rider Kung Valdemar med följe från Kungsgården och kl. 17.10 möts de två kungaföljerna och rider in på Roskildes gator, följda av poliser, Walkie-Talkiemän och pressfotografer.

Teatergruppen RIMFAXEs del i *Roskilde Byfest 1978* hade startat.

På Rådhusplatsen bland byfestens tombolor, pølsevagnar, lyckohjul, öltält och popcornvagnar fick byns borgare se många annorlunda syner. Här kom liktåg, tiggare och prästföljen, jonglörer, spedälska med skramlor, dansande björnar, zigenare, horor, spåkonor och skaldar.

Här fanns gabestock, färflockar, medeltida bodar där det såldes krukor och andra husgeråd, här fanns hästhandlare och bönder, unga och gamla i dräkter från 1100-talet.

Rimfaxe satte verkligen fart på Roskilde under de tre dagar byfesten varade. Ja, inte bara Rimfaxe — det var egentligen byns borgare som själva uppträdde. Teatergruppen hade nämligen lyckats med att få en enorm uppbackning till sina upptåg. Hör bara vilka de fått att medverka: Bondemand 1 som lånade ut får Bondemand 2 som lånade ut gris Borgmästaren som gav lov till att den stora stormklockan skulle få användas, liksom hela Rådhuset Roskilde Bokseklubb Rideklubben Spillemandslaget Lirum Larum Roskilde Museum Roskilde Dagblad Roskilde Tidende Roskilde Avis Lyngbøjskolens Brassband Fotoklubben Negativ Politiet Irma Brandväsendet Roskilde Omegns Privatradioförening Menighedsrådet för Domkyrkan Amatörteatergrupperne Lo Spechio och Rohar og Helge Roskilde Kommunala Förvaltning Elev fra Statens Teaterskole Paraplyteatret Fair Play

Fønix Teatret
4 freelance skådespelare
och
120 statister i alle aldrar.
(Vem kan vi ha glömt?)

Vi som skriver det här reportaget är Gunnar Malmgård och Elisabeth Ericson från Fønix Teatret, och vi skriver det för att vi anser att projektet var och är spännande ur många synvinklar.

För manuskript och sångtexter till *Roskilde Blodsgilde* svarade Rimfaxe och amatörteatergrupperne. Handlingen sträckte sig över tre dagar och föregick på många ställen runt om i byn, men man får nog utse Rådhusplatsen och Rådhuset till platserna för de flesta begivenheterna. Det dramatiska förloppet var uppdelat i små sekvenser — de kunde vara mellan 5 minuter och en timme långa.

Vad som skulle ske och historiken bakom de verkliga händelserna förhandsannonserades i skolorna, i aviserna, i lokalradion, i affärer, ja t.o.m. på bärpåsar. Pressen backade upp projektet mycket fint och utan dess hjälp hade det nog varit svårt.

De som noga läst sin historia och de som deltog från starten till slutet på »krönikespelet« kunde kanske helt följa med i kungarnas förehavanden, men för de allra flesta var nog sekvensen med Svend, Knud och Valdemar endast episoder. Det var bara de som stod närmast de agerande som kunde uppfatta allt — de andra hade svårt både för att höra replikerna och för att se.

Om nu inte de mer manusfastlagda episoderna fungerade helt perfekt, så var till gengäld allt det andra så mycket livfullare och bättre. Vid några tillfällen lyckades det för de drygt 150 medverkande att trola bort 1978 och i stället frammana en känsla av att det verkligen var en torgdag på 1100-talet som man upplevde.

Otroligt, med tanke på hela den moderna miljön omkring — med musak-musik och nöjesstånd — Anders And parader och allt annat kommersiellt. Många av dem som svarat på Rimfaxes annons om att medverka som statister hade aldrig tidigare uppträtt och nervositeten i omklädningsrummet (Rådhusets sessionssal!) var stor. Några ångrade nog att de sagt ja — men väl ute på sina positioner släppte alla spänningar och unga som gamla kastade sig

med liv och lust in i det de skulle föreställa.

Just dessa upptåg och processioner, tidstypiska företeelser och figurer var det som verkade starkast. Här hade Rimfaxe lyckats att skapa atmosfär och stämning.

»Publiken« om man nu skall använda det ordet, blev utan att de själva var medvetna om det, indragna i spelet. Speciellt kring gapstocken utspann sig många dramatiska scener.

Flera av åskådarna protesterade vilt mot att man kunde behandla en människa så brutalt — och de glömde fullständigt att det den här gången bara var spel.

En episod som också gjorde ett starkt intryck på publiken var flickan som fick sin hand avhuggen därför att hon stulit bröd för att mätta sin hunger. Denna och den förra episoden med gapstocken var det många diskussioner omkring.

Handavhuggningen var i två hänseenden en dramatisk höjdpunkt då man hade valt Rådhusets tak till schavott så alla kunde se hvad som hände. En mycket lyckad »scenlösning«.

Genom att visa situationer som de här satte man de historiska händelserna i relation till nutiden och »publiken« drog paralleller med händelser man läst om eller

att samla intryck och erfarenheter runt den jätteapparat som detta spel hade utgjort. Det gick av stapeln den 25, 26 och 27 augusti 1978, men redan i april 1977 började de första ideerna ta form för att mynna ut i att Roskilde-fonden och den selvejende institutionen »Roskilde byfest« tände på ideen och gav klartecken till Rimfaxe-folket att starta planläggningen och sammanställningen av textmaterial.

Uppsummeringen ger klart vid handen att mycket i en så stor apparat är oerhört svårt att överblicka och ge den stringens som kanske är nödvändig för att åskådaren skall kunna följa med i vad som sker.

Redan tidigt förkastades t. ex. förslaget om att använda mikrofon dels pga svårigheten att ge spelet rörlighet och dels pga att en del av autentisiteten skulle gå förlorad genom användandet av elektroniskt utstyr.

Grundtanken var genom hela spelet att ge åskådarna en så bred upplevelse som möjligt varför »stationsspelet« utnyttjades i största möjliga utsträckning. Större och för handlingen viktiga händelser förlades dock till platser där en större mängd människor samtidigt kunde följa skeendet.

termänniska hellre ville lära av egna misstag, inom parentes kan nämnas att varningarna många gånger visade sig vara berättigade, än att låta andras erfarenhet råda.

Till ett kommande år, och vi skall komma igen, är vi själva parata att tackla problemen utifrån egna erfarenheter och därigenom skapa ett bättre resultat.

Det ingick bortemot 125 amatörskådespelare och intresserade i den del av spelet som gick ut på att skapa atmosfär och att i stationer spela upp episoder typiska för medeltidens Roskilde. Rimfaxe hade inte skytt några medel i sin strävan efter en så absolut autentisitet som möjligt. Utifrån en otroligt stram budget (15.000 kr. från Roskilde kommun och 20.000 kr. från »Byfesten«) hade man lyckats att tillverka kostymer till samtliga c:a 150 medverkande och dessutom få fram all den rekvisita dessa människor använde i de olika situationer som de skulle ingå i. Om man enbart tar

det i betraktning är Rimfaxe's insats enorm. Att dessutom samordna repetitioner med så många människor som inte av arbetstekniska skäl kunde ställa upp på heltid var som Henrik uttryckte det en uppgift i stil med att registrera en Cecil B. deMille-film.

Ett projekt som det här krävde, som nämnts, ett stort förhåndsarbete på kostum och rekvisitasidan. För att få hjälp med att finna tidsriktiga kostymer hade Rimfaxe kontaktat scenograferna Nina Rasmussen och Karen Grue. De stod också som ansvariga för »systuedagarna«, så de medverkande själva gjorde sine kostymer. Nästan alla statister mötte upp och vid dessa aftnar togs de första kontakterna med varandra — det lär ha varit lyckade träffar ur många synpunkter. Bl a kunde man så män som för första gången i sitt liv satt vid en symaskin och för samtliga gällde att det här gavs tillfälle att följa arbetet med ett teaterstycke helt från början.

Vår intention var att skapa ett intresse för oss som regionsteater (egnsteater), så vi hade på känn att många trodde vi var en samling »flippare«, som egentligen inte kunde åstadkomma något som var av allmänt intresse. Och därvidlag menar vi absolut att vi har uppnått vårt syfte, menar både Jørgen och Henrik. Med hjälp av en stark och positiv uppbäckning från pressen lyckades det oss att få igenom alla våra intentioner ända till att få använda Rådhusets stormklocka som signal till att mörkandet inletts inne i »Kungsgården«. Stolt framhåller Henrik, att 3.000 människor hade samlats i snålblåsten lördag kväll för att delta i händelserna i och fremför »Kungsgården« (långt flere människor än man kunde ha räknat med i normala fall). En mycket välregisserad och dramatiskt väl fungerande akt där människomassan aktivt deltog på samma sätt som man kunde tän-

fortsättes næste side

sett i TV och som alltså tillhörde deras egen verklighet.

Man kan säga att tiggarna, horan, de spetälska, gycklarna, bönderna — ja allt det vi räknade upp i början av artikeln fungerade som en historisk bildebok.

Förutom sina funktioner som »tidstypiska« var de medverkande också återberättare av begivenheterna kring kungarnas gille och kommenterade hela tiden det som hände i »Kungsgården«.

Höjdpunkten på programmet var andra dagens afton då 3.000 människor samlats för att se slagsmålet uppe i Rådhuset/»Kungsgården« och tumultet omkring kung Knuds död och kung Valdemars flykt. Denna episod hade man tränat på för här gällde det för oss som agerade folkmängd att få den riktiga folkmängden att hålla sig undan för den flyktande kungens häst, som fullt autentiskt skulle klyva folkmassan under galopp.

Vi har fått kontakt med människor som inte tidigare anade så mycket om vår existens och som kanske närmast betraktade oss som en samling »vänsterorienterade flippare«. Så uttrycker sig Henrik Petersen, en av initiativtagarna och drivkrafterna bakom Rimfaxes »byfestshow«.

Vi sitter samlade en kväll för

ka sig att folket den gång det begav sig hade följt händelsernas gång.

Några gånger under samtalet har i förbigående begreppet regionsteater nämnts och efterhand kan vi märka att detta är något som ligger Rimfaxe varmt om hjärtat. Henrik delar upp teateraktiviteten i tre huvudpunkter där han först nämner vuxenteater och sedan barn- och ungdomsteater och därefter »regionsaktiviteter». Någon egentlig tradition för vad detta innebär finns inte utan vi försöker att utvidga landsdelsscenen traditionella teatersyn med en mer aggressiv eller pågående teaterpolitik där vi försöker att uppsöka vår publik i traditionell mening men också att uppsöka våra uppgifter och det är väl här som nyheterna är att finna.

Man har tagit fasta på det engelska uttrycket »interaction» och omdanar det till det danska »græs-plæne-dramatik». T ex har vi inlett ett nära samarbete med lärare och använt dramatiken som en ram kring undervisningen snarare än som ett ämne på schemat. (Den intresserade hänvisas till sista numret av BTA där »indianerprojektet» blir behandlat). Vidare vill vi ut till bredare befolkningsgrupper och som i tillfället med *Roskilde Blodsgilde* ge en fest till stadens inbyggare.

Vi har också planer på att ta ut till bostadsområden och trumma folk samman till en aktivitet som har sitt ursprung i en konkret dramatisk handling men som småningom övergår i ett gemensamt arbete som kan vara att bygga en lekplats eller att tillverka bord och bänkar till gemensam trivsel. Hela tiden med det för ögonen att skapa en bättre miljö på dessa ställen. Man står heller inte främmande för tanken att

kunne hjälpa den del av ungdomen som är arbetslös. Inte med meningslös terapi utan genom belysande dramatiska illustrationer få dem att bättre se hur de skall tackla det samhällssystem som har fört dem in i den situation de befinner sig i.

Slutligen hoppas man mycket på den kontakt man genom byfestarbetet fått med många och olika sektorer inom samhället vad gäller såväl teknisk och administrativ förvaltning, polis och föreningar. Jørgen nämner att så gott som samtliga föreningar på ett eller annat sätt deltog i förberedelserna och genomförandet av byfesten.

Man förvånas över den välvilja som strömmade emot Rimfaxe i dess strävanden fram emot det slutliga målet. Hur myndigheter och institutioner formligen öste sine resurser att hjälpa över Rimfaxe. Man berättar om Polisens tillmötesgående vad beträffar gatubelysning och avspärrning, pressens 100 procentiga uppslutning och ämbetsverkens tillmötesgående när det gällde att lösa praktiska problem.

Man får det absoluta intrycket av att just så skall samarbetet fungera mellan en region och dess regionsteater: med full ömsesidig respekt och förståelse. Då vill man också kunna få en regionsteater i stil med Rimfaxe. En regionsteater som vill spänna över ett brett register och som vill tillgodose så många som möjligt av de behov av teater som finns i en region och att där behov till synes saknas söka skapa positiva och användbara behov som kommer den enskilde invånaren i regionen till godo.

Fotos: Jytte Jørgensen
og Per Jack

Kampen for ytringsfriheden er en kamp mod højredrejningen

Af Litten Hansen

Frihedsrettighederne er til for at beskytte minoriteterne. Men mange steder oplever vi gang på gang, at hvis minoriteterne bliver for store og stærke, så glemmer magthaverne hurtigt, at de selv engang sagde, de gik ind for disse frihedsrettigheder. Med andre ord — de borgerlige frihedsrettigheder opretholdes, indtil det bliver farligt eller blot truende for det etablerede magtsystem.

Blandt andet dette er grunden til, at vi indimellem lidt nedladende kalder frihedsrettighederne for *borgerlige*. Det er borgerskabet, der har indført dem, og det er osse borgerskabet, der bestemmer, hvornår de træder ud af funktion.

Det skal imidlertid ikke forhindre os i at kæmpe for at bevare disse frihedsrettigheder længst muligt og bedst muligt.

Ytringsfriheden er nok den frihedsret, der tales mest om i de »vestlige demokratier». De hænger formentlig sammen med, at de fleste af de andre frihedsrettigheder opleves som værende sikre. At dette er en sandhed med modifikationer er så en anden sag. Men ytringsfriheden er væsentlig og indimellem osse væsentligt truet.

Berufsverbot er et vesttysk fænomén, hvor stort set alle frihedsrettighederne tilsidesættes. Vi har ikke Berufsverbot i Danmark, og det er næppe tænkeligt, at vi vil få det i fremtiden. Men vi har efterhånden en anelig række eksempler på noget, der minder stærkt om det. Hidtil har det oftest været på private arbejdspladser, at arbejdere er blevet fyret, fordi de for åbenlyst sagde, hvad de tænkte om firmaledelsen og samfundet. I den senere tid har vi fået adskillige eksempler på, at det osse sker blandt de offentligt ansatte. Et par socialrådgivere i Varde, et par pædagoger i Viborg, en sagsbehandler i Københavns Kommune, en EDB-ekspert ansat i statsregi etc. De blev enten afskediget eller forflyttet. Og det er selvfølgelig ikke, fordi de ikke må udtale sig. Man har ikke begrænset deres ytringsfrihed. Men det er gammel skik, at offentligt ansatte ikke offentligt fortæller, hvad de ved i kraft

af deres embede. Der findes ingen lov eller skreven regel herom, men det er skik og brug!!!

Det var faktisk konklusionen efter den nyligt stedfundne folketingsdebat om offentligt ansattes ytringsfrihed. De offentligt ansatte er som alle andre sikret deres ytringsfrihed, bare de ikke bruger den til at fortælle ting og sager fra deres arbejde, som de faktisk er de eneste, der ved. Det er da ganske fikst.

Men der er jo mange andre måder at begrænse ytringsfriheden på. En af de mest effektive er nok angst. Der skal ikke så mange afskedigelser til, før angsten breder sig ned i rækkerne, og effektivt lukker munden på de folk, der ellers måtte have noget at fortælle. Ikke mindst i krisetider med arbejdsløshed og pengeknaphed.

Og det kan man da godt forstå. Jeg selv har inden for det sidste år oplevet to eksempler, hvor jeg var bragt i forslag til et job, som jeg selv såvel som forslagsstilleren fandt mig velkvalificeret til, hvor dem, der skulle ansætte osse fandt mig velkvalificeret, men de mente ikke, det ville være politisk klogt lige i øjeblikket at ansætte mig i den pågældende stilling: Det ville virke som en politisk provokation, mente man.

Og man kan jo ikke stille noget op mod det, vel? Jeg er jo ikke blevet fyret for politisk aktivitet, eller fordi jeg har brugt min ytringsfrihed. Jeg er bare ikke blevet ansat. Og hvis jeg hævder, det skyldes politiske overvejelser, så lider jeg af paranoia og/eller storhedsvanvid, for det er da indlysende, at der har været andre kvalificerede kandidater til jobbet, ikke sandt?!

Det kan jo osse være ligegyldigt, jeg klarer mig nok foruden. Men der er naturligvis mange andre, som oplever noget tilsvarende. Mange. Og så er det nok betænkeligt.

Ytringsfriheden er en grundlovssikret ret. Den er osse nedfældet i Menneskerettighedserklæringen. Og vi har ret til at ytre os. Vi kommer ikke i fængsel, selvom vi stiller os op ude i Fælledparken eller på Rådhuspladsen og kalder statsministeren for en idiot og regeringen iøvrigt for tåber. Men vi kan næppe få det trykt. Og hvis man får sig sneget til at sige det i radioen, bliver der en frygtelig ballade i Radiorådet.

Nu er det måske heller ikke det mest begavede man kan sige, hvis man vil kritisere den måde vort land styres og regeres på. Men selvom man bruger nogle andre ord og nogle bedre argumenter, er der en stærk begrænsning af, hvad man kan få trykt, og hvad man kan sige i masseme-

dierne.

Men den vigtigste begrænsning i forhold til ytringsfriheden ligger måske i det, som man under et kunne kalde den politiske disciplinering. Den økonomiske krise er blevet fulgt af en almindelig højredrejning. Reaktionen var ikke sen til at komme op af starthullerne, vel vidende at økonomisk krise gir vind i sejlene for dem, der vil bevare alting som det er. De ved, at det er ulige nemmere at spille på folks fordomme og angst i en krisesituation, for »man ved jo, hvad man har, men ikke hvad man får».

Jeg tror, det er politisk klogt at gøre sig dette klart. Men det er ikke ensbetydende med, at vi bør underkaste os de politiske disciplineringsforsøg, som gøres. Højredrejningen er en snigende syge, som breder sig desto hurtigere i takt med den usikkerhed, utryghed eller ligefrem angst, som breder sig i befolkningen. — Osse hos os selv, hvis vi ikke er på vagt.

Giver vi efter for højredrejningen, er vi selv med til at styrke højredrejningen. Det gælder derfor om at finde en måde, hvor vi kan stå fast uden at gå på akkord med os selv.

Vi skal med andre ord ikke finde os i de politiske disciplineringsforsøg, men samtidig skal vi være på vagt over for at skabe unødig afstand mellem os og vores »publikum». Det betyder ikke, at vi skal lade være med at sige eller gøre de ting, vi mener, er rigtige, men det betyder, at vi bliver nødt til at pålægge os selv at være omhyggelige med valget af form og indhold, således at der bliver større overensstemmelse mellem det vi gerne vil have, at folk oplever, og det som de faktisk oplever. Det er den mest effektive måde til bekæmpelse af højredrejningen.

Når der overhovedet foregår en højredrejning i vores samfund, skyldes det naturligvis, at der er noget galt. Og det der er galt, giver næring til højrebølgen, fordi det ikke forstås, at det skyldes de grundskavanker, som er det kapitalistiske systems.

F.eks. er den grundlæggende årsag til at mange små selvstændige næringsdrivende er utilfredse, at de ikke kan klare sig i konkurrencen med de store. Sådan er kapitallovene. — Når lønarbejderne føler sig klemt og utilfredse pga. skattetrykket, så skyldes det, at skattetrykket for dem er urimeligt højt. Men den borgerlige stat kan ikke løse problemet, for det ville kræve indgreb over for kapitalens dispositionsret. Når det er så forholdsvis nemt at løbe storm mod Danmarks Radio,

så skyldes det selvfølgelig, at der er noget galt. Og det, der er galt, er *ikke*, at Danmarks Radio er blevet venstrevredet, som visse politikere hævder. Nej, det skyldes snarere, at der sendes for mange uforståelige ting ud i æteren. Der er med andre ord ikke overensstemmelse mellem form og indhold.

Radio- og TV-medierne er massekommunikationsmidler, som er flygtige. Dvs. man får kun informationen én gang, og du har ingen mulighed for at »slå tilbage til foregående side«, eller at spørge: Hvad var det egentlig du sagde. Derfor hviler der en ekstra forpligtelse i at gøre tingene forståelige, sådan at de umiddelbart opleves. F.eks. gælder det, at enhver nyhed, ikke bare er en nyhed, der er osse både en årsag og en konsekvens, som lyttere og seere kun undtagelsesvist præsenteres for. Herved bliver nyhederne uforståelige. Men der gælder naturligvis noget tilsvarende for mange andre slags udsendelser.

Konsekvensen bør naturligvis ikke være, at man blot udsender mere ligegyldigt stof, som man er sikker på, at enhver idiot kan opfatte, men at man præcis søger en højere grad af overensstemmelse mellem form og indhold, hvorved meddelelsen simpelthen *bliver* mere forståelig.

Det bedste værn for ytringsfriheden i den nuværende fase er at gøre vanskelige ting let forståelige. For, som Oskar Negt siger i bogen »Sociologisk fantasi og eksemplarisk indlæring«: »Socialvidenskabelige eksperimenter har bekræftet den historiske erfaring, at tilbøjeligheden til at overtage nye standpunkter, meninger og overbevisninger er særlig stor i løst strukturerede situationer, hvor der mangler anerkendte og vanemæssige normer til fortolkning af individuelle konflikter.« Og modsat naturligvis i en skærpet situation.

Og reaktionen undslår sig end ikke for at bruge løgner som redskab i kampen mod anderledes tænkende. De ved nemlig godt, at dementier kun tar brodden af løgner, tvivlen vil altid være der. Hvis man siger, at jeg elsker at spise små børn, så tror folk måske ikke, at jeg gør det, men de tror måske nok, at jeg har stor lyst til det. — I den seneste tid har vi oplevet en inflation i brugen af personlig hetz. Forrest i rækken af dem, som bruger den metode, er en organisation, der hedder Familieværnet. Deres speciale er en telefonavis, hvor man kan ringe og høre, hvem der er værst lige i øjeblikket, og de historier, der her fortælles, er slet og ret at sammenligne med den måde, man drev jagt på kommunisterne under den kolde krig.

Nej, ytringsfrihed er ikke en vedtaget grundlovssikret rettlighed, men derimod et politisk kampområde, hvor sammenholdet er vigtigt til bekæmpelse af angsten, og hvor solidariteten med den enkelte, der rammes, er afgørende for at dæmme op for forsøgene på at lukke munden på os.

Teatercentrum

Også de frie svenske gruppeteatre har lidt og lider under svære økonomiske vilkår. De satte derfor i december en kampagne igang, der skulle bringe dem støttelister og støtteudtalelser for at skabe en stor opinion omkring deres krav. Vi bringer her en udtalelse, de bl.a. sendte til BTA:

Kollegor journalister, De fria teatergruppernas organisation, Teatercentrum, fyller tio år 1979. Lagom till detta jubileum konstaterer vi att situationen för oss ter sig värre än någonsin.

Vi har under en följd av år fått kämpa för vår existens. Trots detta har vi ändå kunnat utveckla vår

konstart. De flesta kulturutövare i detta landet erkänner vår betydelse för kulturen. Våren 1978 spelade de fria teatergrupperna 87 produktioner varav 72 pct. var svensk dramatik. Vi har dessutom kunnat glädja oss åt et stadigt växande publik på våra föreställningar. Tyvärr har inte skaran politiker tillhört vår supporterklubb.

Fastän vi under en följd av år kunnat påvisa siffror som slagit ut alla tvivel om vår förankring och betydelse, har vi idag endast 1,3 pct. av det totala teateranslaget, men vi har 20 pct. av publiken och 1/3 av alla föreställningar runt om i landet spelas av fria grupper.

Kulturrådets nye ordförande Anders Classon har sagt att stödet till de fria teatergrupperna också är en yttrandefrihetsfråga. Det är så sant som det är sagt. Om vi försvann så skulle kultur Sverige te sig en bit tråkigare. Vi har emellertid inte längre råd att för några ynka grindsaltar upprätthålla en stor del av teaterbudgetet i landet. Nu får politiker bekänna färg om de står för vad som skrives i kulturpropositioner och par-

tiprogram.

Tidigt i höstas lämnade en arbetsgrupp inom Teatercentrum in en ansökan om extra anslag för att klara våren 1979; 28 grupper varav 14 barnteatergrupper sökte tillsammans närmare 6 miljoner kronor. Arbetsgruppen kom vidare fram till att det behövs närmare 40 miljoner årligen för att grupperna ska kunna, dels kunna utveckla sig konstnärligt och dels kunna leva som andra löntagare. Idag delar grupperna på 5,8 miljoner!

För att skapa opinion kring våra krav har vi skickat ut namnlistor som vi ber Er skriva under. Vi skulle också vara tacksamma om ni kunde göra stöduttalanden. Ni har som journalister stora möjligheter att ge oss den opinion vi behöver.

Vi ber Er sända matrialet till Teatercentrum.

Med vänlig hälsning,

Teatercentrum
Björkhagens Skola
Karlskronavägen 10

S-121 52 Johanneshov, Sverige

Hvordan Comedievognen fik fast »Garage« (foreløbig)

Følg den spændende føljeton (fortsættes i næste nummer).

— Du må være gal!
— Nu har vi været opsøgende børneteater i over ti år, og så vil du ha' et stationært børneteater.
— Jamen, vi skal da fortsætte det opsøgende arbejde.

Efterhånden modnedes tanken på Comedievognen, og vi begyndte så småt at arbejde seriøst med planerne om et stationært børneteater på Frederiksberg.

Vi bor i en gammel, nedlagt emballagefabrik i et baghus på Frederiksberg, så der var en farlig masse, der skulle brydes ned og bygges op, hvis vores vovede planer skulle realiseres. Men altså. Den 9/12-77 skriver vores arkitekt til Teknisk Direktorat på Frederiksberg og beder om at få lov til at indrette et teaterværksted. På trods af nogle servitutter fra 1899, »der må ikke uden kommunalbestyrelsens samtykke indrettes beværtning, keglebane eller lignende forlystelsesetablissementer,« lykkedes det 9. maj '78 at få en byggetilladelse i hånden.

Børnehaverne bakker op

Nu begynder det sårbare område, politikerplanet.

Først og fremmest skulle vi have en spilletilladelse, og da vi regnede med, at vi stod stærkere med brugerstøtte, tog vi en runde til samtlige institutioner i kommunen for at høre, om de ville bakke os op i vores forsøg på at få et stationært børneteater. Og det ville de.

Det skete ved, at de sendte støtteerklæringer, der bl.a. fortalte om de store uopklarede behov, de har for børneteater, og at det alt for ofte er en stor økonomisk belastning at få en forestilling ud.

Mange svarede også, at de slet ikke havde rum, der var store nok, og at de var afskåret fra at få opsøgende teater ud til sig selv.

Kommunen positiv ... men

Med stakken af støtteerklæringer under armen ansøgte vi derefter

Teknisk Direktorat om en permanent spilletilladelse.

Dette kunne kommunen ikke gå med til uden videre. I en telefonsamtale meddelte man, »at kommunen er særdeles velvillig over for Comedievognen« og senere pr. brev: »... er der således tale om en væsentlig udvidelse af aktiviteten, som muligvis vil påføre ejendommens beboere ulemper ud over det acceptable.«

(Vi havde undersøgt og skrevet til kommunalbestyrelsen, at ingen beboere var hjemme i spilletiden).

Videre skriver kommunen:

»Under hensyn hertil har kommunalbestyrelsens bygnings- og byplanudvalg på kommunalbestyrelsens vegne vedtaget at tillade det ansøgte forsøgsvis foreløbig for fire måneder.«

Skriver fire måneder. Der stod vi så i et urimeligt valg. Skulle vi tage chancen og indrette en teatersal, som vi synes, at sådan en skal være, og dermed bruge mange penge på sagen, eller skulle vi disponere i pap-og-papir-teater for derigennem at komme billigere ud af en forsøgsordning, der måske blev ved forsøget.

Resultatet er blevet, at vi valgte det første. Hvis dette ikke lykkes, står vi tilbage med en ordentlig en på kassen — og et meget smukt øvelokale.

Misforståelse?

Efter dette chok forsøgte vi at få Frederiksberg kommune med på en, syntes vi selv, meget rimelig forsøgsordning, der gik ud på, at kommunen skulle give én gratis forestilling pr. børnehave i kommunen. Dette ville beløbe sig til den fantastiske sum af 24.000 kr.

Til dette svarer Frederiksberg kommune bl.a.:

»I den anledning skal man meddele, at bestyrelsen for Frederiksberg kommunes kulturfond har besluttet ikke at imødekomme det ansøgte, idet det dog henstilles til kommunens direktorat

for skole- og biblioteksvæsen om fornødent at købe en af gruppens teaterforestillinger til opførelse i Windsor-teatret.« (en nedlagt biograf med faste stolesæder)!

OK. Kommunen vil ikke give penge, og det stiller vi os da forstående overfor, da ingen vel kan bebrejde kommunen, at de endnu ikke kender Comedievognen. Men at de henviser, at skole- og biblioteksudvalget »om fornødent« køber en forestilling til Windsor-teatret, det er simpelthen at gøre grin med os. Vi havde jo lige fået spilletilladelse til vores eget teater.

Nuvel, det kan selvfølgelig være en misforståelse!

Alle håber

Ved indvielsen af »Garagen« havde vi inviteret Frederiksbergs borgmester, John Winther, til at klippe snoren over. Han delte vore forhåbninger om at få en permanent spilletilladelse, men det var ikke kun op til ham, sagde han, men i lige så høj grad op til de fremmødte børn og øvrige tilskuere (hvad han så har ment med det).

Her er altså en opfordring, der er værd at tage op: Besøg »Garagen« og vær med til at støtte os, så vi kan opnå permanent tilladelse til at spille stationært på Frederiksberg.

Comedievognen

Frederiksbergs borgmester John Winther klipper snoren over for Comedievognens nye, faste teater, »Garagen«.

Den grønne Turnéteaterbrochure er udkommet

For niende gang er repertoirebrochuren »TURNETEATER« udkommet.

Det er Danmarks Teaterforeninger, der står for udsendelsen af denne praktiske håndbog, som indeholder flertallet af de teaterforestillinger, der tilbydes af rejsende voksenteatre i sæsonen 1979/80.

Brochuren kan gratis rekvireres hos

Danmarks Teaterforeninger
Frederiksborggade 20. 3.
1360 København K
Tlf. (01) 15 42 48.

SKYGGETEATER

Praktisk vejledning
af Ole Frimann Jensen
Bogen er udgivet af Forum
1979. 325 sider. 32,50 kr.

SKYGGETEATER

Forlaget Forum udgav i februar bogen »Skyggeteater«. En praktisk vejledning. Pris 32,50 kr. Den er oversat fra svensk og er direkte anvendelig for pædagoger inden for alle slags institutioner og skoler, fuld af instruktive illustrationer. Vi bringer en anmeldelse i næste nummer.

Velkommen til 9.

31. marts — 1. april

Både lørdag og søndag begynder de første forestillinger kl. 9.30, og de sidste forestillinger begynder kl. 16.00.

Listen over de forestillinger, der spilles, angiver ikke, hvor de forskellige forestillinger spilles. Og tidspunkterne kan ikke oplyses, før på selve forestillingsdagen, hvor man skal opsøge informationen for at få det at vide.

Den 9. i rækken af BØRNETEATERFESTIVALS finder i år sted i Silkeborg.

Lørdag og søndag den 31. marts og 1. april er Nørrevangsskolen i Silkeborg omdannet til at rumme den 9. børneteaterfestival, hvor knap 40 gruppeteatre viser mellem 60 og 70 forskellige forestillinger for børn i alle aldre.

NØRREVANGSSKOLEN ligger på GRANALLE. Udenbys besøgende, der ankommer i bil, kører ad ringvejen og svinger ned mod byen ad ANSVEJ. GRANALLE er en sidevej til Ansvej.

Udenbys besøgende, der ankommer med tog, kan på busterminalen ved stationen tage enten bus nr. 8 med retning mod NØRREVANG (afgangsminuttal: 30) eller bus nr. 5 med retning mod NØRRESKOVBAKKE (afgangsminuttal: 50).

Oversigt over forestillinger tilmeldt week-enden den 31/3-1/4-1988

ALAKAZAM Alakazam Trylleteater	4-12 år
ARTIBUS Gå pokker i vold Mig og bedstefar Tag vattet ud, Fister Bertram og Berta	10-14 år 6-10 år 3-7 år 3-7 år
BAGGÅRDETEATER Ska' vi komme sammen	13-17 år
BALLERUP EGNSTEATER Rejsen til den ukendte planet	9-13 år
BANDEN 6 C. Danmark Verden	5.-7. klasse
TEATERVÆRKSTEDET DEN BLÅ HEST Kapitler fra skuespillerens arbejde Den sidste dag	16 år — opefter familieforest.
BADTEATRET Noget om kufferter I	3-6 år 3 år — opefter
COMEDIEVOGNEN Du bliver osse gammel Springturen	3-7 år 11-15 år
DUESLAGET To halve med musik Det er bare noget vi spiller	14 år — opefter 11-14 år
DRYADETEATRET Snedronningen Tusindskind	3 år — opefter 3-9 år
EDDI LUTHJE & BAR'ROCK Vi gider ikke lege med dig	6-25 år
ESBJERG BØRNETEATER Lille klovn og store klovn	3-7 år
FABULA TEATRET Vikinger i våde Mis, Mads og Mus	6-12 år 3-6 år
FAIR PLAY Fordi du ikke må Enhver sin egen lykkes smed Bare fordi det er din	10-13 år 15 år — opefter 3-6 / 6-8 år
BØRNETEATRET FILUREN Kattekongen Det er mit liv Himmel og hav	10-14 år 14-18 år 3-8 år
FIOLTEATRET Et stykke om vold Fremtid til alle	9-12 år 12-16 år
FØNIX TEATRET Skyggebilleder	4-7 år
GRUPPE 38 I har selv bedt om det Ska' vi lege arbejde	14 år — opefter 6-9 år
HOLSTEBRO BØRNETEATER Lazarillo — eller drømmen om lykken Køb et stykke — om forbrug	10-14 år 6-9 år

Børneteaterfestival

pril 1979 i Silkeborg

HØJE-TAASTRUP BØRNETEATER	
Østen for solen og vesten for månen	8-12 år
Hans Klodsmajor	3-8 år
JYTTE ABILDSTRØMS TEATER	
Petrushka	9-14 år
Støvbolden og Badesvampen	4-8 år
KASKADETEATRET	
Hovsa	3-9 år
Gøglerne kommer	6 — opefter
KRAKA, Nordisk Teatergruppe	
Drageparade	12 — opefter
MASKEN	
Kampen om den gyldne svamp	8 — opefter
MØLLEN	
Du skal ikke være ked af det	3-8 år
DET NY MUSIKTEATER	
Orla Frøsnapper	5 — opefter
PARAPLYTEATRET	
Paraplyforestilling	3-8 år
Lissom dig	3-8 år
PEGASUS	
Rygsækfolket	3-6 år
Klovnene i maven	3-6 år
RIMFAXE	
Festen	14 — opefter
Tørresnoren	3-7 år
RIVEGILDET	
Her er ikke til at holde ud at være	14 — opefter
SKIFTEHOLDET	
Ska' du skubbe	11-16 år
Kejserens nye klæder	6-12 år
SOFIETEATRET	
Sikke et cirkus	4-8 år
SPUNCH	
Kæmpen Dillerdaller og fugleskræmslet	5-12 år
SVALEGANGEN	
Ka' du komme til for tøj	7.-10. klasse
TEAM TEATRET	
Så er det godt!	14-18 år
TEATERBUTIKKEN	
Adgang forbudt	7-13 år
TURNUS	
Endnu ikke fastlagt	14-16 år
VESTER 60	
Ulvetider	15 — opefter
Ø-GRUPPEN	
Bobo og Bambino	familieforestilling
Myreliv	5-10 år

RET TIL ÆNDRINGER FORBEHOLDSES

Stort optog lørdag morgen kl. 8.00

For at skabe blæst og publicity omkring årets børneteaterfestival arrangeres et KEMPEOPTOG gennem Silkeborgs gader lørdag morgen.

Alle der kan krybe og gå — børn og voksne — hunde og katte — mus og mænd — opfordres til at gå med i optoget, der med SILKEBORG BLÆSERNE i spidsen går fra TORVET til NØRREVANGSSKOLEN med start kl. 8.00!

Der oprettes som vanligt på et centralt sted på NØRREVANGSSKOLEN et billetudleveringssted, der samtidig er INFORMATION. Her er åbningstiden: kl. 9-16 både lørdag og søndag.

På INFORMATIONEN finder man tavler og tidsplaner over samtlige forestillinger. Og herfra og kun herfra udleveres billetterne til alle forestillingerne. Alle billetter udleveres gratis.

Billetterne kan IKKE FORUDBESTILLES.

ALLE billetter udleveres EN HALV TIME før hver forestilling.

Disse to forhold gælder, for at ingen skal blive forfordelt med hensyn til billetter. Der ventes dobbelt så mange besøgende, som der er plads til ved forestillingerne, så der bliver noget for arrangørerne at holde styr på, for at så mange som muligt i det mindste får set bare én forestilling.

Det er vigtigt at understrege, at festivalen først og fremmest er arrangeret for BØRN, sådan at alle slags voksne kommer i anden række, ligesom der bliver særligt for, at antallet af børn til de enkelte forestillinger altid vil overstige antallet af voksne.

Det er igrigt et godt råd til de voksne: Grin ikke af, hvad der sker på scenen, mens børnene hører på det! Der er intet, der kan tage oplevelsen fra børnene som dette, at voksne morer sig højlydt. Det er nemlig som regel helt andre ting, der morer børnene, end dem der morer de voksne.

Læg også mærke til de oplyste aldersgrænser — de oplyses for at de skal overholdes.

FESTIVALENS økonomiske baggrund er:
kr. 110.000 fra Silkeborg kommune.
40.000 fra Århus Amt og
kr. 50.000 fra Kulturministeriet.

Arrangørerne har fået meget stor opbakning i Silkeborg. Allerede i november blev der nedsat en lokal festivalkomité, der bistår arrangørerne med råd og dåd. I denne sidder repræsentanter for bl.a. kommunen, skolerne, børneinstitutionerne, teaterforeningen, biblioteket og museet.

Andre forestillinger

I ugen før festivalen finder andre forestillinger sted. Også disse er lukkede forestillinger, men det kan nævnes, at der allerede nu er fastlagt:

- En forestilling på DAB i forbindelse af arbejdstiden, arrangeret i samarbejde med AOF og tillidsmændene (Bandens: Det er godt, for har sit go'e arbejde, men)
- En forestilling på Pasilac efter arbejdstids ophør i fabrikens kantine, arrangeret i samarbejde med AOF og tillidsmændene (samme forestilling).
- En forestilling for børn og pensionister på Aktivitetscentret.
- En aftenforestilling for de to seminarier elever.
- En forestilling for lærere og forældre på Bakkesskolen.
- En forestilling i Lunden i samarbejde med Faglig Ungdom (Skifteholdet: En plads i solen).
- Derimod er forestillingerne med SILKEBORG AMATØRSCENE — børneforestillingen Anton og James af Jørn Birkholm — åbne for alle. De spilles MANDAG, TIRSDAG og ONSDAG EF. TERMIDDAG i amatørscenens eget lokale, PERRONTEATRET.

Festivalkontor

I ugen før festivalen bliver der oprettet et FESTIVALKONTOR på MEDBORGERHUSET på Skoletorvet.

Yderligere oplysninger kan indtil den 19. marts fås på Samarbejdsudvalgets kontor — tlf. (01) 15 69 00.

Plakaten

For at få den helt rigtige FESTIVALPLAKAT udskrev arrangørerne i januar en »konkurrence« uden præmie mellem alle børn i Silkeborg. Man opfordrede grupper af børn (evt. skoleklasser) til at lave en tegning eller collage, der kunne være egnet til at trykke som festivalplakat.

Den bedste plakat — eller den tegning, som var bedst egnet til at blive trykt som plakat, er udvalgt, og resultatet smykker den ne folders forside. Tegningen er nu trykt som plakat og udsendt til skoler, biblioteker, institutioner mv. over hele landet.

De andre illustrationer i denne folder er andre af de indsendte tegninger. I alt indkom der ca. 200 forslag!

Alle de indkomne forslag udstilles fra d. 19. marts rundt om på Silkeborgs biblioteker.

BØRNE-TEATER-FESTIVAL i SILKEBORG fra d. 24 marts til 1. april

Gæster

En lang række udenlandske teaterfolk er inviteret til festivalen på Nørrevangsskolen, og vicepræsidenten i den internationale teaterorganisation ASSITEJ Ilse Rodenberg, DDR, er inviteret.

Ligeledes er Folketingets Kulturudvalgs medlemmer inviteret til årets børneteaterfestival.

Børneteatersammenslutningens seminar

I ugen før festivalen (25.-30. marts) afholder Børneteatersammenslutningen deres årlige seminar, der i lighed med sidste års seminar foregår på den måde, at teatrene spiller deres forestillinger rundt om på Silkeborgs skoler

og børneinstitutioner, hvorefter de er genstand for drøftelser og kritik mellem kollegerne. Disse forestillinger er lukkede forestillinger, hvortil der kun er adgang for indbudte. Det drejer sig i alt om 60-70 forestillinger, der på denne måde vises i Silkeborg foruden de 60-70, der vises på festivalen.

Arrangører

Dette års festival er arrangeret i et samarbejde mellem Samarbejdsudvalget for børneteater og opsøgende teater mv. og BØRNETEATERSAMMENSLETTINGENS region Midtjylland.

Repertoirenyt er en løbende orientering om tilføjelser, ændringer og korrektioner i forhold til det repertoire, der er anført i repertoirebrochuren »Børneteater 1978-79«.

Ligesom det gælder for repertoirebrochuren, gælder det også for repertoirenyt, at hverken stat, Samarbejdsudvalg, Børneteatersammenslutningen eller redaktionen af BTA garanterer for omtale forestillingers kvalitet, politiske bevidsthed eller pædagogiske udformning.

Bar'rock

Baggårdsteatret

Caroline Amalielund,
5700 Svendborg
Tlf. (09) 21 40 43, kl. 10-14

Ska' vi komme sammen

— et spil om kærlighed og seksualitet for mennesker i og efter puberteten.

Godtfolk, ærede publikum!

Vi bringer en direkte transmission fra Paul og Paulas første møde i sengen ...

Men ikke kun det! Vi viser de besværligheder og hæmninger, der opstår, når Paul og Paula møder hinanden — vi viser deres angst og deres problemer: Paula har problemer med sin figur, Paul med sine bumser og skægget. Paula er bange for, at Paul skal misforstå hende — Paul er usikker over for Paula.

Men ikke kun det viser vi! Nej, vi viser også den forskellige måde, omgivelserne behandler de to på — Paul og Paula — selvom det er præcis det samme, de gør ... og så viser vi naturligvis alt det, man skal tænke på — inden!

Men ikke kun det Paul og Paula lærer igennem stykket, at kærlighed er noget, man skal »lære«. Og sammen med dem lærer I, kære publikum, at det er vigtigt, at man snakker sammen, når man har problemer — samt at der er mange, der har de samme problemer!

Der er bare det ved det, at ingen taler med hinanden om det.

Derfor vil vi også gerne have voksne blandt vores publikum, for de problemer, de unge har med sig selv i puberteten, skaber selvfølgelig også problemer for deres forældre.

Stykket bliver serveret i en blanding af skæg og ballade, rollespil sketches, informationer og cirkus, interviews, reportager, mellemresultater og cabaret — det hele holdt sammen af en masse sang og musik og en direkte kontakt med publikum.

— Men ikke kun det!

Baggårdsteatret

Forestillingen spiller fra midten af marts frem til 27. april og desuden i efteråret.

I forbindelse med forestillingen laver vi en plakat, som osse fungerer som program.

Aldersgruppe: 13-17 år.
Max. tilskueralantal: 250.
Varighed: ca. 2 1/2 time (incl. pause)
Tekniske krav: 380 V (3 faser + 0 inden for 50 m)
Spilleplads: br. 7 x 6 m, højde 3,5 m — spiller på gulvet — fuldstændig mørklægning, gymnastiksal velegnet.
Pris: 2.850,- + 20,25 pct. moms = 3.427,- kr.

Bar'rock

L.L. Strandstræde 20 B
1254 København K
Tlf. (01) 14 92 60

Vi gider ikke lege med dig
— en rock-musical om MOBNING

Forfatter: Eddie & Line Lütthje
Musik: Eddie & Line Lütthje
Scenografi: Alle medvirkende
Varighed: ca. 45 min.
Medvirkende: 20 børn og voksne
Aldersgruppe: 6 år — og til 10. klasse
Scenekrav: 220 V
Tilskueralantal: 10-1000
Pris: 3.000,- incl. transport (i København og på Sjælland)
Musikken er indspillet af Eddie Lütthje & LINES LYST
(Er udgivet på LP og kassette — PM 1817 — og i bogform med dialog og noder, Tingluti forlag under fællestitlen »Vi gider ikke lege med dig«).

Vi gider ikke lege med dig er en rock-musical om mobning, hårde negle — og om fællesskabets styrke.

Hvem driller hvem? — og hvorfor? Og hvem er de stærkeste?

De der spiller »hårde negle« eller de der forstår at udnytte fællesskabets styrke?

Rock-musical'en behandler i en letfattelig sproglig og musikalsk indramning problemerne i klasse »5.U«. 2 hårde negle »kører« klassen, da den rødhårede Lone kommer som tilflytter. Sammen med resten af klassen gør hun oprør mod den rå styrke, og med hjælp fra »midtergruppen« eller det såkaldte »tavs flertal« i gruppen lykkes det at dreje udviklingen i en mere positiv retning.

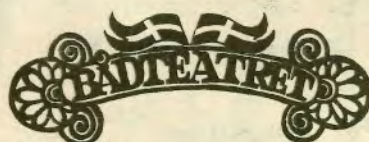
Men hvad så med de hårde negle?

Skal de nu først smage deres egen medicin, eller skal gruppen nu prøve på at åbne op for »røddernes« meget forsigtige tilnærmelser, da de synger:
*Vi er to hårde negle
Hva' mon vi ka' fejle
Sid'n vi er så slemme til at slås?
Vi er klassens rå bananer
Vi gi'r tæsk i lange baner
Til alle dem, der ikke ligner os.
Så alle der er dumme i nakken
De får bare no'en på frakken.
Vi er to hårde negle
Hva' mon vi ka' fejle
Sid'n vi er så slemme til at slås?*

Svaret gi's til sidst i musical'en efter de før så svage nu effektivt har demonstreret deres nye styrke og sammenhold. De synger nemlig til den værste af de hårde negle (som i vores m/k stykke er en pige):
*Inde under din hårde skal,
er der kød og blod.
Vi ka' li' dig som du er,
når du ikke spiller rod.
Så selv om vi er mange nu vil vi ikke blive ved —
Din stærke hånd ta'r vi imod —
fra en hård negl —
Som vil ha' fred.*

Et nyt samarbejdsgrundlag er fundet. Vil det så holde?

Det kan kun fremtiden vise, men vigtigst er det vel, at den før så splittede gruppe har lært noget nyt — at sammenhold gør stærk over for de få hårde negle!

Frederiksholms Kanal 27-29
1220 København K
Tlf. (01) 12 14 60

»I«

Med denne forestilling vil vi prøve at udmønte nogle af de erfaringer, vi begge har gjort i Paris dette efterår, hvor vi har arbejdet hos Etienne Decroux og Yves Lebreton.

Etienne Decroux er grundlæggeren af den moderne mimetradition — mime corporelle — og Yves Lebreton er elev af ham og har siden arbejdet på Odinateatret med sin egen gruppe »Studio 2« og er nu leder af »Teatre d de l'Abre« i Paris.

Det kropslige udtryk vil være det dominerende i forestillingen, men vi vil også betjene os af lyde, dog ikke ord. Derudover vil vi bruge nogle enkle rekvisitter og kufferter.

Hvad der er indeni kufferterne, vil vi endnu ikke afsløre, blot at forestillingen vil være en række af små handlingsforløb — et i hver kuffert — der tager deres udgangspunkt i vore følelser og sanser.

Medvirkende: Finn Rye Petersen og Jacques Matthiessen.
Produktion: Bådteatret.

Aldersgruppe: 3 år —
Varighed: ca. 45 min.
Max. antal tilskuere: 80.
Spilleperiode: 19. marts — 20. april.
Spilletider: man., tirs., tors., fre. kl. 9.30 & kl. 11.00, ons. kl. 11.00 & kl. 15.00, søn. kl. 16.00.
Billetpris: 12 kr.

Turné

Sommeren 1979 bliver Bådteatrets 5. sejlsende turné, og turen går til:
Helsingør: 3. maj — 11. maj,
Roskilde: 14. maj — 1. juni,
Odense: 5. juni — 15. juni.

Vi stævner ud med 2 børnestykker. Et mimisk småbørnstykke »I« og en familieforestilling *Medeas Børn*, der henvender sig til skole- og fritidshjemsbørn i alderen 8-14 år og deres forældre.

Medeas Børn er tidligere beskrevet i Børneteateravisens decemberudgave og i Den Røde Brochure.

Materiale til disse 2 forestillinger kan rekvireres på tlf. (01) 12 14 60.

Forestillingerne fordeler sig på følgende spilletidspunkter:

Bådteatret

»I«: man., tirs., ons. kl. 9.30 og kl. 11.00, søn. kl. 14.00.

Medeas Børn: ons. kl. 14.00 og kl. 15.30, tors., fre. kl. 10.00 og 11.30, søn. kl. 16.00.

NB! Ret til ændringer forbeholdes. EXTRA forestillinger kan arrangeres på eftermiddage.

OBS! OBS! OBS!

Kære publikum, I opfordres til at foretage jeres billetbestilling i god tid — helst inden 1. maj, da vi har dårlige telefoniske forhold under selve turneen!

Comedievognen

Borups Allé 148
2200 København N
Tlf. (01) 19 79 79

Du bliver osse gammel
(vidste du det?)

— et stykke for de 3-7 årige

Der tales meget om generationskløften i vore dage — og med god grund. Børn og gamle mennesker er ofte isoleret fra hinanden, de gamle lever alene eller er anbragt på institutioner.

Mange børnehaver har knyttet kontakter til ældre mennesker, der kommer og leger med børnene og deltagere i børnehavens liv. Det er også vores hensigt med dette stykke at vise børnene, at der er masser af muligheder for at etablere kontakt med ældre mennesker, at komme vore fordomme til livs, når det gælder gamle menneskers fysiske og psykiske omstændigheder.

Stine er alene hjemme, mens hendes mor er på indkøb. For at udfylde ventetiden leger hun med sin gamle dukke. Dukken går i legen rollen som den gamle bedstemor. I Stines fore-

Comedievognen

stillinger om gamle bliver dukken noget ubrugeligt og irriterende, som hun hele tiden skælder ud på.

Nabolejligheden bebos af Anna Holm, en ca. 70-årig enke. Med bestemthed har hun afslået en plejehjemsplads, så længe hun overhovedet er i stand til at klare sig selv. Til gengæld savner hun at nogen holder af hende og hendes ansigt. I Anna ligger værdier, som ingen gør brug af.

I opgangen høres skridt. Stine lytter — Anna lytter. Er der besøg? Stine åbner døren — Anne åbner døren.

Vi følger et venskabs udvikling på trods af en stor aldersforskel.

Hvad den ene ikke magter — kan den anden.

Hvad den ene mangler — giver den anden.

Stine spørger, om hun må røre Annas rynker, for »det er som om du har en masse hemmeligheder gemt i dem.«

Stykket er skrevet af Laila Høddel i samarbejde med Comedievognen.

Instruktion: Jørgen Torp i samarbejde med Comedievognen.

Scenografi: Comedievognen. Medvirkende: Ulla Koppel, Hanne Wilner.

Pris: 900,- kr. + moms.

Max. antal tilskuere: 55 børn i alderen 3-7 år.

Spillerne ankommer til spillestedet ca. 1 time før forestillingen.

Teatergruppen Dueslaget

Egebæk gl. Skole
Ribevej 2, 6760 Ribe
Tlf. (05) 44 56 57

Vi beklager, at mange af vore kunder har haft svært ved at komme igen til os, efter at vi er flyttet. Vi skal derfor endnu engang gøre opmærksom på vores nye adresse og telefon, som ses ovenfor.

Vedrørende vore forestillinger: Se venligst årsbrochure samt tidligere numre af Børneteateravisen.

Gruppe 38's Børneteater

Frederiksgade 34
8000 Århus C
Tlf. (06) 13 53 11

I har selv bedt om det — et ungdomsstykke

Når du går og keder dig, hopper du på næsten hvad som helst, og ikke mindst overraskelser. I stykket *I har selv bedt om det* keder de medvirkende unge sig. De har som så mange andre ikke noget arbejde — hva' skal de gi' sig til?

Men så kommer Adolf som sendt fra himlen, fuld af overraskelser og underholdning. Altså ikke den Adolf fra for 40 år siden, men den Adolf, som idag kan trække i trådene og bestemme over dit liv — hvis du lader stå til. Han repræsenterer alle de instanser, der undertrykker mennesker i et dårligt fungerende samfund.

En simpel leg starter Adolfs undertrykkelse af stykkets personer, hvis hele liv derved bliver ændret.

Hvad sker der med dem?
Er de mon selv klar over det?

Stykket udspiller sig over hele rummet, fra gulv til loft. Derfor må spille rummet være stort. F.eks. en stor gymnastiksal med min. 5 m til loft.

Manuskript: Bent Rasmussen i samarbejde med gruppen.

Aldersgruppe: 14-18 år.

Varighed: ca. 1 time.

Max. antal tilskuere: 150.

Pris: kr. 1.750,- + 20,25 pct. moms

354,40, ialt kr. 2.104,40.

Høje-Taastrup Børneteater

Poppel Allé 12
2630 Taastrup
Tlf. (02) 52 14 30, kl. 9-13

Østen for solen, vesten for månen af Hans Hansen

Aldersgruppe: 7-12 år.

Max. antal tilskuere: 80.

Varighed: ca. 45 min.

Spillested: 10 x 10 x 3,5 m, med mørklægning, 3-faset 380 V/16 eller 25 amp.

Pris: stationært kr. 12,- pr. barn.

Turné kr. 1.625,- incl. moms.

»Jeg har besluttet at gå ud i verden og finde et sted, hvor man har tid til at være sammen og have det rart og snakke sammen og lege« — siger Ida og går hjemmefra for at finde »landet østen for solen og vesten for månen«. I en park møder hun drengen, der med sin fløjte forsøger at snakke med fuglene og følge dem i leg — og den frygtssomme dreng, der leger betjent og håber, at nogen vil tro, at han kan bestemme over dem.

Drengene beslutter at hjælpe Ida med at finde landet, selvom de ved, at det kun findes i eventyrene, og de klæder sig ud som skovtroll, troldkone og andre eventyrfigurer. Børnene inspirerer hinanden, og under legen opstår et fantasien »ingenmandsland«, hvor der er rart at være.

Stykket er, med Hans Hansens ord, en fantasiopstrammer. Der spilles i et 10-kantet telt, hvor børnene er placeret således, at spillet foregår imellem dem.

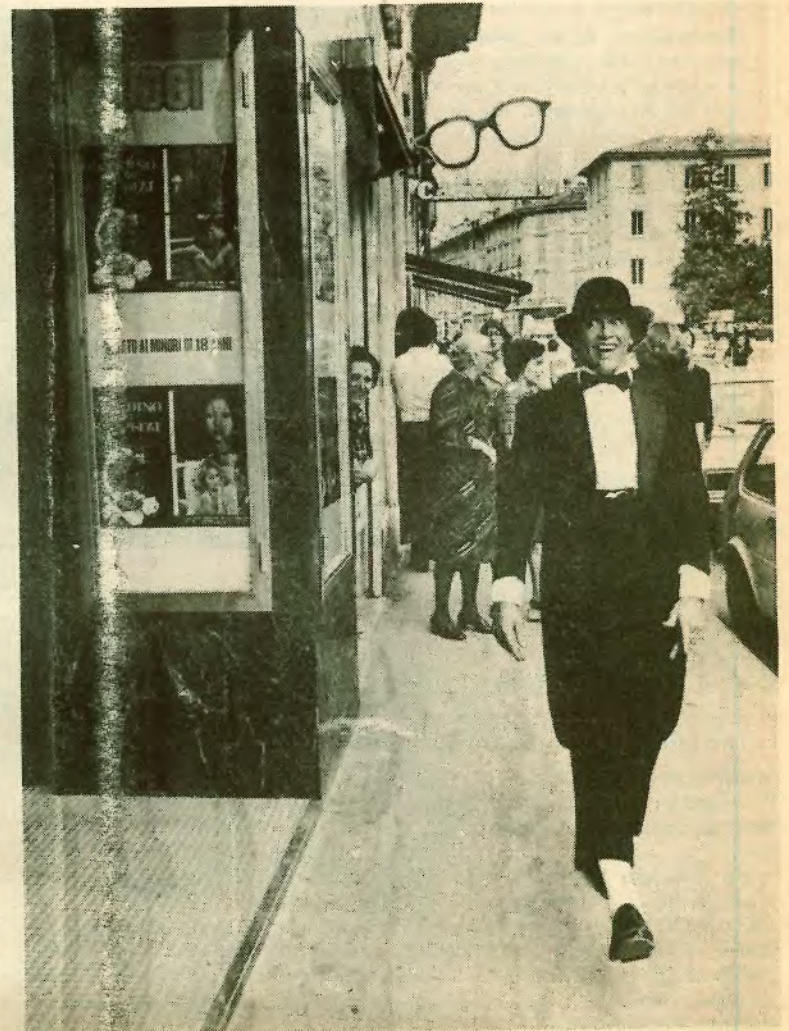
Kaskadeteatret

Montanegade 15
8000 Århus C
Tlf. (06) 12 04 48

Sommeraktiviteter

Kaskadeteatret har de sidste to år, foruden den opsøgende virksomhed på skoler, biblioteker og teatre, gennemført en lang række udendørs sommeraktiviteter i såvel Danmark som udlandet. Også i år har vi lagt sommerferien således, at vi kan tilbyde

Kaskadeteatret

Kaskadeteatret

udendørs arrangementer i perioderne 5. juni til 28. juli og 13. august til 9. september.

Det er teatrets erfaring, at man ved sommerforestillingerne, der er vidt forskellige, afhængig af i hvilket regi de foregår, opnår det bedste resultat ved i hvert enkelt tilfælde at planlægge arrangementet individuelt i samråd med arrangøren.

Alle Kaskadeteatrets udendørsarrangementer er FAMILIEFORESTILLINGER. Det vil sige, at man tilstræber at lave arrangementer, hvor børn og voksne sammen kan se teater.

Et sommerarrangement med Kaskadeteatret kan bestå af et eller to af følgende elementer:

Forestilling Fortovsparade Annonceringsparade

Ud fra teatrets aktuelle repertoire tilbydes ved sommeraktiviteter den FORESTILLING, teatret mener er bedst egnet i den pågældende situation. FORESTILLINGEN kan evt. indledes med en ANNONCERINGS-PARADE, hvor man drager gennem byen og drager folk med til forestillingen. FORESTILLINGEN varer ca. 1 time og PARADEN fra 15 minutter til 1 time afhængig af stedet.

FORESTILLINGEN kan tage 200-1.500 tilskuere alt efter publikumsopbygning og/eller scenefaciliteter, og kan spilles på træ, fliser, asfalt o.l. Paraden foregår på gade, fortov,

REPERTOIRENYT - REPERTOIRENYT - REPERTOIRENYT - REPERTOIRENYT

torv etc.

FORTOVSPARADE er en forestilling i sig selv og kan ikke kombineres med andre af teatrets forestillinger. Den foregår på et gade- eller fortovsstykke på nogle hundrede meter eller et gågadeafsnit — og varer 1 1/2 til 2 1/2 time. Figurerne og handlingerne, der indgår i FORTOVSPARADEN, kan deles i tre typer:

1. Komiske og venlig med direkte kontakt til børn og voksne. Klovne, høje mænd, små mænd, komiske akrobater o.l.
 2. Groteske teatraliske figurer uden anden direkte kontakt med publikum end den undren de spreder gennem de groteske figurers mekaniske bevægelser.
 3. Komiske mini-forestillinger, der gentages gennem gaden.
- På grund af de individuelle forhold ved sommeraktiviteter aftales prisen i hvert enkelt tilfælde.

gadeteater. De seneste års erfaringer herfra har fået os til at tage denne teaterform op til revision, og vi har besluttet at kaste os på hovedet ud i noget helt nyt, nemlig

Sommer-teltteater

Efter nærmere aftale kører vi fra sted til sted, stiller vort telt (16 meter i diameter) op, spiller, danser, synger, leger mv. — om formiddagen med de mindste børn, om eftermiddagen med de større børn, og endelig laver vi for de voksne arrangementer om aftenen — og helst to-tre dage hvert sted.

Vi håber, det på den måde vil lykkes os at skabe et varmt, levende miljø, således at vi gør teatret og de mange aktiviteter i forbindelse hermed til noget brugbart — også udover den egentlige teateroplevelse — forhåbentlig til glæde og inspiration for såvel medvirkende som publikum i alle aldre.

Der vil ialt medvirke ca. 10-12 personer (skuespillere, dansere, musikere, sangere, teknik mv.). Turnéperiode: 10. juli til 9. september 1979.

Pris: kr. 5.000,- plus moms pr. dag (for dagaktiviteterne) — om aftenen til voksen arrangementerne opkræver vi entré.

Jomfru Ane Teater

Jomfru Ane Gade 23
9000 Aalborg
Tlf. (08) 13 60 44

En på kassen

— en børneforestilling for aldersgruppen 3 til 8 år.

En på kassen handler om fire kæmpestore kasser. De pakkes ud og indeholder mange forskellige og spændende ting.

En historie begynder at tegne sig. Den handler om en dreng, der hedder Eske, og som bor alene med sin mor.

Det er lørdag, og Eske har fri fra børnehaven.

Eske keder sig og prøver at få sin mor til at lege med sig. Det går ikke rigtigt, og der er en rigtig dårlig stemning. Den blir ikke bedre af, at morens ved — Ib — pludselig komme på besøg. Eske ødelægger de sidste rester af gode stemninger — og løber ned på legepladsen — hvor han møder sine kammerater Sandra og Franz. Her går det lige så dårligt som oppe i lejligheden hos moren og Ib. Alligevel sker der nogle meget overraskende ting — der får alting til at se anderledes ud.

Hvad der sker og hvordan — fortælles i stykket. Men det kan dog røbes, at Eske ved hjælp af meget simpelt magi får lejlighed til at prøve, hvordan det er at være voksen.

En på kassen er lavet i samarbejde med børn i børnehaver og børnehaveklasse i Aalborg.

Medvirkende: Lene Poulsen, Morten Krohn, Regin Skardhamar.
Spilleplads: 4 x 4 m, loftshøjde 2,50 m min.
Tilskuerantal max. 80.
Spilletid: ca. 45 min.
Pris: 1.200,- kr. incl. moms.

Jytte Abildstrøms Teater

Allégade 7-9, 2000 København F.
Tlf. (01) 87 18 19.

Vi fejrer DOBBELT-JUBILÆUM i 1979, idet vort børneteater har eksisteret i 15 år og voksenteatret i 10 år. I den anledning har vi naturligvis nogle helt specielle planer, som vi nedfor vil gøre nærmere rede for.

Sommeren 1979

Som I måske ved, plejer vi hver sommer at drage landet rundt med vort

Teatergruppen Møllen

Møllepladsen 4
6100 Haderslev
Tlf. (04) 52 66 79

Teatergruppen Møllen har til enkelte forespørgsler sagt nej til at spille forestillingen *Du skal ikke være ked af det* i forårssæsonen. På grund af turnéomlægning er der alligevel blevet 4 turnéuger efter påske. Det drejer sig om ugerne 16, 17, 18 og 19, hvor der fortrinsvis i Jylland er ledige spilledage på forestillingen.

Du skal ikke være ked af det er skrevet af Møllen i samarbejde med Litten Hansen, og handler om børns ret til at have følelser. Stykket er velegnet til børnehaver, børnehaveklasser og til skolernes 1. og 2. klasser.

Pris alt incl. 1.082,25 kr.

Musik-Spiloppen

v. Inge Duelund Nielsen
Englandsvej 160, have 6
2300 København S
Tlf. (01) 59 33 07

Spiloppen består af 2 musikpædagoger, Knud Daugaard og Inge Duelund Nielsen.

Forestillingen er en blanding af teater, musik og sang. Vi lægger vægt på, at børnene bliver aktiverede med sang og bevægelse samt præsenteret for en masse forskellige musikinstrumenter.

Stykkets udformning er lidt forskellig fra gang til gang, idet børnene inddrages i handlingsforløbet. Men kort skitseret handler stykket om Nikolaj Omvendt, der hele tiden kommer galt afsted og lappen Lasse, der bor i en tændstiksæske og udvikler sig voldsomt i løbet af forestillingen.

Varighed: ca. 45 min.

Alder: ca. 4-7 år.

Antal: max. 50 børn.

Lokaleforhold: Stykket kræver ikke meget plads. Hvis børnene sidder på gulvet, skal der blot være 5 m² tilovers til os. Men det er selvfølgelig en fordel, at børnene har plads til at bevæge sig.

Pris: kr. 1.000,- alt incl.

Pegasus-teatret

Kurlandsgade 28,
2300 København S
Tlf. (01) 54 19 70

Vi mødtes i efteråret 78 og blev enige om at lave et teater med farver og lys, musik, akrobatik, dans og klovneri, kort sagt et børnetotalteater, hvor alt kan se, og hvis eneste rammer er de vægge, der nødvendigvis begrænser rummet.

Inden for disse grænser lever vi for en tid i vores egen lille verden med vore egne love og regler. Her kan man acceptere et hvilket som helst fantasibillede som værende virkelighed. En anden form for virkelighed!

Samtidig giver vi med vores stykker børnene mulighed for en kritisk vurdering af deres egen virkelighed udenfor. Den virkelige virkelighed!

Vi ønsker at skabe en teaterform, hvor fantasien, poesien og humoren kan få indpas i børns forhold til verden omkring dem, værdier, som samfundet ikke anerkender nok.

Vi vil give dem oplevelser — ikke løsninger

Pegasus Teatret er en kollektivt ledet selvejende institution. Vi skriver selv vores stykker, sange og musik. I øjeblikket arbejder vi med 2 forestillinger for børn fra 4 år og opefter. De vil blive vist på børneteaterfestivalen i Silkeborg. De hedder *Klovnen i*

maven og *Rygsækfolket*. Det er i øvrigt vor agt at turnere med disse stykker fra 1. april d.å.

Pegasus har prøvelokaler i »Spillehuset«, Vesterfælledvej 7 A, og kontor og værksted, Kurlandsgade 28, 2300 Kbh. S, tlf. (01) 54 19 70.

Klovnen i maven

Stykket handler om en pige, der mest af alt i hele verden ønsker at blive en klovne, men ligegyldig hvor meget hun ønsker, lykkes det hende kun at blive en halv klovne. Hun er nu hverken rigtig klovne eller rigtig pige og i denne ulykkelige tilstand går hun ud i verden for at søge råd hos alle dem, hun tror kan hjælpe hende til at blive en helt rigtig klovne.

Gang på gang bliver hun skuffet, indtil hun finder ud af, at ingen i virkeligheden kan hjælpe hende. Hun må selv finde klovnen inde i hende — og det lykkes til sidst.

I stykket forekommer der mange sange, meget musik og mange sjove episoder.

Rygsækfolket

Vi møder en mand og kone fra det glade rygsækfolk, der leger sig gennem tilværelsen, nyder naturen og bor i den.

Men en dag ødelægger bulldozeren deres sorgløse tilværelse.

De flygter til BYEN og konfronteres for første gang i deres liv med civilisationen. De oplever mennesker, der har glemt at lege, glemt spontaniteten og glæden.

Men rygsækfolket kommer til at hjælpe dem til at lære at leve igen.

Stykket er en blanding af eventyr og realisme og indeholder sange og musik.

Aldersgruppe: 4 år og opefter.

Antal børn: max. 100.

Spilleperiode: Hele sæson 79/80.

Varighed: 1 time.

Pris: 1.437,- kr. + moms.

Rimfaxe Teater

»Ungdommens Hus«
Parkvej 5
4000 Roskilde
Tlf. (03) 36 77 13

Festen

af Bent Haller og Rimfaxe Teater
Instruktion: Litten Hansen
Scenograf: Nina Rasmussen.
Antal medvirkende: 3 spillere.

Festen foregår idag. I Danmark, et sted i provinsen.

3 unge: Kim, Anne og Gitte, der er nogenlunde jævnaldrende og på vej ud af skolen, mødes en aften hos Kim — ikke tilfældigt, for de har faktisk aftalt at mødes. De tre og én der hed-

Møllen

Medarbejderne i Pegasus-teatret

der Brian skal tale om, hvad de kan og skal gøre ved problemerne. For selv om det er vigtigt at få talt om hinandens problemer, synes Brian at det måske er vigtigere at gøre sig klart, hvad de kan gøre sammen i forhold til samfundet; f.eks. hvordan de kan ændre på den kendsgerning, at de ikke har udsigt til ret meget andet end arbejdsløshed efter skolen.

Desværre varer det lovlig længe, inden Brian dukker op — og desværre er der sket en alvorlig ulykke inden mødet, så

Festen er et spil, der handler om det, der er mest vigtigt i de år: Kærlighed og jalousi — vold og ensomhed — afmagt og arbejdsløshed.

Om den fest der skabte alle forvilderne, om følelser der ikke kommer til udtryk.

Hvorfor er det så svært at være åben og ærlig?

Vi ved jo godt, at det hele går meget nemmere, når vi snakker sammen, når vi bruger hinanden.

De unge bindes sammen af de fælles problemer:

Hvad skal vi, når vi kommer ud af skolen?

Hvem elsker mig/dig/hinanden? Hvad skal vi stille op med angsten og vreden?

Aldersgruppe: 14 år og opefter.
Tilskuere: max. 150.
Varighed: ca. 1 time.
Spilleplads: 5 x 6 m på gulv.
Salen skal kunne mørklægges.
Turnéperiode: fra primo marts 1980.
Pris: kr. 1.850,- + moms = kr. 2.224,63.

Skal vi synge en farve eller

Tørresnoren

— en opsøgende småbørnsforestilling af Rimfaxe Teater

Vi har ændret den oprindelige idé og lavet et nyt manuskript, sådan at forestillingen nu overvejende handler om at lave musik. Men derved blev titlen helt misvisende. Og derfor ændrer vi den til:

Tørresnoren

Det er bare ikke så ligetil at ændre en titel, især fordi mange allerede har købt forestillingen. Alligevel vil vi bede jer, der har bestilt stykket om kun at fortælle børnene, at forestillingen hedder:

Tørresnoren

Hvad er musik? Hvordan laver man musik? Hvem laver musik? Hvorfor laver man musik? Har du nogensinde haft en melodi i hovedet???

Leon og Marianne kommer ind med alt overtøjet på — slæbende på en stor vasketøjskurv. De hænger en tørresnor op og tager overtøjet af. Av, for søren! De har jo kun undertøj på under overtøjet! Nåh deres rigtige tøj ligger i vasketøjskurven. Det skal selvfølgelig først hænges til tørre, inden de kan tage det på

Mens de venter på, at tøjet skal tørre, giver Leon og Marianne sig til at lave musik på forskellige instrumenter. I en dramatisk form forklares, hvordan instrumenter kan bruges på mere end én måde — og med eller uden sang. Undervejs bliver en helt ny melodi til — og til sidst danser Leon og Marianne sammen med børnene til melodien.

Aldersgruppe: 3-7 år (max. 1. klasse).
Varighed: 35 minutter.
Max. antal tilskuere: 70.
Spilleplads: 4 x 5 m på gulv, min. loftshøjde: 2,5 m.
Medvirkende: Marianne Knorr og Leon Mehlsen.
Instruktion: Rimfaxe i samarb. m. Geert Vindahl.
Kostumer: Mona Jensen.

Skifteholdet

Scenografi: Rimfaxe i samarb. m. Kirsten Delholm.
Musikpæd. assistance: Jytte Erlandsen.
Dukkemager: Hertha Kåh.
Premiere: 1. marts 1979.
Turnéperioder: 1. marts — 31. maj 79 og 1. feb. — 31. maj 80.
Pris: 1.050,- kr. + moms = kr. 1.286,25 (alt incl.).

Teatergruppen Skifteholdet

Blågårdsgade 23
2200 København N
Tlf. (01) 37 16 66

På grund af sygdom fik vi fra først i december en ufrivillig spillepause, som er blevet brugt til genopsætning med ny rollebesætning i stykkerne *Den forvandlede skov*, *Ska' du skubbe?* og *Kejserens nye klæder*.

Kejserens nye klæder var planlagt til at skulle tages af programmet ved udgangen af 1978, men grundet de aflysninger, som sygdommen afstedkom og den fortsatte interesse for stykket, har vi valgt at forlænge spilleperioden sæsonen ud.

Rollebesætningen i de tre stykker er: Jens Dam, Gitte Melgaard, Dorthe Stampen og som ny Niels Jørgensen.

Kejserens nye klæder

Forfattere: Med udgangspunkt i H. C. Andersens eventyr har Skifteholdet lavet nogle nye klæder til kejseren.
Instruktion: Paul Valjean.
Scenografi: Thomas Friisholm.

Gennem det gamle eventyr vises med parallel til nutiden, hvordan Kejseren gennem reklamer og af angst for ikke at passe til normerne tror mere på, hvad han bliver billedt ind, end hvad hans øjne fortæller ham. Stykket er lavet i dyb respekt for H. C. Andersen.

Kejserens nye klæder er fortrinsvis for børn mellem 6 og 12 år, men ligesom andre eventyr kan børn og voksne i alle aldre få udbytte.

På baggrund af indhøstede erfaringer vil vi anbefale, at klasselæreren ser stykket sammen med eleverne.

Aldersgruppe: 6-12 år.
Max. tilskuertal: 150.
Varighed: 40 min. + debat.
Spilleplads: Min. 5 x 6 m, dog helst 5 x 8 m. Ingen stole.
El-tilslutning: 220 volt.
Spilleperiode: Sæsonen ud.
Forestillingspris: 1.738,05 kr. + moms 351,95 kr., ialt 2.090,00 kr.

Den forvandlede skov

Forfattere: Teatergruppen Skifteholdet.
Musik: Teatergruppen Skifteholdet.
Instruktion: Laila Anderson.
Koreografi: Paul Valjean.
Scenografi: Åse Engstrøm og Susanne Juul.

Dyrene holder naturens balance vedlige — deres arbejdsplads er skoven, og dér er nok at lave.

Blade på træer og blomster skal holdes rene — så mariehønsene spiser masser af bladlus. Gamle blade skal formuleres — så regnormene får masser af motion. Bierne laver honning til vores honningmadder og bringer blomsterstøvet videre — så blomsterne kan komme igen år efter år.

Men da der bliver bygget en fabrik i nærheden af skoven — hvor Oleorm, Bine-bi og Marie-høne bor — bliver der pludselig ikke så rart længere. Luften forurennes, og det medfører, at regnvandet bliver snavset, så planter og dyr trives dårligt — og nogle snakker om at flytte et andet sted hen.

Men skovtrolden er ikke stemt for at forlade sin barndoms skov — »Man skal blive og gøre noget ved sagen,« mener han.

Hvad der sker, fortælles i stykket, der har hentet sit materiale fra de gamle folkeeventyr.

Aldersgruppe: 5-10 år.
Max. tilskuertal: 100.
Varighed: 45 min.
Spilleplads: Min. 5 x 6 m, dog helst 5 x 8 m. Ingen stole.
El-tilslutning: 220 volt.
Spilleperiode: Sæsonen ud.
Forestillingspris: 1.397,10 kr. + moms 282,90 kr., ialt 1.680,00 kr.

Ska' du skubbe?

Forfattere: Nanna Gyldenkerne og Iben Melbye.
Instruktion: Ulrich Krenchel.

Scenografi: Susanne Harder.
Konsulent: Agnete Diderichsen.
Efterbearbejdsesmateriale: Marianne Christensen.

Fri fra skole — og hvad så?

De fleste børn og unge mangler et sted at gå hen. Tit har forældrene udearbejde og børnenes mulighed for kontakt med voksne er lille.

I disse tider, hvor der bl.a. spares kraftigt på institutionsområdet, er mange børn henvist til at passe sig selv.

Og hvad kan der så ske?

Ja, hvis man føler sig til overs, bliver man nemmere aggressiv, og det går ofte ud over nogle uskyldige.

Hvis er skylden?

Vi følger fire unge i deres fritid, der ikke er så sorgløse som mange tror.

Gitte, René, Charlotte og Benny tilbringer det meste af deres fritid i klubben, og de mærker på deres egen krop nedskæringerne på institutionsområdet. De pædagoger, der er tilbage, har ikke tid til at være sammen med dem længere.

De unge mangler kontakt til voksne, og dette går ud over deres indbyrdes forhold. Gitte, René og Charlotte holder sammen, Benny er udenfor. Gruppens aggressivitet går ud over Benny. Hvad sker der den dag, Benny ikke mere finder sig i at være gruppens offer?

Stykket er beregnet for de 11-16 årige. Til stykket foreligger efterbearbejdsesmateriale ved Marianne Christensen.

Aldersgruppe: 11-16 år.
Max. tilskuertal: 150.
Varighed: 45 min. + debat.
Spilleplads: Min. 5 x 6 m, dog helst 5 x 8 m. Ingen stole.
El-tilslutning: 220 volt.
Spilleperiode: Sæsonen ud.
Forestillingspris: 1.738,05 kr. + moms 351,95 kr., ialt 2.090,00 kr.

Stykket er velegnet til skoler, ungdomsklubber mv. På baggrund af indhøstede erfaringer vil vi anbefale, at klasselæreren ser stykket sammen med eleverne. Vi har til stykket lavet efterbearbejdsesmateriale, som kan anvendes i klasserne i forbindelse med diskussion af stykket og de emner det berører.

Teaterbutikken

Turnus

»Teaterladen«
Randager 1
2620 Albertslund
Tlf. (02) 64 00 98, kl. 10-14

Udspil

— et projekt for større børn

For de mindre børn har Turnus gennem de sidste par år kørt en aktivitet med titlen *Abent Hus*. Dette har ikke været en »forestilling«, men et samvær omkring musik, drama, lege, masker mv. Vi har gennem dette projekt fornemmet, at der er behov for et lignende arrangement for de større børn.

Udspil er tænkt som et supplement eller som igangsættende for den dramatikundervisning, der er skabt større udfoldelsesmuligheder for i den nye folkeskolelov og som gymnasiet (s danskundervisning) viser stigende forståelse for.

Udspil er således heller ikke en forestilling i traditionel forstand, men en dramatisk ramme omkring nogle ungdomsproblemer (f.eks. at være udenfor, karaktærræset, mobning, idoler, sex).

Et sådant forløb strækker sig normalt over flere gange af min. 2 timer, og det eller de emner, som tages op/dramatiseres er oftest drøftet med lederen (læreren, pædagogen) i forvejen.

Turnus har lavet en grundig research i skoler, institutioner mv. og som igangsættende for forløbet rådes således over f.eks. skriftligt materiale, ungdomsproduceret hørespil, dias-serier, båndinterviews og siden kommer også en super-8-film til (instr. af Turnus/spillet af unge).

Baggrundsmaterialet er selvsupplerende, idet arbejdet med en ny gruppe unge ofte vil resultere i et udvidet igangsætningsstof.

Aldersgruppe: 7.-10. klassetrin, men ring!
Max. antal tilskuere/medvirkende: 60
Varighed: min. 2 timer, helst flere gange.
Pris: efter aftale.

Teaterbutikken

Gasværksvej 33 o.g.
1656 Kbh. V
Tlf. (01) 22 04 78

Byens rødder

»Får de først øje på én

Et stykke om kriminalitet for 12 år og opefter.
Instruktion: Litten Hansen.

Teaterbutikken

Forestillingen spilles som åben forestilling hver onsdag aften kl. 19.30, desuden kan forestillingen bestilles på andre tidspunkter på vores telefon.

Pris: 12 kr. pr. billet.
Varighed: 2 timer.

Adgang forbudt

I sommeren 1978 tog nogle børn og unge en tom beboelsesejendom på Frederiksberg i brug, fordi de ikke havde andre steder at være. Med udgangspunkt i denne begivenhed har Teaterbutikken produceret *Adgang forbudt*.

Adgang forbudt handler om fire børn på Vesterbro, der går ind i et tomt hus, dels fordi det er spændende, dels fordi de ikke har andre steder, hvor de kan være. De laver en hemmelig klub. Der opstår uenigheder om, hvem der skal bestemme, og om hvad de skal lave, men uenigheden afløses af sammenhold, da børnene konfronteres med vicevært, politi og ejer, der osse har interesser i huset. Børnene bliver smidt ud af huset af politiet. De kommer til møde hos kommunen, men uden resultat. Gennem stykket finder børnene ud af, at det ikke er alle voksne, der er negative, og at der også er voksne, der mangler et sted at være.

I forestillingen vil publikum blive inddraget aktivt i handlingen. Tilskuere oplever i forestillingen et fjernsynsindslag blive optaget, hvor publikum interviewes. Dette indslag vises i en senere scene.

Instruktion: Volker Quandt.
Manuskript: Volker Quandt og Teaterbutikken.

Aldersgruppe: 7-13 år.
Antal tilskuere: max. 70.
Pris: 12 kr. pr. billet, over 50 840 kr.
Turné: For første gang kan Teaterbutikken tilbyde en forestilling, som spilles opsøgende.
Antal tilskuere: 100.
Pris: 1.984,- incl. moms og transport.

Legetøjsbutikken

Et stykke om leg og legetøj og forholdet mellem børns og voksnes verden. I forestillingen inddrages børnene aktivt ved, at de tegner og spiller, synger og danser.

Vaganterne

Henrik Lyding,
Sofievej 13, 2840 Holte
Tlf. (02) 42 05 99
Karen Kjeldahl
Slotsvænget 17, 2800 Lyngby
Tlf. (02) 88 00 99.

Nissesjov

Da forestillingen var totalt udsolgt og mange ringede forgæves, har vi besluttet at genoptage forestillingen i sæson 79/80.

Nissesjov er en juleforestilling for børn mellem 5 og 9 år. Det er en rigtig julehistorie om drengen Nikolaj, der skal på juleferie hos sin onkel og tante. På vejen møder han nissepigen Nikoline, der også skal på juleferie. Hun skal besøge sin nisseonkel, der bor på loftet på en gård. Det viser sig, at nissen bor på samme gård som drengens onkel og tante, der bestemt ikke tror på nisser!

Nikolaj fortæller, hvor kedeligt der er hos onkel og tante, og at de slet ikke vil holde nogen jul, men nissepigen foreslår, at de bytter tøj; hun skal nemlig nok få sat liv i onkel og tante.

Sammen med nissen får de vendt op og ned på livet på gården.

Den endelige slutning skal vi ikke røbe. Kun kan vi sige så meget, at Nikolajs onkel og tante til sidst er kraftigt overbevist om, at der findes nisser!

Forestillingen er fuld af overraskelser, sjov og kendte julesange. Endvidere er der til forestillingen komponeret 2 nye julesange, som børnene lærer undervejs.

Manuskript, scenografi & instruktion: Teatergruppen Vaganterne.

Musik: Bille Kjeldahl.
Medvirkende: Kristian Steen, Bille Kjeldahl, Leif Norlyk, Henrik Lyding og Karen Kjeldahl.
Varighed: 40 minutter.

Turnéperiode: 20. november - 22. december 1979.

Pris: kr. 1.357,- incl. moms og transport.

Vi opfordrer jer til at bestille allerede nu, da flere dage på dette tidspunkt er totalt udsolgt.

Teatergruppen Vester 60

Nørrebrogade 56, bagh. 1.,
2200 København N
Tlf. (01) 35 65 60

Ulvetider

Ulvetider bygger på en autentisk historie. Stykket fortæller om Anna og hendes to børn, Tina på 14 år, der går i skole, og Michael der er 17 og har været arbejdsløs, siden han forlod skolen. Anna er enlig mor og på socialhjælp. Hun kæmper for at holde sammen på hjemmet og være en god mor.

Handlingen tager fart, da hendes tidligere mand, John, dukker op. Efter lang tids arbejdsløshed har han taget sagen i egen hånd. Han er kommet til penge og foreslår Anna, at de skal starte forfra.

Da John hentes af politiet, bliver situationen i den lille by utålelig for Anna og børnene. De bliver nødt til at flytte. For at skaffe penge ser Anna ingen anden udvej end at stjæle.

Stykket opføres over hele landet. Det er velegnet for skolens ældste klasser og for ungdomsklubber.

Aldersgrupper: 15 år og opefter.

Max. tilskuertal: 150.

Varighed: ca. 1 1/2 time.

Spilleplads: Gymnastiksal eller lignende.

Pris: 2.400,- kr. + moms 486,- kr. = 2.886,- kr. incl. transport.

Manuskript: Vester 60.

Instruktion: Anders Ramberg.

Medvirkende: Knud Bentsen, Hanne Lindquist, Poul Richard Pedersen, Dorthe Rasmussen, Christian Sølling.

Vester 60

Månedens short-story

Så lykkedes det!

— Hvad lykkedes?

— Jamen, har du ikke hørt det?

— Hørt hvad?

— Følger du slet ikke med?

Ved du ikke, at kulturministeren har fremsat et nyt forslag?

— Nå, ham. Det gør han vel så tit. Hvad har han nu fundet på, som du er så optaget af? Er det det om Det kongelige Teater? Ja, tænk at han vil bygge et helt nyt på Kongens Nytorv! Som om det gamle ikke var godt nok.

— Nej, nej. Det er ikke det forslag, jeg snakker om

— Nå, det er da ellers det, alle spidserne skriver om.

— Det, jeg snakker om, er et nyt forslag om børneteatrene.

— Jaså. Om børneteatrene? Skal du nu igen have flere penge. De har da lige fået en ekstra million, læste jeg et sted. Kræver de flere endnu?

— Altså, du véd ingenting. Der er overhovedet ikke tale om, at de vil have flere ekstra millioner.

— Hvad vil de så?

— De vil have de millioner, de har krav på ... sludder, jeg mener ... altså, nu har børneteatrene i mange år, jeg mener, de sidste 10 år ikke kunnet spille ordentlig teater

— Ja, det har du så sandelig ret i. Hvis de folk var i stand til at spille ordentligt teater, blev de vel ansat på et rigtigt teater.

— Jamen, sig mig, har du nogensinde set en af vore børneteatergrupper spille?

— Nej, vorherbebares. Det kunne aldrig falde mig ind. Det er da rigeligt, at mine børn i børnehaven tvangsindlægges. Jeg skal ikke nyde noget.

— Nej, det skal du vel ikke. Heldigvis er det heller ikke dig, der skal bestemme, om forslaget vedtages eller ej.

— Hvilket forslag?

— Ja, det forslag ministeren og regeringen nu har fremsat til forbedring af børneteatrene vilkår.

— Hvad siger du? Står regeringen bag?

— Ja, ellers blev det jo slet ikke foreslået. Det må du da vide

— med den konstellation regeringen har

— Næh, må jeg nu bede om mine himmelblå. Det er det jeg siger: Det bliver ikke bedre, før vi får en ny regering!

Vi har modtaget: Udbud og efterspørgsel

Teaterkontaktudvalget på Østervangsskolen har første møde om valg af årets teaterforestillinger. Hvordan griber vi det så an? Skal vi se tilbudene i børneteaterudsalgsbrochuren igennem først og indrette vore ønsker efter teatrenes tilbud, eller har vi allerede erkendt nogle behov, vi gerne vil have dækket ved et teaterbesøg på skolen?

OK, brochuren er der, så vi slår op. Inddelingen i aldersgrupper og titler skulle gøre valget let. *Bims, Bums, Køb et stykke, Housa', Hvorfor gør du det?.* — Nej, det går ikke.

Beskrivelsen af stykkerne inde i brochuren gør os heller ikke kloge, kun at mobbing altid er godt. Det eneste vi rent faktisk får at vide, er, at stykkerne fint passer ind i skolens rammer. Det varer i en skoletime, spilles i gymnastiksalen og kan ses af et bestemt antal klasser osv.

Emnerne er de samme som sidste år, måske med en titelændring »Vold nr. 2«. Det er ikke rammerne, det handler om, men indholdet.

Nu har børneteatrene eksisteret i 10 år. Vi har børneår, og forslaget til den nye teaterlov indbyder

til endnu større stagnation og stilstand. Det er nu, vi skal kæmpe for nye eksperimenter. Vi skal kæmpe for tid til research. For hvordan har grupperne nogen som helst chance for at udvikle sig med alle de forestillinger, de af økonomiske grunde er nødt til at spille?

Hvis teatrene ikke får mulighed for at følge med i skolens udvikling, halter de naturligvis bagud, og istedet for at vise vej fremad, bliver teaterbesøget en stille dans på stedet og en bekræftelse på, at det hele ikke er, som det skal være, og at det er

svært at lave noget om.

Det er nødvendigt at give grupperne så stort tilskud, at de kan være med i en skoles projekter og få en fornemmelse af, hvad der egentlig sker i folkeskolen, og hvad der er behov for. For selvfølgelig er der behov for teater på skolen. Teatrene kan være med til at give eleverne fantasier og visioner om, at samfundet kan forandres til noget bedre.

Det ender med, at vi lukker 78-79 brochuren i og tæller de penge, der er beregnet til næste års teaterbesøg.

Der kan blive nok til at ansatte en gruppe, der i en periode vil gå med i et projektarbejde på skolen. I arbejdet med et sådant projekt skulle vi gerne inspirere hinanden og give hinanden en tro på, at rammerne kan sprænges og indholdet forandres.

Vi skal være mange om at bekæmpe arbejdsløsheden. Det kan ikke overraske nogen, at skolebørn er præget af landets økonomiske krise. Skolen opbevarer dem i 8-10 år og skulle gøre dem egnede til at tage aktivt del i erhvervslivet. Det erhvervsliv som så viser sig ikke at kunne bruge dem.

Hvem tør vælge musiske og kreative fag i en tid, der handler om penge og konkurrence. Der skal både mod og fantasi til at skabe et nyt samfund. Hjælp os med at give dem det.

På gensyn,

Teaterkontaktudvalget på
Østervangsskolen
i Roskilde

Kristine Lomholt
Jørgen Thomassen
Hanne Krebs

DRAMA

— nordisk dramapædagogisk tidsskrift

Det er en glædelig ting, at der inden for de seneste år er dukket flere tidsskrifter op, som har beskæftiget sig med de forskellige facetter af det folkelige teaterarbejde, som har fundet sted her i landet siden tresserne. Det være sig både børneteater, amatørteater og gruppeteater. Men alligevel synes vi, at det er på sin plads at genopfriske en »gammel nyhed«, nemlig tidsskriftet »DRAMA — nordisk dramapædagogisk tidsskrift«.

Dette kan der gives flere og gode grunde til, men det mest afgørende for os, der selv er praktisk arbejdende dramapædagoger, har været, at vi nu gennem et stykke tid har kunnet følge bladet og hente inspiration til vort daglige arbejde derfra. Derfor er det også glædeligt, at Danmark nu også er repræsenteret

lige så fyldigt, som de to andre nordiske lande.

Da hvert nummer endvidere er bygget op omkring et centralt tema, er det nemt at finde tilbage til, ligesom det er tiltrængt med et fællesnordisk forum for dramapædagogikken. Faget/metoden er jo både uddannelses- og arbejdsmæssigt præget af store forskelle og megen isolation. Dette forsøger DRAMA at råde bod på ved at rapportere fra flere praktiske arbejdsforløb og åbne spalterne for en mere teoretisk og overordnet debat, som det ellers kan være svært at føre uden fortløbende impulser udefra.

I DRAMA nr. 3, som handler om uddannelse og forskning i dramapædagogik i Norden, adværer Ebert og Paris fra Kinder-Theater Märkisches Viertel (V. Berlin) mod en ukritisk anvendelse af dramatikken, som de mener ofte kommer til at fungere som tilpasningsterapi for samfundets randgrupper og undertrykte. Kun ved at inddrage virkeligheden uden for »dramalaboratoriet« kan man sikre sig, at dramatikken ikke bliver en kompensation for en konfliktfyldt virkelighed. Tove Bull forsøger i »Drama i skolen« (nr. 3) at skelne mellem tilsløring og afsløring ud fra samme erkendelse af, at anvendelse af dramapædagogiske metoder ikke blot i sig selv er frigørelse.

I DRAMA nr. 4 tages et andet vigtigt problem op: forholdet mellem proces og produkt i dramaarbejdet — dvs. forholdet mellem det samværsorienterede og det produktorienterede, hvilket Janek Szatkowski gør klart rede for forskellene på. Som en tredje mulighed anføres den sags-

orienterede arbejdsform, der lægger vægten på den fælles sag: samarbejdet omkring et fælles mål. Og i den forbindelse fremkommer han med nogle forslag til, hvorledes rollespillene kan gives en form, som lader sig formidle, for »denne teatralisering af rollespillet indeholder således mulighed for at bearbejde det bevidsthedsmæssige bagland for den spontane fremstilling.«

Ud fra vore egne erfaringer kan vi derfor blot anbefale alle, der arbejder med dramapædagogik, at inddrage DRAMA i dramaet.

Claudi Clausen
Christian B. M. Jensen
Herning Højskole

PS: DRAMA udkommer i et ekstra nummer før sommerferien i form af en bog på ca. 120 sider med støtte fra Nordisk Kulturfond. Bogen vil give en oversigt over dramapædagogik i Norden i dag, præsentere forskellige metodiske synspunkter og drøfte, hvorledes dramapædagogikken kan bidrage til at løse almen-

pædagogiske problemer i skolens hverdag, samt behovet for forskning. Denne bog vil blive tilsendt alle abonnenter på DRAMA — gratis, men vil også kunne fås i løssalg for kr. 30,-.

Et årsabonnement på DRAMA koster kr. 40,- (postgiro: 5 17 34 71). Og du kan også give din støtte ved at sende bidrag i form af artikler, fotos og synspunkter omkring dine egne erfaringer. Disse kan du sende til bladets ansvarshavende redaktør: Nils Braanaas, Ark. Christiesgt. 4 A, 7000 Trondheim, Norge, eller til den danske repræsentant i redaktionen: Janek Szatkowski, Institut for Dramaturgi, Århus Universitet, Willemoesgade 15 D, 8200 Århus N.

Udhængsskabet

ADVARSEL

Lystrup Højskole A/S	
Hørslev Hovedg. 197	*02-94 92 00
Admstr. & boghold.	
Hørslev Hovedg. 197	*02-94 35 00
Reserveudvalget	
Hørslev Hovedg. 197	*02-94 61 03
City	
Esplanaden 14	*01-15 68 00
Glostrup	
Hovedg. 193	*02-96 55 00
Hørlev	
Hørslev Hovedg. 197	*02-94 92 00
Lyngby	
Nymøllevej 50	*02-88 12 22
Søborg	
Søb. Hovedg. 124	*01-67 24 22

**VAUXHALL
BEDFORD
PEUGEOT
DATSUN**

Historien starter en glad efterårsdag den 8/9-77, hvor teatergruppen COMEDIEVOGNEN gennem Teaterrådet afhenter »1 stk. fabriksny Bedford CF 340 aut.« og betaler kontant ved kassen 65.000,- kr., naivt (skulle det snart vise sig) håbende, at bekymringer mht. om bilen kunne starte og køre, i hvert fald for meget lang tid skulle være overflødige. Tænk jer, en helt ny bil — hvem kommer først!

Men glæden holdt brat op. 8 måneder senere kunne vi skrive følgende tørt konstaterende facts bag øret og til kulturministeriet, som jo var den reelle køber af vraget:

»Bilen har været slæbt på værksted mindst ti gange af Falck med 4 aflyste forestillinger til følge. I de 8 måneder vi har haft bilen, har den været

på værksted mindst 2 1/2 måneder sammenlagt (16 gange).«

Vi skal ikke her trætte med en opremsning af de fejl og mangler, der har været, men kun tage nogle stykker ud fra de gebrækkeligheder, vi har haft efter købet af den splinternye bil (vognen har på dette tidspunkt haltet sig igennem 14.840 km):

»Tabt ventiltopstykke grundet manglende efterspænding, eksploderet tændrør, justering af benzinpumpe uden resultat, flere gange justering af tænding pga. ujævn motorgang, udskiftning af benzinpumpe, tabte styrbolte med livsfarligt styretøj til følge, udstødning gennemtæret efter få måneders kørsel, ved køb manglede lås til lastrummet og efter fire gange på værksted blev der af værkstedet monteret en rusten jernstang i nylonindsatsen, hængende bagtøj, benzinforbrug 5 km/l superbenzin.«

Teaterrådet skriver herefter til firmaet og gør opmærksom på, at Comedievognen må være berettiget til en omleve-

ring. Teaterrådet skriver til sidst:

»Deres stilling hertil har bl.a. betydning for Teaterrådets fremtidige dispositioner i henseende til indstillinger vedrørende køb af automobiler, der viser sig uegnede til anvendelse af transport af teatermateriel mv.«

Firmaet HANS LYSTRUP A/S skriver herefter tilbage til Teaterrådet, at de naturligvis beklager og lover at udbedre skaderne, »så snart det er muligt for Comedievognen at undvære autobilen.« Slutligt skriver dette firma: »Da vognen er specialopbygget, ser vi os ikke i stand til at foretage en omlevering, men vil gøre vores yderste for at få vognen i en stand, der kan opfylde Comedievognens krav.«

Der har været ført utallige telefonsamtaler, brugt oceaner af tid, der har været aflyst forestillinger, bilen har været på værksted 1/4 af sin levetid, og Comedievognen lever bl.a. af at lave opsøgende børneteater: MEN, oplyser adm. direk-

tør, P. Therkildsen: »Vi har ingen forpligtelser til omlevering« og »General Motors vil ikke ombytte.«

Da vi for 120. gang gjorde opmærksom på, at vi simpelt hen ikke kunne undvære en bil at køre i, til de var færdige med de meget omfattende reparationer, fik vi blot at vide, at det kunne firmaet da ikke hjælpe os med.

Der står vi med håret ned ad nakken — mælløse.

Derfor denne advarsel: **KØB ALDRIG BILER HOS HANS LYSTRUP.**

SIDSTE!!!!

Nu har vi forsøgt at få Lystrup til at købe vraget tilbage — for en eller anden pris (næsten) lige meget hvilken. Efter megen væben frem og tilbage blev svaret (selvfølgelig) NEJ!

Men de ville da gerne tage den i kommission og forsøge at sælge den for 30.000 kroner. Selvfølgelig mod ti procent af salgssummen til Lystrup.

Altså: RØDT LYS.

Læserbrevkassen

Redaktionen af Børneteateravisen markerede i sidste nummer udnævnelsen af Arne Skovhus til leder af Statens Teaterskole. Ideen er god nok. Det er først og fremmest børneteaternes interesser, Arne Skovhus har varetaget i Teatterrådet de sidste mange år. Så der kunne være grund til en markering.

Redaktionen havde valgt at citere to udtalelser i stor op- sætning med en mystisk illustration: Der sidder nogle mennesker omkring et bord. Citaterne kan læses på side 3 i sidste nummer af BTA. Redaktionen nævner, at Arne Skovhus også søgte stillingen som leder af Aarhus Teater og slutter citaterne med et spørgsmål: Mon Arne Skovhus stadig tænker sådan?

Vi er blevet noget i tvivl om, hvad meningen egentlig er. Hvor skal dette spørgsmål lede os hen? Hvad skal vi svare? Har redaktionen et svar? Det er måske bare faldet ud? For det er vel ikke sådan, at redaktionen med sit spørgsmål bare har ønsket at appellere til den indre svinehund, som de fleste af os render rundt med? Har vores tankegang skullet være lige så »mystisk« som illustrationen? Har vi skullet tænke: redaktionen ved ved noget, vi ikke ved. De vil bare ikke sige noget. Men der er noget muggent ved hele denne affære. Der er noget fordækt ved Arne Skovhus' sindelag og meninger. Han er vist ikke længere til at stole på. Er det sådan, vi skal til at tænke? Hvis det er jeres mening, så sig det dog lige ud.

Det kan også være, at I har syntes, at Børneteateravisen for længe har været for kedelig. Så nu skulle vi have en spøg. Et befriende grin, der ikke tager udgangspunkt i

ondskabsfuldhed, men som netop i kraft af sin uafslussende meningsfuldhed leder hen til ny erkendelse. Hvis det har været meningen, så synes vi, I har lavet en skæver. En ordentlig en.

Det vil under alle omstændigheder være rart med en forklaring. Så slipper i hvert fald redaktionen af Børneteateravisen for at blive tillagt motiver og meninger, som den muligvis slet ikke har.

Mange hilsner,

BTS-REGION Jylland Midt

Svar

Kære region Midtjylland — Lad os skære igennem lyrikken og gå lige til sagen. Vi er enige om, at Arne Skovhus' udnævnelse til rektor for Teaterskolen var en markering værd. Enhver børneteaterarbejder ved, at han har været deres talsmand i Teatterrådet i mange år, og Arne er tillige et kendt navn og ansigt i denne avis, gennem interviews, artikler og lign. i tidens løb.

Nuvel — vi synes blot ikke, sagen er så entydig som I i region-Midtjylland synes at mene. Derfor valgte vi at lykønske i en form ligeså tvetydig som Arne Skovhus' position er og iøvrigt har været længe, i hvert fald siden den tid han skrev om gruppeteatrene i 68. Men det er da ikke Arnes skyld alene. De institutioner og positioner, hvis interesser vi sættes til at tjene i forskellige stillinger, gør da noget ved os. På en eller anden måde må vi identificere os med dem. (Og det er jo gået jævnt tilbage for os allesammen siden 68 — på mange fronter).

Vi mener oprigtigt, at kulturpolitisk set er Arne Skovhus den bedst tænkelige leder af Statens Teaterskole — set

ud fra et børneteatersynspunkt især. Men samtidig må vi da have vores tvivl om, hvor hårdt han vil kæmpe for en uddannelse for børneteaterarbejdere, for at den skal kæmpes frem i en duel med københavnske teaterdirektører bl.a. — det mere end antyder striden om teaterskolen for ikke længe siden.

Tvivlen fik vi ved at tænke følgende igennem: Hvis Arne var blevet direktør for Aarhus Teater, hvilket han jo også

gerne ville, så ville han ikke have nogen interesse i, at Statens Teaterskole udklækkede børneteaterarbejdere, da han ikke skal bruge sådan nogle som leder af et amtsteater.

Rektorstolen i København og direktørsædet i Aarhus er ikke ét fedt, kulturpolitisk set. I må da være enige med os i, at der er mere end pengene til forskel på f.eks. Aarhus Teater og Svalegangen. På børneteaterarbejdernes interesser og teaterdirektørernes, enten de

nu er københavnske eller århusianske. (Noget andet er, at Aarhus Teater ville have vundet ved at få Arne som direktør, ligesom Odense har vundet ved at få Waage Sandø).

Situationen var, som vi så den, altså speget og tvetydig. Formen vi valgte at udtrykke den i har åbenbart været for uklar, og det vil vi tage til efterretning.

Venlig hilsen,

red.

En redaktionel kommentar

Radiojournalisten Kjeld Koplev, der engang i en 2-årig periode var leder af Fiolteatret, har i januar begået en kronik i dagbladet Politiken. Ikke nogen særlig begavet kronik, og det er egentlig underligt, at Politikens kronikredaktør har fundet den værdig til optagelse. Men måske de to herrer kender hinanden, og måske trængte journalist Koplev til penge, den dag han skrev sin kronik.

Svaret på »hvorfor« er dog ganske uinteressant. Derimod vil det blive interessant at vide, hvad Koplevs skrivelser om det han kaldte »det politiske teaters stille død« kan afstedkomme. Og om dette kan vi kun gisne.

Angiveligt bragtes kronikken, fordi forslaget til den kommende revision af teaterloven i de dage

var blevet sendt til Amtskommunerne. Men skulle en og anden politiker, der i forvejen ikke har meget til overs for gruppeteaternes vilkår, have læst kronikken, vil den — trods Koplevs egen benægtelse henimod slutningen — ganske givet få de pågældende politikere til at stemme imod revisionens gennemførelse.

Nu skriver Koplev ganske vist ikke, at han sigter til gruppeteatrene, men alligevel: Han nævner nemlig 2 gruppe- (egns-) teatre, som hans kritik ikke gælder. Så man kan sikkert godt gå ud fra, at han kritiserer alle de andre for, at det teater, der laves her, er ikke-teater, fantasiløst og ukunstnerisk, og tilmed at det jager publikum bort. Nogle vil vide, at Koplevs kronik kun omhandler

hans muligvis komplekse forhold til Fiolteatret, men det skriver han ikke. Og man — den i denne forbindelse uvidende læser — kan næppe tro andet, end at hele dyngen af gruppeteatre (børne-, opsegende og egnsteatrene) udelukkende har det formål at trække så mange penge ud af det offentliges kasser som vel muligt for at anvende dem til politisk propaganda. At de så efter radiojournalistens mening gør det overordentlig dårligt er underordnet: Enhver bagstræbspolitiker, der beskæftiger sig med spørgsmålet om, hvordan man bedst skærer ned på det offentliges kulturudgifter, vil kunne bruge kronikken som argument imod at vedtage revisionsforslaget. Vi kan forestille os sprogbrugen fra Folketingets

talerstol: »Som tidligere teaterleder Kjeld Koplev skrev i Politiken den 8. januar

Vi tror ikke, at nogen gruppeteaterfolk — eller for den sags skyld andre teaterfolk — har det mindste imod kritik og debat. Tværtimod. Men vi må nok bede om, at kritikken er saglig for at vi kan tage den alvorlig. Koplevs kronik var uvederhæftig og overflødig, og tilmed et bagholdsangreb. Konsekvenserne kan vise sig at blive alvorlige.

Efterskrift

I slutningen af januar skrev en lille håndfuld teaterfolk fra 3 gruppeteatre en kronik, som de forsøgte at få optaget i Politiken. De gjorde sig megen umage for at være saglige og skrive på en

måde, så læserne af deres kronik ville få en viden om arbejdsmetoder inden for gruppeteatrene, og sådan at deres kronik kun indirekte var et svar på Kjeld Koplevs kronik. Men ak og vé, det gik dem ikke særlig godt. Kronikredaktør Niels Barfoed afviste deres generøse tilbud, og tilskrev dem bl.a. følgende bevingede ord: »... man må give sine modstandere navne og adresser, ... kronikredaktionen er knap så interesseret i at kulturelle aktiviteter lægger deres generalieblad frem i spalterne, ... det er ikke ønskeligt at bringe en kronik, som tegnes af grupper, ... vi har ikke før været oppe på mere end fire navne under en kronik«

Jamen, så véd vi da det til en anden gang!

Teaterlovsrevisionen

Nedenfor bringer vi regeringens lovforslag såvel som bemærkningerne til lovforslaget. Vi er klar over, at det kan forekomme mange som tørt stof, men alligevel opfordrer vi til at læse forslag og bemærkningerne i sin helhed, både fordi forslaget er kulturpolitisk vigtigt, og fordi man kun derved kan danne sig en fornemmelse af, hvor myndighederne vil hen med børneteatrene og de opsøgende teatre i de kommende år.

Vi vil — indtil vi har oplevet forslagets gang gennem det loje ting — afholde os fra en egentlig vurdering af forslaget og her indskrænke os til at komme med nogle enkelte kommentarer. Disse er anbragt i direkte tilknytning til det, der kommenteres.

FORSLAG til Lov om ændring af lov om teatervirksomhed

(Børneteater og opsøgende teater)

I lov om teatervirksomhed, jfr. lov-
bekendtgørelse nr. 514 af 21. okto-
ber 1976, foretages følgende æn-
dringer:

§ 1.

1. § 16 om børneteater og opsøgen-
de teater ophæves og erstattes af
følgende bestemmelser:

§ 16. Staten refunderer 50 pct. af
kommunernes og amtskommuner-
nes udgifter ved driften af egne teat-
re, der udøver virksomhed som bør-
neteater og opsøgende teater.

Stk. 2. Ministeren for kulturelle
anliggender fastsætter efter for-

handling med Kommunernes Lands-
forening, Amtsrådsforeningen i
Danmark og Københavns og Frede-
riksberg kommuner nærmere regler
for refusionsordningen, herunder en
største budgetnorm for de i stk. 1
nævnte teatre.

Stk. 3. Statsrefusionen ydes kun
for udgifter til teatre, hvis godkend-
te budgetter, jfr. § 16 b, stk. 1, ikke
overskrider den i stk. 2 nævnte
største budgetnorm.

2. Efter § 16 indsættes:

§ 16 a. Staten refunderer 50 pct.
af de udgifter, som amtskommuner

afholder gennem den i stk. 3
nævnte selvejende institution til
støtte af rejsende teatre, der udøver
virksomhed som børneteater og op-
søgende teater.

Stk. 2. Statsrefusionen ydes kun
for udgifter til teatre, hvis godkend-
te budgetter, jfr. § 16 b, stk. 2, ikke
overskrider den i stk. 6 nævnte
største budgetnorm.

Stk. 3. Til administration af støt-
teordningen oprettes en selvejende
institution, hvis vedtægter skal
være godkendt af Amtsrådsforenin-
gen i Danmark og ministeren for
kulturelle anliggender.

Stk. 4. Institutionens styrelse be-
står af højst 24 medlemmer, hvoraf
over halvdelen repræsenterer amts-
kommunerne.

Stk. 5. Styrelsen træffer efter
indhentet udtalelse fra teaterrådet
beslutning om anvendelse af den til
rådighed værende bevilling.

Stk. 6. Ministeren for kulturelle
anliggender fastsætter, efter for-
handling med Amtsrådsforeningen i
Danmark, nærmere regler om støt-
te- og refusionsordningen og ad-

ministrations af denne. Der fastsæt-
tes herunder en største budgetnorm
for de i stk. 1 nævnte teatre.

§ 16 b. Kommuners og amtskom-
muners udgifter, der berettiger til
refusion i henhold til § 16, beregnes
på grundlag af budgetter, der er
godkendt af vedkommende kommu-
nalbestyrelser eller amtsråd. Refu-
sion udbetales forskudsvis i løbet af
teatersæsonen.

Stk. 2. Amtskommuners udgifter,
der berettiger til refusion i henhold
til § 16 a, beregnes på grundlag af et
samlet budget for støtteordningen,
som er godkendt af styrelsen. Refu-
sionen udbetales forskudsvis i løbet
af teatersæsonen.

Stk. 3. Endelig beregning af refu-
sionen i henhold til § 16 og § 16 a
finder sted på grundlag af regnska-
ber for teatervirksomhederne, der er
godkendt af de i stk. 1 og 2 nævnte
budgetgodkendende myndigheder.

§ 16 c. Der kan ydes statsstøtte
til produktion af børneteater og op-

søgende teater samt til teaterpæda-
gogisk virksomhed.

§ 16 d. Staten refunderer 50 pct.
af kommunernes og amtskommun-
ernes udgifter ved køb af forestil-
linger af børneteater og opsøgende
teater.

§ 16 e. Ministeren for kulturelle
anliggender nedsætter et udvalg for
børneteater og opsøgende teater
m.v. Udvalget består af 3 medlem-
mer, der udpeges efter indstilling
af Børneteatersammenslutningen,
Foreningen af Små Teatre og Dan-
marks Teaterforeninger, hvis med-
lem repræsenterer forbrugerne.

Stk. 2. Vedtægter for udvalget
godkendes af ministeren for kultu-
relle anliggender.

Stk. 3. Der ydes tilskud til udval-
gets virksomhed.

§ 2.

Loven træder i kraft den 1. januar
1980.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Ved lov nr. 308 af 10. juni 1976 om
ændring af lov om teatervirksom-
hed blev ved en ændring af lovens §
16 fastsat bestemmelser om børne-
teater og opsøgende teater. Der
henvises til FT 1975-76, till. A. sp.
2863-66, till. B. sp. 1233-42 og
1761-62 samt till. C. sp. 553-56 og
til forhandlingerne sp. 4704-07,
6991-7019, 10.001-10.022 og 10.332-
33.

Børneteater og opsøgende teater
har gennemgået en betydelig udvik-
ling i Danmark i de senere år. Der
er en stor efterspørgsel efter disse
forestillingsarter, og mange teatre
er efterhånden opstået til imøde-
kommelse af dette behov.

I sæsonen 1977-78 opførte 35
børne- og opsøgende teatre 6.196
forestillinger for et samlet publikum
på 689.253.

Det samlede antal opførelser for
al professionel teater i Danmark
(Det kgl. Teater, landsdelsscener,
Det rejsende Landsteater og andre
teaterformer) anslås til at være ca.
11.000. De 6.196 forestillinger forde-
ler sig med 2.035 som stationære og
4.161 forestillinger som opsøgende.
Der blev i samme sæson produceret
85 nye stykker, som fordelte sig li-
geligt over alle aldersgrupper.

Børneteatrene opfylder og kunne
i endnu højere grad under de rette

betingelser opfylde en væsentlig so-
cial og pædagogisk funktion som et
vigtigt redskab for børnenes alsidi-
ge personlighedsudvikling. Gennem
børneteateret kan børn opdage, at
kunst er et redskab, man kan ud-
trykke tanker og følelser med, en
måde at kommunikere med andre
mennesker på, og noget man kan
stille sig aktivt og kritisk til. Den
store efterspørgsel efter børne-
teaterforestillinger fra skoler og
andre institutioner viser, at man i
den pædagogiske verden har indset,
hvor vigtigt det er, at der foreligger
et alsidigt kulturtilbud til børn og
dermed alternativer til fjernsynet,
der indtager en helt dominerende
plads, og til masselitteraturen.

Det er fra disse teatre, at en stor
del af fornyelsen af dansk teater
idag hidrører. De er eksempelvis
danske dramatikeres største ar-
bejdsfelt, og de er blandt de teatre,
der mest konsekvent gennemfører
en fornyelse af produktionsformen
f.eks. gennem et tæt samarbejde
mellem forfatter, instruktør, sceno-
graf og skuespiller om den enkelte
forestilling fra idé til færdig pro-
duktion. Fra denne arbejdsform
hidrører også den repertoirefornyel-
se, der gennem de senere år kan
konstateres, og som har betydet, at
en del af det samlede teaterrepertoi-
re idag består af stykker skrevet for

— undertiden sammen med — sær-
lige aldersgrupper eller erhvervs-
grupper eller stykker, der ved at be-
handle konkrete samfundsproble-
mer eller lokale problemer, opford-
rer til eftertanke og debat.

Navnlig børneteatrene dækker
dog et langt videre repertoire, her-
under også et mere traditionelt, og
det er væsentligt at konstatere og
at fastholde, at det samlede tilbud
er righoldigt og alsidigt.

Det må også fremhæves, at der
naturligvis langt ud over disse teat-
res kreds arbejdes eksperimenteren-
de og fornyende.

Børneteater og opsøgende teater
støttes idag med hjemmel i § 16 i
lov om teatervirksomhed.

I henhold til § 16, stk. 1, ydes
statstilskud til produktion af børne-
teater og opsøgende teater samt til
teaterpædagogisk virksomhed. Be-
villingen hertil udgør på finansloven
1978 (overgangsåret) 5.067.500 kr.
og på finansloven 1979 7.165.000 kr.
For sæsonen 1978-79 blev der ydet
støtte til ialt 25 teatre med beløb
varierende fra 80.000 kr. til 515.000
kr. Et mindre antal af disse teatre
modtog tillige kommunal støtte
med ialt 3.466.500 kr. med beløb va-
rierende fra 22.000 kr. til 680.000 kr.

I henhold til § 16, stk. 2, refunde-
rer staten 25 pct. af kommunernes
udgifter til børneteater og opsøgen-
de teater. Denne bestemmelse
vedrører kommunernes udgifter til
såvel produktion af forestillinger
(driftstilskud) som køb af forestil-

linger. I kalenderåret 1978 har staten refunderet ialt 1.613.969 kr., dvs. at den samlede kommunale nettoudgift udgjorde 4.841.907 kr.

Der er et åbenbart misforhold mellem de beskudte midler, der fra statslig og kommunal side anvendes til driftstilskud til disse teatre og til køb af deres forestillinger og de resultater, som disse teatre præsterer med hensyn til antal produktioner og forestillinger og til antal tilskuer.

Teatrene er som følge heraf generelt præget af en meget dårlig og meget usikker økonomi. Mange af teatrene har trods tilskudsydelsen oparbejdet relativt store underskud, som opsamles fra år til år, og den heraf følgende renteudgift forringer yderligere deres driftsøkonomi. De fleste af disse teatre er afskåret fra at betale lønninger på niveau med tilsvarende overenskomstnæssige mindstelønninger. Dette gælder med hensyn til både spillere, teknikere og administratorer og til dramatikere, instruktører og scenografer.

Teatrene tvinger på grund af deres utilstrækkelige ressourcer til i stigende grad at sætte på billige produktioner i kendte produktionsformer og dermed i mindre grad på de eksperimenter og fornyelser, som netop burde være — og hidtil har været — et særkende for det opsøgende teater. Ministeriet har i de senere år stort set været afskåret fra at yde støtte til nye teaterinitiativer.

I erkendelse af denne situation nedsatte kulturministeren den 23. maj 1978 et udvalg om børneteater og opsøgende teater, der fik til opgave at fremsætte forslag om en ordning, som økonomisk, geografisk og på anden måde kunne bidrage til at sikre udbud og afsætning af forestillinger, der inden for et samlet alsidigt repertoire dækker behovet for disse teaterformer.

Udvalget har efter kulturministerens anmodning fremskyndet sit arbejde og har medvirket direkte ved udarbejdelsen af nærværende lovforslag. Forslaget hviler på den af udvalget foretagne analyse af de eksisterende forhold og de i udvalget fremkomne forslag til en nyordning. Når ministeriet har bedømt

opgaven som hastende, skyldes det, at teatrenes stadigt mere åbenbare økonomiske vanskeligheder nødvendiggør en snarlig afhjælpning. En fremtidig støtteordning må, som det vil fremgå af det følgende, i høj grad baseres på, at kommunerne øger deres indsats, og at amtskommunerne inddrages i støtteordningen. Kommuner og amtskommuner bør have mulighed for budgetmæssigt at forberede sig på denne opgave, og det er derfor vigtigt, at støtteordningens principper fastlægges så tidligt som muligt.

Lovforslaget støtter sig på decentraliseringsprincippet og tager sit udgangspunkt i den gældende teaterlovs § 16, stk. 2.

Ifølge denne bestemmelse refunderer staten kommunerne 25 pct. af deres udgifter til børneteater og opsøgende teater. Bestemmelsen omfatter såvel udgifter til produktion af forestillinger som udgifter til køb af forestillinger. Beslutningen om at støtte et børneteater eller købe forestillinger ligger således hos de kommunale myndigheder, medens beslutning om den enkelte opførelse i de fleste tilfælde træffes af den direkte bruger, en skole, et bibliotek osv. Denne fremgangsmåde er helt i overensstemmelse med decentraliseringsprincippet som et af de grundlæggende kulturpolitiske principper. Ud fra dette princip bør man, hedder det i kulturministerens redegørelse til folketinget den 22. november 1977, jfr. FT. 1977-78. Forhandlingerne sp. 2322.... »arbejde for en geografisk ligelig fordeling af kulturaktiviteten — både når det gælder formidlingen og produktionen — og så langt det er muligt, bør man henlægge beslutningsmyndighed og ansvar til det niveau, som den kulturelle aktivitet foregår på. I al almindelighed vil det give det bedste resultat.«

Børneteater og opsøgende teater er typisk aktiviteter, hvor man må tilstræbe den størst mulige geografiske spredning og samtidigt et rigt og varieret udbud gennem et stort antal mindre teatre.

Driften af disse teatre må derfor betragtes som opgaver, der i hver kommune eller i samarbejde mellem flere kommuner og eventuelt tillige vedkommende amtskommune løses

ved lokalt initiativ.

Kommunerne har i de senere år i stigende grad været opmærksomme på deres forpligtelser i så henseende, og der kan nævnes adskillige eksempler på teatre, der efter aftale med kommuner har opnået en sådan stilling, at teatret kan betegnes som et egnsteater.

Ministeriet har i sine forhandlinger med Kommunernes Landsforening om det foreliggende lovforslag kunnet konstatere, at man fra kommunal side erkender betydningen af disse teaterformer og er interesseret i, at der skabes en lov-mæssig støtteordning for børneteater og opsøgende teater, som sikrer, at de kommunale initiativer på dette område kan følges op bevillingsmæssigt fra statens side i en form og i et omfang, som kan virke animerende på kommunerne. Dette søges opnået ved forslaget om, at statens refusion til kommunerne af udgifter til egnsteatre, der virker som børneteater og opsøgende teater, forhøjes fra 25 pct. til 50 pct.

Det er imidlertid ikke ønskeligt at sigte imod, at behovet for børneteater og opsøgende teater i landets enkelte egne alene dækkes af lokale teatre. Dette ville virke indsnævrende på udbuddet af forestillinger inden for hver lokalitet og således modarbejde den alsidighed i udbuddet over for brugerne, som efter kulturministeriets opfattelse må være en forudsætning for enhver teaterstøtteordning. Der må derfor sikres et udbud af rejsende forestillinger, der rækker ud over det enkelte egnsteaterområde.

Efter forhandling med Amsrådsforeningen i Danmark, der ligesom Kommunernes Landsforening har erklæret sin interesse for en støtteordning for disse teatre, foreslås det derfor at skabe mulighed for at der gennem et antal af amtskommunerne støttede børneteatre og opsøgende teatre, der som rejsende teatre stræber imod at udøve en landsdækkende virksomhed, udbydes et varieret og alsidigt repertoire af forestillinger inden for disse teaterformer. På samme måde som for kommunernes — og eventuelt enkelte amtskommuners — udgifter til egnsteatre foreslås det, at staten refunderer amterne 50 pct. af udgifterne ved denne støtteordning, inklusive fællesudgifterne til dens administration.

I henhold til den gældende teaterlovs § 16, stk. 2, sker hermed en udvidelse af statsrefusionen af udgifter til driften af børneteatre og opsøgende teatre fra alene at gælde kommuner til også at gælde amtskommuner. Dette må ses i forlængelse af den centrale rolle, som amtskommunerne ved de seneste revisioner af teaterloven har fået med hensyn til den landsdækkende teaterabonnementsordning (lov nr. 411 af 13. juni 1973) og Det rejsende Landsteater (lov nr. 308 af 10. juni 1976) og for Københavns amtskommunes (og Københavns og Frederiksberg kommuners) vedkommende Den storkøbenhavnske Landsdelsscene (lov nr. 334 af 26. juni 1975).

Gennem kommunale og amtskommunale støtteordninger forbundet med statsrefusion kan det forventes, at der — i hvert fald over en årrække — vil kunne sikres et antal børneteatre og opsøgende teatre, der som egnsteatre og landsdækkende rejsende teatre i betydeligt omfang vil kunne dække behovet for forestillinger af denne karakter. Det er naturligvis ikke muligt at opføre behovet på langt sigt, men som forsigtig vejledning kan tjene, at det nævnte børneteaterudvalg har beregnet, at blot det at tilbyde hvert barn mulighed for to teateroplevelser årligt vil kræve et årligt udbud på omkring 20.000 forestillinger over for de 6-7.000 forestillinger,

der blev givet i 1977-78.

Det må forventes, at der vil medgå en vis tid til at etablere de kommunale og amtskommunale støtteordninger. Det må derfor sikres, at der bevares en bestand af teatre, der efterhånden kan glide ind i disse støtteordninger, ligesom det også i overgangstiden må sikres, at der opretholdes det størst mulige udbud af forestillinger.

En væsentlig bestemmelse i lovforslaget er derfor § 16 c, der som en uændret videreførelse af den gældende bestemmelse i § 16, stk. 1, bemyndiger ministeren til at yde statstilskud til børneteatre og opsøgende teatre. Af den finanslovbevilling, som stilles til rådighed i henhold hertil, skal der i overgangstiden ydes støtte til en række teatre, hvoraf en del på længere sigt kan forventes inddraget under de kommunale og amtskommunale støtteordninger.

Selvom hovedvægten i lovforslaget ligger på bestemmelserne i §§ 16 og 16 a, hvorefter kommunerne, resp. amtskommunerne, på grundlag af egne beslutninger yder støtte til børneteater og opsøgende teater og efterfølgende får statsrefusion på 50 pct. af udgifterne hertil, vil det imidlertid være nødvendigt, at staten fortsat har mulighed for at påtage sig et medansvar for udviklingen inden for disse teaterformer og dermed også for, at der bliver plads til fornyelser og eksperimenter.

De statslige bevillinger til børneteater og opsøgende teater er hidtil blevet fordelt af kulturministeren efter indstilling fra teaterrådet, jfr. teaterlovens § 33.

Herved har ministeriet kunnet sikre sig, at fordelingen fandt sted på grundlag af en sagkyndig vurdering af det enkelte ansøgende teater. Om teaterrådets behandling af ansøgninger om støtte hedder det i rådets forretningsorden:

»Ved fordeling af støtte til teatrene skal teaterrådet lægge vægt på

det enkelte teaters kunstneriske kvalitet og på, om teatret drives på økonomisk forsvarlig måde.

Endvidere bør rådet drage omsorg for, at der sikres en rimelig geografisk fordeling af teaterstøtten og tilstræbe, at støtten fordeles rimeligt mellem de forskellige teaterformer og forskelligartede forestillinger.«

Ministeriet tillægger denne del af teaterrådets virksomhed meget stor betydning og ønsker derfor så langt, det er muligt, at bibeholde rådet som sagkyndigt indstillede organ med hensyn til beslutning om tildeling af støtte til de enkelte børne- og opsøgende teatre. Det foreslås derfor, at teaterrådet stilles til rådighed for den institution, der fordele de amtskommunale bevillinger til disse teatre, med samme funktion, som teaterrådet har i forhold til kulturministeriet.

Gennem teaterrådets sagkyndige indstillinger opnår man en kvalitetsbedømmelse som grundlag for afgørelserne om ydelse af tilskud. Det er vigtigt, at kvalitetsprincippet overalt i den kulturpolitiske lovgivning fastslås som det bærende for støtteordninger, og at det samtidigt fastslås, hvem der skal foretage kvalitetsvurderingen. Det er klart, at de enkelte kommunale myndigheder selv bestemmer, på hvilket grundlag de ønsker at træffe afgørelse om at støtte børneteater og opsøgende teater, men det er lige så klart, at det i overensstemmelse med ovennævnte kvalitetsprincip som et grundlæggende kulturpolitisk princip er en underliggende forudsætning for forslaget om ydelse af statsrefusion af kommunale udgifter til et egnsteater, at den kommunale beslutning om at yde bevilling til teatret som grundlag bl.a. har en kvalitativ vurdering. Ministeriet vil derfor pålægge teaterrådet at stille sin sagkundskab til rådighed for kommuner, der henven-

fortsættes næste side

der sig om råd og vejledning.

Det er en konsekvens af lovforslaget, at hjemlen i den gældende teaterlovs § 16, stk. 2, til at yde statsrefusion med 25 pct. af kommunernes udgifter til børneteater og opsøgende teater opdeles i to regelsæt: reglerne i § 16-16 c om statsrefusion af kommunale og amtskommunale udgifter til produktion af teaterforestillinger og reglerne i § 16 d om statsrefusion af udgifter ved køb af forestillinger.

Refusionsloven for udgifter til produktion og til køb af forestillinger har hidtil været den samme. Forslaget går ud på, at kommunale og amtskommunale udgifter til driften af børneteatre og opsøgende teatre refunderes med 50 pct. I konsekvens heraf indeholder § 16 d forslag om, at refusionen forhøjes fra 25 pct. til 50 pct. Herudover foreslås bestemmelsen udvidet til også at omfatte amtskommunale udgifter til køb af forestillinger.

Teatrenes publikum er spredt på mange kredse, men størstedelen kan dog henføres til kommunale og amtskommunale institutioner.

Af en af børneteaterudvalget gennemført undersøgelse af fordelingen af 3.664 forestillinger med børneteater i opsøgende form i sæsonen 1977-78 fremgår, at 1.733 blev givet på skoler (incl. fagskoler og gymnasier), 637 på biblioteker og 485 i bernehave. Andre arrangører var f.eks. teaterforeninger, ungdomsklubber, forsorgsinstitutioner og oplysningsforbund. Navnlige for andet opsøgende teater spiller også fagforeninger og arbejdspladser en rolle som forestillingsarrangører.

Det er tanken, at det af ministeriet nedsatte udvalg vedrørende børneteater og opsøgende teater, hvis overvejelser ligger til grund for nærværende forslag, skal fortsætte sit arbejde med henblik på at fremkomme med forslag omkring formidling af børneteater- og opsøgende teaterforestillinger.

Der tænkes her på, at det omtalte udvalg ikke fik tid til det arbejde, der ellers er normalt for et ministerielt udvalg, nemlig at skrive en betænkning. Vi kan anbefale, at dette bliver gjort hurtigt.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1.

Til nr. 1.

Ifølge forslaget skal staten refunderes 50 pct. af kommunernes og amtskommunernes udgifter til driften af egnsteatre, der udøver virksomhed som børneteater og opsøgende teater.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget har en række børneteatre og opsøgende teatre i de seneste år opnået betragtelige kommunale og amtskommunale tilskud, der har sat dem i stand til at udføre en virksomhed, der bedst kan karakteriseres som egnsteater. Allerede i bemærkningerne til det lovforslag, der lå til grund for den gældende formulering af teaterlovens § 16 (lov nr. 308 af 10. juni 1976) omtales begrebet egnsteater, jfr. FT. 1975-76, till. A. sp. 2873. Det hedder her bl.a., at et egnsteater er et teater, »der arbejder bevidst på at skabe et tilhørsforhold til den lokale befolkning, bl.a. ved at sætte forestillinger op, der kan have speciel interesse det pågældende sted, og ved teaterpædagogisk virksomhed på skoler og institutioner, eller hvor det iøvrigt ønskes.«

Se næste kommentar.

Det er typisk i denne form, egnsteateret har videreudviklet sig. Som eksempler kan nævnes teatre som Møllen i Haderslev, Team Teatret i Herning og Rimfaxe i Roskilde. Det er teatre, der arbejder i, udgår fra og i væsentlig grad beskæftiger sig med en bestemt egn.

Det karakteristiske for et egnsteater i lovforslagets forstand er imidlertid, at det er et teater, der virker som børneteater og opsøgende teater, og at dets drift efter visse nærmere regler finansieres af kommuner og/eller amtskommuner.

Et børneteater er et teater, der særligt producerer forestillinger for børn under 16 år. Ved opsøgende teater forstås teater, produceret for børn, unge eller voksne til forevisning på steder som skoler, biblioteker, arbejdspladser etc., hvor publikum også kommer af andre grunde end for at se teater.

Hovedformålet med bestemmelsen er at hjemle statsrefusion for kommunale og amtskommunale udgifter til børneteater og opsøgende teater. Der stilles dog efter forslaget ikke krav om, at teatret udelukkende skal beskæftige sig med disse former for teatervirksomhed. Hensynet til teatrenes kunstneriske frihed kræver, at deres virksomhed betragtes som en kunstnerisk helhed ud fra det samlede repertoire, og der kan derfor inden for de fastsatte normer ydes refusion af udgifterne til den samlede teatervirksomhed, selvom den for en del har bestået af forestillinger af en anden karakter. Teatre, der udelukkende eller dog væsentligt virker som faste teatre uden særligt sigte på et børnepublikum, falder dog uden for refusionsbestemmelsen, uanset om der ydes stedlige tilskud til virksomheden. Sådanne teatre vil som hidtil kunne støttes efter teaterlovens § 18.

Man skal bemærke, at dette lovforslag ikke i egentligste forstand drejer sig om egnsteatre, i hvert fald ikke hvad angår hele deres virke. Det drejer sig kun om den del af egnsteatrets virksomhed, der er børneteater og opsøgende teater. Egnsteatrets funktion også som stationært voksteater falder stort set uden for dette lovforslag — som skrevet står. Dette er ikke blot beklageligt. Det vil nemlig ramme nogle af de eksisterende egnsteatre, bl.a. dem der er nævnt som eksempler. De lokale myndigheder er selvfølgelig velkomne til at yde støtte også til egnsteatrenes stationære voksteatervirksomhed, men der er ikke statsrefusion på. Teatrene henvises her til § 18, men i 78/79 var der i § 18 tale om småpenge, nemlig i alt kr. 1.645.200 kr. (der blev meget ulige fordelt på 10 teatre, der fik mellem 10.000 kr. og 460.000 kr. — kun 4 af disse er egnsteatre). Bliver dette tal ikke væsentligt større efter 1. januar 1980, vil nogle af egnsteatrene være tvunget til at afholde sig fra at lave stationært voksteater i større omfang.

En egentlig lovgivning om egnsteatre må vente til næste lovrevision, svarede ministeren på en forespørgsel.

Ud over forestillingsvirksomheden vil der kunne blive tale om, at teatrene skal deltage i kulturformidlingen på mangfoldige måder, ofte i samarbejde med eksisterende kulturformidlingsinstitutioner som skoler, biblioteker, teaterforeninger, amatørteatre mv. Der stilles ikke i lovforslaget nærmere krav med hensyn til arten og omfanget af denne virksomhed. Dette bør overlades til lokal beslutning i samarbejde mellem de budgetgodkendende myndig-

heder, jfr. forslaget § 16 b, og teatret.

Der stilles heller ikke ifølge lovforslaget særlige krav til egnsteatrenes organisation eller ledelsesstruktur. Teatrene vil her være underkastet de i teaterlovens §§ 7-10 fastsatte fælles betingelser for støtte efter §§ 11-20. Typisk må man antage, at teatrene vil blive organiseret som selvejende institutioner, og mange af de teatre, der vil stræbe efter at blive anerkendt som egnsteater, arbejder som selvejende institutioner med en kollektiv ledelsesform og vil formentlig ønske at fortsætte dermed. Disse spørgsmål må finde deres afgørelse i den aftale mellem det enkelte teater og de tilskudsgivende kommuner og amtskommuner, der f.eks. med en varighed af 3 år ad gangen bør danne grundlag for oprettelsen eller anerkendelsen af et egnsteater. Der er intet til hinder for at forene en kollektiv ledelse af et teaters daglige virksomhed med en bestyrelse, hvori bl.a. tilskudsgivende kommunale og amtskommunale myndigheder kan være repræsenteret.

Den sidste sætning er man inden for gruppeteaterkredse ret nervøs ved — for at sige det mildt. Det har været og er karakteristisk, at gruppeteatrene er kollektivt ledet, og at de ansatte også er teatrets ledelse og bestyrelse.

Ofte er det, man er nervøs ved, er netop den kunstneriske frihed, der før omtales så smukt. Hvordan vil det gå den, hvis man fra de lokale myndigheders side bliver påtvunget en bestyrelse som betingelse for at opnå tilskud? Der er her stof til adskillige konfrontationer.

I øvrigt må vi anbefale, at de ovenfor nævnte aftaler får en større varighed end 3 år. Mindst 5-årige aftaler er nok at foretrække for at det skal ligne noget. 3 år må anses for at være for kort et tidsrum til både at planlægge en teaterdrift og til at etablere de kontakter, der skal til for at kunne fungere som et ordentligt opsøgende- og børneegnsteater.

Afgørende for, hvor stort et område et egnsteater skal have som grundlag for sin virksomhed, vil være de forskellige stedlige forhold. Der kan være tale om en kommune, en flerhed af kommuner eller eventuelt en eller flere kommuner og et amt.

Det er de kommunale og amtskommunale myndigheder, der træffer beslutning om oprettelse af et egnsteater eller anerkendelse af et teater som egnsteater med deraf følgende økonomiske virkninger.

Som nævnt i de indledende bemærkninger vil kulturministeriet bede teaterrådet om at stille sig til disposition for kommuner og amtskommuner, der måtte ønske sagkyndig råd og vejledning.

Til stk. 2 og 3.

Ifølge lovbestemmelsen fastsætter ministeriet for kulturelle anliggender efter forhandling med Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen i Danmark og Københavns og Frederiksberg kommuner nærmere regler for refusionsordningen. Disse regler skal bl.a. indeholde en største budgetnorm for de teatre, der omfattes af § 16, stk. 1. Budgetnormens funktion er at fastsætte en øvre grænse for, hvor meget staten kan komme til at udrede i refusion af udgifter til det enkelte egnsteater.

Langt de fleste teatre har spilleindtægter af en størrelse, der i det store og hele gør det muligt for dem at dække alle omkostninger ud over lønninger. Det vil således være udgifter til lønninger, der typisk må dækkes af de offentlige tilskud, og udvalget har derfor foreslået, at budgetteringsnormen retter sig mod disse udgifter. Det har været afgørende for ministeriet, at man når frem til en budgetteringsnorm, der er enkel og praktisk at administrere. Ministeriet foreslår derfor udelukkende at koncentrere budgetnormen om lønsumskostningerne, således at den største budgetnorm fastsættes til et bestemt antal lønmåneder, omfattende overenskomstmæssige lønninger til skuespillere, teknikere, instruktører, scenografer og dramatikere og til det administrative personale. Det forudsættes, at der indgås overenskomst mellem de kompetente faglige og kommunale organisationer om teaterarbejdernes aflønning.

De kommunale tilskud behøver ikke nødvendigvis at være identiske med det budgetterede lønbeløb. Et budget kan meget vel på grund af egenindtægters forventede størrelse i sin helhed udvise et mindre tilskudsbehov.

Der vil ikke være noget til hinder for, at der for et teater kan godkendes et budget med et støttebehov, der overstiger udgiften til det maksimale antal lønmåneder. Blot medfører dette, at kun den del af de kommunale tilskud, der ligger inden for maksimumnormen, kan udløse statslig refusion.

Som anført vil de nærmere regler om bl.a. budgetteringsnormen blive fastsat efter forhandling med de kommunale organisationer, og ministeriet har derfor ikke på nuværende tidspunkt lagt sig fast på nogen bestemt norm.

Det kan dog oplyses, at ministeriet, på grundlag af udvalgets vurderinger, ved forhandlingerne vil tage sit udgangspunkt i en største budgetnorm på 200 lønmåneder pr. år.

Da lovforslaget var færdigskrevet fra udvalgets side, var der tillige tale om en mindste budgetnorm (på 100 lønmåneder pr. år). Denne blev administrativt og helt udemokratisk uden om udvalget strøget af finansministeriet og kulturministeriet ud fra en formening om, at den ville være vanskelig at administrere sammen med de andre bestemmelser. Måske er det rigtigt. Men fjernelsen af den mindste budgetnorm kan give kommuner anledning til at bremse et egnsteaters ønskelige vækst. Samtidig ligger der det positive i fjernelsen, at også de små én-, to- eller tre-mands (m/k) teatergrupper kan komme med under § 16 a-paragrafen. De var ellers udelukkende henvist til de kølige vinde i § 16 c. Nu kan de da vælge ligesom de andre gruppeteatre.

Til nr. 2.

Til § 16 a, stk. 1.

Medens støtten til driften af egnsteatre, der udøver virksomhed som børneteater og opsøgende teater, ifølge § 16, stk. 1, i forslaget bør ydes af hjemstedskommunen, eventuelt af flere kommuner i fællesskab, eller af en kommune og en amtskommune, bør de rejsende børneteatre og opsøgende teatre støttes af amtskommunerne, således at staten refunderer amtskommunerne halvdelen af udgifterne herved.

Der stilles ikke særlige vedtægtsmæssige krav for, at en teatervirksomhed kan blive støttet af amtskommunerne. Der henvises til teaterlovens §§ 7-10 om betingelserne for at opnå statsstøtte til teaterdrift.

Til stk. 2.

Refusionsordningen vil indeholde en største budgetnorm for rejsende børneteatre og opsøgende teatre.

Refusionen for det enkelte teater kan højst ydes med 50 pct. af udgiften ved driften af et teater efter den største budgetnorm. Med hensyn til normen henvises til bemærkningerne til forslaget nr. 1.

Selvom normerne generelt forudsætter, at der ydes støtte til teatre i kontinuerlig helårdrift, er det tanken ved normfastsættelsen at åbne

mulighed for, at der kan ydes statsrefusion af amternes udgifter til udsendelse af enkelte forestillinger.

Til stk. 3-6.

Den amtskommunale støtteordning foreslås administreret af en selvejende institution, hvis vedtægter skal godkendes af kulturministeren og Amdradsforeningen i Danmark.

Institutionen skal ledes af en styrelse, der består af højst 24 medlemmer, hvoraf et flertal repræsenterer amtskommunerne. De øvrige medlemmer af styrelsen skal repræsentere en række interesserede organisationer. Styrelsens nærmere sammensætning vil fremgå af de regler for institutionen, som i henhold til stk. 6 skal udfærdiges af ministeren efter forhandling med Amdradsforeningen.

Man vil lægge mærke til, at ikke alle amtskommuner behøver at være med for at ordningen kan fungere. Derfor er der tale om en styrelse på højst 24 medlemmer. Antallet af styrelsesmedlemmer vil rette sig efter antallet af amter, der er med i ordningen, idet deres repræsentanter blot skal udgøre flertallet.

Styrelsen træffer på grundlag af ansøgninger fra de enkelte teatre bestemmelse om fordelingen af den bevilling, der er til rådighed. Ifølge forslaget skal styrelsen forud for fordelingen indhente en sagkyndig udtalelse fra teaterrådet, men det må herudover forudsættes, at styrelsen i sin hele administration af støtteordningen holder kontakt med teaterrådet, der på grundlag af sit kendskab til og forbindelse med de enkelte teatre løbende kan rådgive styrelsen. Rådet opnår således samme status i forhold til styrelsen, som det har i forhold til ministeriet i sager om teaterforhold iøvrigt, jfr. lovens § 33.

Vi kan kun understrege betydningen af teaterrådets placering i forhold til styrelsen, men det er dog stadig styrelsen, der træffer afgørelserne. Kulturministeren er altså helt koblet af her. Bare de enkelte amtsrådsrepræsentanter så ikke bliver for ivrige til gennem styrelsen at forsøge at drive kulturpolitik. Man kan have sine nervøse anelser.

Til styrelsen knyttes fornøden administrativ bistand.

Til § 16 b.

Til stk. 1.

Bestemmelsen fastslår, at kommuners og amtskommuners refusionsberettigede udgifter efter § 16 beregnes på grundlag af budgetter for de enkelte teatre, der godkendes af de resp. kommunalbestyrelser eller amtsråd. Refusioner udbetales forskudsvis.

De endelige budgetter, der udarbejdes af de enkelte teatre, skal detaljeret angive omkostningsforbud for de enkelte omkostningsarter, lønforbrug specificeret på personalegrupper med angivelse af ansættelsesperiode og lønniveau, antal planlagte produktioner, med beskrivelse af repertoiret, antal stationære og opsegende opførelser og beskrivelse af teatervirksomhedens andre aktiviteter. Budgettet skal endvidere indeholde oplysning om forventede indtægter. På dette grundlag godkendes såvel normtallet (antal lønmåneder) som budgettet som helhed.

Det endelige godkendte budget er bindende for teatervirksomheden med hensyn til det godkendte forbrug på lønkonti og omkostningskonti. Der er således ikke fri omflyttelighed af merforbrug og mindreforbrug mellem disse konti, medmindre der opnås særlig tilladelse hertil fra den budgetgodkende myndighed.

Til stk. 2.

Statsrefusionen i henhold til § 16 b udbetales forskudsvis i henhold til et budget, der er godkendt af styrelsen for den selvejende institution.

Til stk. 3.

Efter hver sæson (1. juli — 30. juni) aflægger teatervirksomheden revideret regnskab til den budgetgodkende myndighed. Når regnskabet er godkendt, vil statsrefusionen i henhold til § 16 blive endelig beregnet. Hvis regnskabet, efter at der er ydet fuld dækning for lønudgifterne i henhold til det godkendte normtal, udviser et underskud, må dette enten med den budgetgodkende myndigheds tilslutning overføres til den følgende sæson eller dækkes ved (ikke-refusionsberettigede) kommunale eller amtskommunale ekstrabevillinger. Hvis regnskabet udviser overskud, skal dette anvendes til tilbagebetaling til de tilskudsgivende offentlige kasser i forhold til de ydede tilskud, medmindre de tilskudsgivende myndigheder godkender overførsel til den efterfølgende sæson.

De enkelte teatre, der har modtaget støtte efter § 16 b, aflægger revideret regnskab til styrelsen efter afslutningen af hver teatersæson. Den endelige beregning af statsrefusionen efter § 16 b sker på grundlag af et af styrelsen for den selvejende institution aflagt regnskab for anvendelsen af den samlede bevilling.

Statsrefusionen udgør 50 pct. af summen af de udgifter, der efter godkendte regnskaber for hvert enkelt teater er refusionsberettigede.

Herudover refunderer staten 50 pct. af udgifterne ved administrationen af støtteordningen gennem den selvejende institution.

Til § 16 c.

Bestemmelsen, hvorefter der kan ydes statstilskud til børneteater og opsegende teater og til teaterpædagogisk virksomhed er uændret i forhold til den gældende teaterlovs § 16, stk. 1.

Der henvises iøvrigt til de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Til § 16 d.

Ifølge § 16, stk. 2 i teaterloven, som ændret ved lov nr. 308 af 10. juni 1976, refunderer staten 25 pct. af kommunernes udgifter til børneteater og opsegende teater.

Ifølge ministeriets cirkulære nr. 214 af 18. oktober 1976 omfatter refusionsbestemmelsen direkte tilskud til produktion af børneteater og opsegende teater, tilskud pr. solgt billet til nedbringelse af billetpriser for børneteater, tilskud til udgifter til køb af opsegende forestillinger, når disse købes af kommunale skoler, børneinstitutioner, biblioteker eller andre kommunale institutioner, samt tilskud til publikumsorganisationer, foreninger, arbejdspladser og ikke-kommunale institutioner til disses køb af børneteater eller opsegende teater. Derimod ydes der ikke refusion efter teaterlovens § 16, stk. 2, til kommunale udgifter, hvortil der ydes statstilskud eller refusion i henhold til anden lovgivning end teaterloven, kommunale udgifter til amatørteater, herunder skoleelevers opførelse af teaterforestillinger, og ej heller til kommunale tilskud til nedbringelse af billetpriser for børn til almindelige teaterforestillinger for voksne.

Som en konsekvens af bestemmelserne i §§ 16 og 16 a begrænses refusionsbestemmelsen i § 16 d til alene at omfatte køb af forestillinger, idet der i de nævnte bestemmelser udtømmende er gjort op med statens refusion af udgifter ved produktion af forestillinger af børneteater og opsegende teater.

ter og opsegende teater. Refusionsprocenten foreslås forhøjet til 50 pct., svarende til procenten for statens refusion af kommuners og amtskommuners udgifter ved produktion af børneteater og opsegende teater i henhold til §§ 16 og 16 a.

Kredsen af refusionsberettigede foreslås udvidet til også at omfatte amtskommuner.

Bortset fra, at vi hilser forhøjelsen til 50 pct. velkommen, havde vi håbet, at enhver forening, institution mv. havde kunnet opnå statsrefusion på forestillingsprisen. Det havde i høj grad været ønskeligt. Nu — da forenin-

Til § 16 e.

Bortset fra nogle rent formelle ændringer er bestemmelsen uændret i forhold til teaterlovens § 16, stk. 3.

Lovforslagets økonomiske konsekvenser

Efter den hidtil gældende støtteordning for børneteater og opsegende teatre ville de statslige udgifter i finansåret 1980 udgøre ialt 7.700.000 kr., fordelt således:

§ 16, stk. 1	6.200.000 kr.
§ 16, stk. 2	1.500.000 kr.

De samlede statslige udgifter til børneteater og opsegende teatre efter lovforslaget forventes i finansårene 1980 og 1981 at udgøre henholdsvis 11.750.000 kr. og 12.750.000 kr.

Beløbene fordeler sig således:

	1980	1981
§ 16 50 pct. refusion af udgifter til egnsteatre, 1)	175 mill.	2,25 mill.
§ 16 a 50 pct. refusion af amtskommunale udgifter til rejssende teatre, 2)	3,0 mill.	3,0 mill.
§ 16 c statsstøtte til produktion af børneteater og opsegende teater, 3)	4,5 mill.	4,5 mill.
§ 16 d 50 pct. refusion af udgifter til køb af forestillinger, 4)	2,5 mill.	3,0 mill.
	11,75 mill.	12,75 mill.

1. Beløbets størrelse hviler på et skøn over, i hvilket omfang kommuner og/eller amtskommuner vil beslutte sig til at etablere egnsteatre.
2. Beløbets størrelse hviler på et skøn, der forudsætter, at amtskommunerne i finansåret 1980 vil stille en samlet bevilling på 6 mill. kr. til rådighed for de rejssende teatre. Dette indebærer en statslig refusion på 3 mill. kr.
3. Beløbet er fastsat under hensyntagen til det forventede forbrug i en overgangsperiode.
4. Beløbet er fastsat på grundlag af erfaringerne fra den hidtidige refusionsordning.

De samlede merudgifter for kommuner og amtskommuner forventes på grundlag af ovennævnte refusionsbeløb at ville andrage ca. 2,25 mill. kr. i 1980 og ca. 3,25 mill. kr. i 1981.

Bestemmelserne i §§ 16, 16 b, 16 c, 16 d og 16 e forventes ikke at medføre administrative merudgifter. Den i § 16 a nævnte institution må forventes at have behov for administrativ bistand i mindre omfang. De amtskommunale udgifter hertil er refusionsberettigede, jfr. de bemærkninger til § 16 b, stk. 3.

JN

Fotos: Per Søgård

Man kan ikke se det udenpå

Det følgende er et lettere redigeret båndoptaget indlæg fra seminaret om **Barndommens Vilkår i Norden**. Det handler om markant forskellige opvækst- og legevilkår for børn, der vokser op i Stockholms udkant i dag, fremlagt af etnologen Eva Lis Bjurman.

Jeg skal fortælle om en undersøgelse, som jeg har startet for nogle år siden. Vi skulle undersøge børns legevilkår og opvækstvilkår i to forskellige forstæder i Stockholm. Den ene syd og den anden nord for Stockholm. Den sydlige forstad er en typisk stockholmsk forstad, den er ca. 15 år gammel og består mest af højhuse og beboes overvejende af arbejdere. Det var børnene herfra, vi ville undersøge. Den nordlige er knap så typisk; det er et ældre villaområde, hvor forældrene til de børn vi her undersøgte som regel var læger, tandlæger, ingeniører eller tjenestemænd. Det er en kommune, der er rigere end de fleste i landet. For at lave en slags kontrol på det, jeg fandt ud af, lavede jeg en undersøgelse yderligere i to andre stockholmske forstæder. Resultaterne herfra vil jeg ikke tage op nu.

Når man går ud i de her forstæder, kan man hurtigt se, at børnene herfra må have ret forskellige legevilkår. Det ene sted havde børnene villaer og haver at lege i, det andet, hvor børnene boede i højhuse var der ikke nogen haver, sådan noget så man hurtigt. Men hvad var det for forskelle og uligheder, man ikke så? Det første jeg lagde mærke til, da jeg gik og så mig omkring, var, at arbejderbørnene legede i større eller mindre grupper på asfalten mellem højhusene. Villabørnene legede mest to og to inde i haverne, sjældent på vejene. Eva Hedmann har lavet en lignende undersøgelse i et nyt område; hun har også set på, hvordan børnene legede, og hun siger sådan her:

»Gruppen eller slænget synes ganske enkelt at være det eneste sociale fællesskab som er muligt. Slænget eller kliquen er ikke noget man søger til i positiv forstand, dvs. for at lave noget sammen, det er fordi der ikke eksisterer nogen anden mulighed.«

Hun støtter sig på det synspunkt, at kammeratskabet er en slags erstatning for det tomrum, der opstår når børn ingen forældre- eller voksenkontakt har. For børn med god voksenkontakt spiller slænget, gruppen eller kammeratskabet en mindre rolle.

Social opdragelse

Jeg tror, der ligger noget i det, og jeg tror også, at man må gå lidt tilbage for at forstå noget af dette her, f.eks. tilbage til Stockholm ved århundredskiftet. Dengang boede og legede arbejderbørn og borgerskabets børn i hver sin ende af byen, nøjagtig som i dag. Når arbejderbørnene legede i grupper eller slæng på gaderne, gjorde de det, fordi deres lejligheder var så små. Tit havde man lejere for at klare huslejen, og familien var stor i forvejen, så der fandtes ganske enkelt ikke plads i lejlighederne. De havde ikke noget legetøj, undtagen det de selv lavede. Jeg har for nylig fået en fodbold af en gammel arbejder, en fodbold som han har gemt fra sin barndom, den er lavet af meget hårdt sammenkrøllet avis, og de små kugler er så limet sammen til denne her store fodbold. Når den gik i stykker, så lavede de en ny.

Sommetider udviklede slænget eller grupperne sig til hele kampgrupper, som kæmpede mod øvrigheden, politiet, voksne eller mod andre børnebånd. Sammenholdt i gruppen var stort, det var en slags social opdragelse som disse her børn gav hinanden. En social opdragelse som borgerskabets børn aldrig fik, fordi borgerskabets børn boede i andre dele af byen i store lejligheder. De legede i børneværelserne her, ikke på gaderne, for det var ikke fint. Man legede med en eller højst to kammerater ad gangen eller med sine søskende. De havde meget pædagogisk legetøj, mange lektier og gik til ridning og spillede tennis, og hvad de nu ellers skulle lære. Enten borgerskabets børn havde lyst til det eller ikke, så fandtes der altså ikke sådanne grupper eller slæng, som de kunne slutte sig til. Det var altså to helt forskellige opvækstvilkår dengang, og det er det samme i dag.

At komme hjem

Det vil man måske nok benægte og sige, jamen i dag har arbejderbørnene jo godt med plads; de fleste lejligheder i højhusene har både tre og fire værelser og ca. 60 pct. af de børn, der blev spurgt, havde da også deres eget værelse. Jeg må her indskyde, at det

er otteårige børn, jeg har talt med på skolen, ca. 40 børn i hver gruppe fra de to forstæder, og jeg har talt med dem én for én. Og de børn fortalte, at hjemme for dem, det var enten hjemme hos dagplejemoderen, altså et sted, hvor der var mange børn i forvejen, eller også har moderen selv børn i dagpleje, hvis hun er hjemme. Og så er det ikke så rart at komme hjem. Hvis mor arbejder ude, betyder »hjemme« en tom lejlighed. Ca. 28 pct. af børnene i denne her forstad havde hverken et fritidshjem eller en mor at komme hjem til, men var overladt til sig selv efter skoletid. For de der havde mor hjemme og uden mange andre børn var det heller ikke altid så morsomt at komme hjem, for man kunne ikke få lov at lege uden for sit eget værelse og tage legetøj med ud i stuen.

De andre børn fra villakvarteret fik lov til at lege i hele huset, og der var godt med plads i det. Anders, hvis far er læge, siger sådan her: »Vi plejer at lege på græsplænen, her sparker vi bold og skyder med pile min kammerat og jeg, hvis det regner, leger vi inden for i hallen, der laver vi huler af puder og bløde stole.« Og Thomasine, hvis far er direktør, siger: »I går lege-

de jeg med Pia, vi hoppede i bånd i opholdsstuen, bagefter legede vi med lego derinde, og så kikkede vi bøger, vi har tre kæmpestore bøger med alle mulige tegninger.«

Arbejderbørnene drives ud på asfalten mellem husene, og det er naturligt, at de samles i grupper og slæng. Villabørnene havde boet i deres område i mange år, de fleste af dem var født her. De skulle ikke flytte, og det skulle deres naboer heller ikke; de kendte naboerne. I højhusområdet flyttede der meget, i en klasse på 22 havde 9 flyttet i løbet af den tid undersøgelsen her stod på, 6 havde forladt klassen, og 3 var flyttet over i en anden. Mange af deres naboer var også flyttet i denne her periode, og som regel kendte de ikke naboerne.

De fleste af dem var indvandrere og talte fremmede sprog. Det kunne ikke betale sig at lære naboerne at kende, når de boede der så kort, blev der sagt her. Sådan her siger Henka, hvis far kører lastbil: »Jeg synes ikke om det her område. Her er kun udlændinge, de spiller stereo, så man ikke kan sove; de sover om dagen og fester om natten; de arbejder ikke, de spiller hasard og sniffer. I vores opgang sad de og sniffede, de begik indbrud og tog vores madrasser; de er også brudt ind i fars lastbil.«

Familien og trygheden

Villabørnene har deres familie inden for rækkevidde. De har mormor, morfar, faster, kusiner som man træffer i sommerhuset og på helligdagene. Mange af disse her børn havde et sådant sted, hvor hele slægten samledes om sommeren, hvor de legede med deres fætre og kusiner. Sådan her siger Magnus: »Mormor og morfar bor på Syrenvej, jeg kan cykle derhen. I går cyklede jeg hen til mormor, hun plejer at bage boller, når jeg kommer.« Arbejderbørnene har det ikke så samme måde. Deres familie er langt væk, mormor og morfar er langt borte. I en klasse på 18 havde 8 af dem en mormor og morfar i Nordsverige og kun 2 af dem inden for en søndagsudflugts rækkevidde. Mange af dem har splittede familier. Der var 6 i klassen, hvis forældre var skilt, 3 boede alene med deres mor. (I villabørnenes klasse var der kun 2, hvis forældre var skilt). For børn af enlige mødre var hun oftest den eneste, de havde til daglig. Men mor skal jo arbejde, når hun er alene, og på mors arbejde kan man ikke ringe (hvis man er ked af det). Det er kun tjenestemændene, der kan gøre sådan noget. Annette siger — Annettes mor er gift

for anden gang med en taxachuffør, og hun har to små stedsøskende: »Når jeg kommer hjem fra skole, tager jeg mig noget mad, jeg er alene, også når jeg er syg, ligger jeg alene i lejligheden. Jeg må ikke tage kammerater med hjem, når mor ikke er hjemme. Jeg læser og tegner lidt og hjælper min far og mor med mine små søskende for om aftenen vil de have fred.«

Organiseret kaos?

Men hvad leger da børnene i højhusområdet? De spiller rundbold i forskellige variationer, fodbold, leger flaskepost, cowboy og indianere. Pigerne hinker, sjipper og hula-hopper.

Mit billede af disse børns lege ser også noget anderledes ud end Eva Hedmanns. Hun siger: »Man ser aldrig en konstruktiv leg på gaden. De farer rundt og slås, driller hinanden og kaster sand i hovedet på hinanden. De gør aldrig noget sammen, ja, nogen kan måske lege sammen i femti minutter, men så kommer der nogle andre og forstyrrer dem, og så farer de rundt igen. De er små klikker og slæng og har en ganske avanceret stil.«

Jeg tænkte, da jeg læste dette her: Kan der virkelig være så stor forskel på to forstæder? Jeg ser børn som faktisk leger sammen, og som holder sammen imod en fjendtlig voksenverden. Bilister der drøner væk, vagtmestre som skælder ud, og mødre som siger »her må I ikke være«. Og Eva Hedmann ser børn, som ikke formår at lege sammen i organiserede lege.

Det slog mig, at vi har set på disse her børn på helt forskellig måde. Jeg har siddet i skolen og interviewet hver eneste af dem én efter én og på mit spørgsmål om, hvad de leger, har de svaret hvilke lege. Det her kaos, som Eva Hedmann oplever, det har de ikke selv oplevet eller forklaret. Det kan selvfølgelig hænge sammen med, at jeg ikke har spurgt dem, om dette — på den anden side; står man blot uden for f.eks. et vindue og iagttager disse børns lege, så ser man måske kun kaos'et og ikke, at der trods alt er en vis organisation i deres lege. Jeg tror, sandheden er et sted midt imellem.

Organiseret spontanitet

Disse her lege, som arbejderbørnene legede, dem kendte villabørnene godt, men de legede dem sjældent. De leger, som jeg før sagde, to og to i deres haver, de har omtrent ligemeget

legetøj børnene de to steder fra, men villabørnene har deres egne dyr og ind imellem også legestuer, legeværelser og så har de sportsudstyr i større udstrækning end arbejderbørn. Firan fra villaområdet siger: »Jeg og min veninde Ulrikke gik hjem til mig. Først gik vi til mit hus, så gik vi ind på mit legeværelse og så på en nøgle jeg har fået til det, så møblerede vi om og slog nogle ting op, som jeg har fået, så plantede vi radisser og agurker, og så talte vi om, hvad der ville ske, når de voksede op.« De har flere frie og improviserede lege disse børn og forældrene opmuntrer den type lege. 50'ernes nye pædagogiske ideer om den frie legs betydning for børnenes udvikling har slået igennem hos disse forældre. De ved, at den slags lege er gode for børnene. På den anden side blev villabørnenes legemuligheder indskrænket af andre ting. De har ikke så meget tid til overs, fordi deres fritid er tilrettelagt med så mange forskellige aktiviteter. De har i snit 3 aktiviteter om ugen. De går til musik, sport og kunsthåndværk. Mor arbejder som regel halvtids og bringer dem så rundt til de her forskellige aktiviteter. Nina, hvis far er civilingeniør og mor er derhjemme, siger: »En gang om ugen rider jeg, en gang om ugen spiller jeg klaver og en gang om ugen danser jeg ballet, og svømme gør jeg også flere gange om ugen. Det koster 15 kr. i timen at ride, ballet og skolen er også ganske dyr, jeg ved ikke rigtigt hvad den koster, mor spiller tennis med mig.«

Der er selvfølgelig en trykthed i det her fastlagte program for børnene, men det kan jo også være lidt stressende. Helena siger: »Jeg spurgte engang min mor, om jeg måtte lege med en veninde, det måtte jeg, så ringede jeg til Anna, og vi hoppede i reb. Vi leger ikke så meget, jeg har så meget, jeg skal gøre, om tirsdagen går jeg til fransk inde i byen, min mor kører mig derind, og Anna, min søster. Det er ikke så sjovt med det franske, mor siger, at jeg skal gå til ballet, men jeg siger, at det vil jeg ikke; min søster går der. Jeg synes, at læreren er streng, men mor siger, at det gør ikke noget.«

Sportens klassepræg

Og så er der sporten, sporten er en vigtig del af disse villabørns opdragelsesprogram. De træner i forskellige sportsgrene; tennis, sejlsport, svømning, fodbold, ridning og kunstløb. Og den her individuelle sportsudøvelse er knyttet til børnenes sportsudrustning såvel som til visse familieritualer. Det er sejlturene om sommeren og fjeldturene om vinteren. Blandt arbejderbørnene er denne her individuelle sportstræning næsten helt ukendt. Der er ingen der spiller tennis, ingen der dyrker sejlsport, og der var kun to piger i de klasser her, jeg undersøgte, der red.

Tennisbanen er langt væk, ridning er dyrt, og hvorfor skulle man gå på sejlsportsskole, når man aldrig får lejlighed til at sejle. Derimod blomstrer match-raseriet i dette område. Supermarkeds-kæderne organiserer kvartersfodbold med et intensivt træningsprogram. Børnene spiller med butikshavnene på trøjerne og kasketterne. Vinderne får sodavand, is og bliver indbudt til Anders And-film i den lokale biograf.

Disse her konkurrencer skaber kunstige modsætninger i kvarteret mellem børnene fra forskellige områder. Det bliver farligt især for de små at færdes i området, f.eks. når de skal hen på biblioteket. Mike, hvis mor arbejder på hospitalet, siger: »Jeg har lånt en bog på biblioteket, som jeg har læst selv, men jeg cykler meget sjældent ind til biblioteket i centrum, jeg tør ikke køre igennem Hallerlunden, de er dumme der, de løber efter os og siger, at vi skal få bank. Nisse, hvis far er rør lægger, siger: »Ind imellem har vi gårdkampe, det kan være farligt, jeg har været med i en mod Bjørnsparken. De bor finere end os dem der i Bjørnsparken. De har lejlighed der med fine balkoner. Vore

balkoner er bare bag på husene, deres lejligheder er ligesom villaer. Det begyndte på fodbold eller var det ishockeybanen, vi tabte til dem 16-2, jeg var målmand, en fyr blev stukket i armen med en kniv. Vi slås med luftgeværer, luftpistoler, knive, piske og kæppe.«

Jeg vil bo i et hus langt herfra

Udbudet af triviallitteratur i den sydlige forstad var påfaldende stort. Man ser den overalt i kvarteret, i madvarebutikkerne, i tobaksforretningerne. I begge kvarterer får børnene omtrent lige mange lommepenge. Men mens arbejderbørnene tager ned til kiosken og bruger dem på én gang, mest til slik og tegneserier som Tarzan, Frankenstein, Kojak, Stålmanden og lign., sparer villabørnene op af deres lommepenge; kiosker i samme stil har de slet ikke i dette kvarter. Her læses også tegneserier, men mest de »anerkendte« som Asterix, Tintin, og det er ofte de voksne, der har serierne med hjem. Anders And er dog slået godt igennem i begge kvarterer.

Begge grupper ser TV, men arbejderbørnene ser meget TV og ser det som regel for at få tiden til at gå. Villabørnene ser udvalgte programmer, altså ting de gerne vil se, men resultatet bliver på en måde noget nær det samme, mange voksenprogrammer og meget få børneprogrammer. De ser alle familieserierne, og de ser også krimierne, skrækkfilmene og samtlige børn var bange for noget, de havde set i TV, men for forskellige ting. Villabørnene var bange for tyve, arbejderbørnene var bange for voksne i deres hverdag. De var bange for bilisterne i kvarteret, for vagtmestrene og for spritterne i kældrene.

Sådan her siger Susanne, hendes mor arbejder på et EDB anlæg: »De har tændt ild i vores kælder tre gange, én gang har det brændt i vores gård, og en gang i gården ved siden af. Jeg vil bo i et hus langt herfra, det er trist her, der er så mange, der sæt-

ter ild på.« Kirstine siger: »Vi har næsten ingen steder at være, vi må ikke være i baggården, og vi må ikke cykle foran huset, vi cykler i garagen. Når det regner, må vi ikke være i kælderen.«

Arbejderbørnenes utryghed forstærkes ved, at der ikke er nogen faste ting i deres hverdag og heller ikke, hvad man kunne kalde et fast årsprogram. Den 13. maj vidste mere end halvdelen ikke, hvor de skulle tilbringe sommerferien, eller hvor de skulle være overhovedet. Kristine, hvis mor er enlig og arbejder på kontor, siger: »Jeg ville gerne have at vi havde en hytte et sted ved vandet, men det har vi ikke. Sidste år skulle vi have været

i Spanien, men så blev mor syg. Joan måtte på børnehjem, og jeg kom i sommerlejr.« Marie, hvis mor også er alene, siger: »Den 15. juni skal jeg være feriebar på en gård vistnok, hvor der også er en pige.«

Villabørnene havde faste sommerplaner, som gentoges år efter år. Det var at sejle med familien, udenlandsrejser og resten af tiden i sommervillaer sammen med familien iøvrigt.

Kommunens klassepræg

De her børn vokser altså op efter vidt forskellige vilkår, selvom de bor i samme by, og det skyldes ikke bare forskellene i forældrenes indkomst,

men også forskelle kommunerne imellem. Vi har fattige kommuner med store sociale udgifter og små ressourcer og en børnefjendtlig familie- og kulturpolitik. Og rige kommuner som skaber rimelige forhold for børnene og en god skole eller i det mindste en veludstyret skole til sine børn.

Denne situation vil komme til at uddybe klaseskellene i næste generation — ingen tvivl om det.

Oversat og redigeret af E.A.

Fotos: Per Søgård

Børneåret burde hedde »Voksenår for og med børn«

Fra BØRNEÅRS-NYT
nr. 3/1979 har vi klippet
følgende:

— Efter min mening har Børneåret fået en helt forkert benævnelse. Internationalt Børneår 1979 burde have fået titlen »Det Internationale Voksenår for og med Børn«.

Udtalelsen er Helmer Granns, informationschef for det europæiske sekretariat for Internationalt Børneår 1979 i Geneve. Han er dansk, 42 år, far til to og har en fortid først som kreativ direktør for et af Danmarks største reklamebureauer og siden i FN's højkommissariat for flygtninge.

— Vi taler i vor målsætning om at skabe en bedre fremtid for alverdens børn. Det er et mål, de fleste af vore partnere siger ja til. Men, hvordan sikrer vi, at grundstenen også bliver lagt i dette Børneår til en ny og bedre verden for alle børn? Hvordan sikrer vi, at vi ikke blot står med en bunke floskler efter Børneåret? Hvordan får vi alle voksne til at forstå, at vi mindre skal gøre noget drastisk inden i os selv, vil den fremtid vor generation efterlader vore børn kun være en trist afspejling af vor egoisme. Det er i det perspektiv, vi i det europæiske sekretariat for Børneåret ser Børneåret. For os er det vigtigt, at alle i vor rigt udviklede verden forstår, at vore egne børns fremtid er uløseligt forbundet med fremtidsudsigterne for børn i den såkaldte tredje verden. Det er efter min mening det brede grundlag for Børneåret, som alle i de deltagende lande helst skal forstå — ikke mindst de, der planlægger og tager beslutningerne, siger han.

— Der har været adskillige FN-år, og meningerne om deres nytte og berettigelse har været delte. Børneåret er imidlertid ikke noget typisk FN-år med en altomfattende verdenskonference i FN-regi, hvor barnet risikerer at blive et politisk element i en langtrukken diskussion om verdens problemer og om, hvordan de kan løses. Lykkeligvis har FN's generalforsamling besluttet at appellere til hvert enkelt land om at organisere sit eget børneår med to målsætninger på det nationale plan. Nemlig:

1. kritisk at gennemgå børnenes placering i samfundet, deres velfærd i hjem, skole og fritid og deres opvækstvilkår afspejlet i den sociale lovgivning.
2. at bidrage til på internationalt plan at skabe forståelse for, at aktiviteter for alle børns velfærd bør være uløseligt knyttet til de planer, der bestemmer den økonomiske og sociale udvikling.

— Som bekendt markerer Børneåret 20-års dagen for FN's Erklæring om Barnets Rettigheder. Det er et dokument, som sikrer Børneåret indhold, idet hvert land her har et grundlag for den kritiske gennemgang af børns elementære rettigheder. For et stort flertal af verdens børn er opfyldelsen af disse rettigheder blot en fjern drøm. Verdenssamfundet må kræve, at der leves op til den kendsgerning, at giver man ikke et barn en følelsesmæssig og materiel tryghed, vokser det op som en mere eller mindre synlig afviger, der ikke kan bidrage til at skabe den bedre verden, vi taler om. Det er almen viden, men det er ikke forstået i et socialt, økonomisk og politisk perspektiv.

— Problemet er nok, at vi, der i

dag er voksne i verdens højt industrialiserede lande, har glemt, hvad det vil sige at være barn. Jeg mener, at alle voksne har brug for at opleve mere kærlighed i deres tilværelse — kærlighed i ordets videste forstand. Vi har brug for en mere åben kommunikation mennesker imellem.

Det frustrerede menneske i vort moderne samfund er ikke i stand til noget sådant, men jeg tror, at alle kan lære det ved at bruge tid og energi på at tale med børn, som endnu er i stand til at udtrykke sig frit og naturligt. Vi må prøve at nå hinanden på tværs af aldersgrænser og landegrænser. Hvorfor skal mennesker kun betragtes som rigtig værdifulde, mens de er fuldt funktionsdygtige og produktive på det moderne samfunds betingelser. Vi har da også brug for barnets umiddelbarhed og den ældres erfaring.

Man taler i FN om en ny økonomisk verdensorden, men i den forbindelse må man også tale om en ny menneskelig verdensorden, som bygger på ægte solidaritet. En sådan verdensorden bliver utvivlsomt også nødvendig. Vi i den rige del af verden bliver nødt til at lytte til u-landene. Med vor forbrugsfaktor vokser ressourceknapheden, og vi bliver nødt til at give u-landene større indflydelse. Vi må indse, at vi bliver tvunget til at ændre livsstil og slække på vore materielle krav og sætte noget mere værdifuldt i stedet, nemlig medmenneskelig solidaritet.

— Det er lykkeligvis mit indtryk, at de fleste europæiske lande allerede i forberedelsesfasen til Børneåret har indset, at børn er et så vigtigt element i hele frem-

tidsudviklingen, at Børneåret faktisk gøres til et internationalt voksenår for og med børn. FN's beslutning opfattes helt klart som en appel til voksne om at planlægge aktiviteter, der kan hjælpe med til at skabe en ny og bedre verden for fremtidens voksne — de, der i dag er børn.

— Det er mit indtryk, at mange af deltagerne i denne planlægning har indset, at vi bør finde et nyt økonomisk og socialt ståsted, der kan give alle lige ret til verdens goder.

— 120 aktivt arbejdende nationalkomiteer er dannet ud af de 153 FN-lande. Heraf er de 28 i Europa. Yderligere 33 lande har oplyst, at de vil være med. Hvert af de aktive lande har prioriteret temaer i henhold til de problemer, der er mest påtrængende i landet. Rundt om holdes der seminarer, offentlige høringer og studiekredse på et utal af temaer så som børns rettigheder, handicappede børn, flygtningebørn, fremmedarbejderbørn, volden i massemedierne, børn og trafik, skole og undervisning, international for-

ståelse og børn i den tredje verden. Naturligvis er det sidstnævnte emne sat højt på FN's prioriteringsliste, når vi ser Børneåret i det brede perspektiv. Beskyttelse af børns rettigheder og fremme af børns medindflydelse bliver især trukket frem i mange af de aktive europæiske lande. Et af de interessante forslag, der bringes op i flere lande, er etableringen af en børneombudsmand. Et andet spændende forslag, som også behandles i flere lande nu, er forslaget om etablering af et børneministerium med en børnenes egen minister.

— Jo, jeg tror, Børneåret bliver en succes. Det må og skal det blive, fordi alle disse emner, der vedrører børnene, kommer os alle ved — fremtiden er vi jo fælles om.

BØRNEÅRS-NYT kan i øvrigt rekvireres hos:

Dansk Sekretariat for internationalt børneår 1979, Billedvej 8, Frihavnen, 2100 København Ø. Tlf. (01) 18 33 33.

Publikationer om børn: Udkig 1/1979 »Børn og Udvikling«

I anledning af Børneåret udsender Mellemfolkeligt Samvirkes blad UDKIG et udvidet temanummer om »Børn og udvikling«. Hovedvægten i nummeret ligger på en skildring af u-landsbørns vilkår — især de fattigste af u-landsbørnene. En række konkrete artikler fortæller, hvordan børns tilværelse langt fra er præget af de rettigheder, børn har krav på ifølge Erklæringen om Barnets Rettigheder, som blev vedtaget af FN's generalforsamling i 1959.

UDKIG koster i løssalg kr. 10,-. Abonnement (6 numre) kr. 50,-. Rabat ved køb af klassesæt. Henvendelse: Mellemfolkeligt Samvirke, telefon (01) 10 60 00.